NASLOV

Leto XXXIII
Št. 50

Murska Sobota,
30. julij 1981

CENA 8 DIN

VESTNIK

Smo sredi turistične in počitniške sezone in če je vreme le količkaj ugodno, so tudi pomurska kopališča polna obiskovalcev. Vse pa kaže, da bo tudi letošnje poletje dokaj muhasto, saj se je že doslej prava poletna vročina morala kar nekajkrat umakniti hladnemu valu, ko smo namesto kopalk oblekli nekoliko toplejša oblačila. Tisti, ki se niso podali na morje morajo zato izkoristiti vsak sončen dan, če želijo, da bodo res lepo zagoreli od poletnega sonca. Foto: Albert A.

PŠENICE MANJ KOT SO NAČRTOVALI

Žetev v Pomurju se je v glavnem že končala, saj so tako v zasebnem kot družbenem sektorju letošnji pridelek pšenice pospravili, v teh dneh pa končujejo še s spravilom rži in ovsa. Žal pa podatki, ki so že na voljo, kažejo, da z letošnjim pridelkom ne moremo biti zadovoljni. Zaradi znanih težav ob jesenski setvi, neugodne zime in vremenskih neprilik v času najbujnejše rasti, so letošnji pridelki znatno pod dolgoletnim poprečjem, ker pa jeseni niso zasejali vseh predvidenih površin, se vse to zdaj odraža v skupnem pridelku. Pšenice je torej letos manj, posledica tega pa je, da tudi planirani odkup pšenice ne teče po načrtu.

Po podatkih, ki smo jih ob zaključku redakcije zbrali v Intesovem tozdu Mlinopek v Murski Soboti, je dosedanji odkup pšenice znatno pod predvidevanji in z zaskrbljenostjo ugotavljajo, da verjetno tudi ne bo v celoti realiziran. Kot smo že zapisali, je osnovni vzrok v tem, da pšenice ni in je bil plan odkupa izdelan na osnovi predvidevanj. Že podatek, da znašajo nekajletni poprečni pridelki pšenice v družbenem sektorju čez 50 metrskih stotov na hektar, letos pa so v Kmetijskem gospodarstvu Rakičan, ki je največji pridelovalec pšenice v Pomurju, zabeležili poprečni pridelek okrog 35 metrskih stotov, dovolj zgovorno priča, da je pšenice manj. Kljub temu, da so se dogovorili, da bo družbeni sektor prodal ves pridelek, plan ne bo dosežen, s podobnimi težavami pa se srečujejo tudi v zasebnem sektorju.

Tako so kmetije KZ Panonka iz Murske Sobote od planiranih 1.500 ton doslej oddali le okrog 400 ton pšenice, v KZ Gornja Radgona so od načrtovanih 300 odkupili 180 ton, v KZ Kmetovalec so odkupili 170 ton (plan 500 ton), v KZ Lendava so plan 200 ton pšenice doslej realizirali 50-odstotno, v KZ Klas pa so od načrtovanih 500 ton odkupili le 27 ton. Vsa prizadevanja so zato zdaj usmerjena v odkup preostalih tržnih viškov pri kmetih, saj bi bilo zgrešeno, da bi pšenica končala med živinsko krmo. Kmetje so s pogoji, ki so za pridelovalce dokaj ugodni, seznanjeni in pričakovati je, da bo v prihodnjih dneh čim več pšenice končalo v Mlinopekovem silosu. Naj zapišemo, da nekateri kmetje pšenico držijo doma, ker pričakujejo višjo ceno, vendar velja poudariti, da bodo, če bo veljala družbeno priznana višja cena, vsi, ki so pšenico že oddali, dobili izplačano razliko v ceni. Tudi zamenjava pšenice za koruzo poteka dokaj dobro, saj so doslej že zamenjali okrog 800 ton, v teh dneh pa so dali v zamenjavo nadaljnjih 500 ton koruze. Te je dovolj, govorice, da koruza ni kvalitetna, pa niso utemeljene, saj kvaliteto sproti kontrolira Jugoinšpekt.

L. Kovač

VAS TAMBURAŠEV str. 6

BRIGADIRSKI VRTEC str. 20

Pred 3. sindikalno konferenco

Z VEČ DELA VEČ VARNOSTI

Temeljni cilj jesenske tretje konference Zveze sindikatov Slovenije je, da spodbudi delavce in osnovne sindikalne organizacije k doslednejšemu uresničevanju socialne politike in zagotavljanju socialne varnosti. Prav zato v osnovnih organizacijah sindikata ne bi smeli imeti občutka, da obravnavajo zgolj gradivo za omenjeno konferenco, marveč da gre za akcijsko dejanje posebnega pomena. Ugotovitve in predloge iz gradiva bodo namreč soočali z dejanskim stanjem v svojih okoljih.

Tokrat poročamo, kako se na konferenco pripravljajo v občinah Gornja Radgona in Lendava, v prihodnje pa vas bomo seznanili, kako v občinah Ljutomer in Murska Sobota.

V občini Gornja Radgona, kjer je nekaj nad 7300 zaposlenih organiziranih v 65 osnovnih organizacijah in 6 konferencah sindikata pripravljajo v teh dneh ocene o socialni problematiki delavcev. Na občinskem sindikalnem svetu pa so že izdelali program tematskih razprav, ki jih bodo izpeljali v septembru. Vseh bo predvidoma osem in sicer posebej za področja industrije kmetijstva in družbenih dejavnosti.

Tako bodo v kmetijskem kombinatu govorili o delovnih in življenjskih pogojih in socialni varnosti zaposlenih v družbenem sektorju kmetijstva, v razpravi pa bodo sodelovali predstavniki organizacij združenega dela s področja prehrambene industrije in vinogradniškega gospodarstva Kapela. V kolektivu Gorenje-Elrada bo osrednja tema dohodkovno povezovanje z drugimi delovnimi organizacijami, razvijanje dohodkovnih odnosov in delitev sredstev za osebne dohodke in skupno porabo.

V Radenski se bodo poglobljeno lotili rekreacije in oddiha delavcev s proučitvijo možnosti za razmah tako imenovanega delavskega turizma, zadržali se bodo pri problematiki smotrne izrabe prostega časa, kajti — kot ugotavljajo — je prav na tem področju še veliko vrzeli. Nič manj jih ni pri družbeni prehrani in prehrani delavcev med delom, kakor tudi na zdravstvenem, posebej še preventivnem varstvu delavcev, o čemer bo tekla beseda v Avtoradgoni.

Zanimivo razpravo lahko pričakujemo v gornjeradgonski kmetijski zadrugi, saj imajo v programu temo o socialni varnosti kmetov-kooperantov z vidika vključevanja v družbeno proizvodnjo in problematiko ostarelih kmetov. Sodelovali bosta občinska skupnost socialnega skrbstva in kmetijsko-zemljiška skupnost.

Dve izredno široki in zahtevni tematski razpravi jih čakata v družbenih dejavnostih (otroško varstvo, zaposlovanje, izobraževanje in še posebej socialno varstvo ostarelih in telesno ali duševno motenih oseb) in tudi na občinskem izvršenm svetu, kjer bosta osnovni temi preskrba občanov z življenjskimi potrebščinami in gospodarskih organizacij z osnovnimi surovinami.

V priprave na tretjo sindikalno konferenco se zavzeto vključujejo tudi v občini Lendava. V tem delu pomurske regije, kjer je okrog 6700 zaposlenih organiziranih v 54 osnovnih organizacijah in 4 konferencah sindikata, že pripravljajo prve ocene o stanju na področju socialne problematike. Z glasilom občinskega sindikalnega sveta Naš glas so že razgrnili program aktivnosti, ki jih načrtujejo v pripravah na tretjo republiško sindkalno konferenco.

Poleg ocen, ki jih v teh dneh izdelujejo v večini organizacij združenega dela, samoupravnih interesnih in krajevnih skupnostih in drugih družbenopolitičnih organizacijah, bodo v septembru izvedli šest tematskih razprav.

V šolskem kovinarskem centru se bodo poglobljeno lotili zaposlovanja in izobražvanja s poudarkom na usmerjenem izobraževanju in zaposlovanju mladih, na osnovni šoli Jožeta Kramarja-Juša s prilagojenim programom pa bodo v specializirani razpravi skušali dognati razmere v izobraževanju otrok z motnjami v telesnem in duševnem razvoju, hkrati pa proučili možnosti, da bi v eni od organizacij združenega dela ustanovili invalidsko delavnico. To bi bil zelo konkreten prispevek k reševanju tovrstne problematike v letošnjem mednarodnem letu invalidov.

Varstvo pri delu z vidika zdravstvenega varstva delavcev bo tema, ki jo bodo obravnavali v delovnem kolektivu Ina-Nafta, pri čemer bodo sodelovali tudi zdravstveni delavci in inšpektor za delo. Temo o socialni varnosti kmetov s poudarkom na preoblikovanju sistema zdravstvenega zavarovanja pripravljajo na občinski konferenci SZDL in kmetijdki zadrugi. Kljub samoupravljalcev načrtuje razpravo o prehrani med delom in oskrbi občanov ob sodelovanju tozda Mercator Univerzal, gostinskih delovnih organizacij in potrošniških svetov. Zadnjo temo, o produktivnni in smotrni izrabi delovnega časa, bo pripravil občinski sindikalni svet, kjer pravijo, da bodo vse te razprave opravili v mesecu septembru in delno tudi v oktobru.

Branko Žunec

globus

RIM — Papež Janez Pavel II. bo še nekaj časa na okrevanju v bolnišnici, nato pa ga bodo drugič operirali. Zdravniki zatrjujejo, da je papeževo splošno zdravstveno stanje dobro.

BUDIMPEŠTA — Približno 200 tisoč madžarskih delavcev in uslužbencev je z julijem prešlo na 42-urni delovni teden. S tem se je začela prva faza uresničevanja vladnega odloka o uvedbi 5-dnevnega delovnega tedna, ki bo veljal za 5 milijonov madžarskih zaposlenih.

LONDON — Sovjetska zveza je uradno zavrnila predlog držav evropske gospodarske skupnosti, da bi organizirala konferenco o Afganistanu.

VARŠAVA — V mestu Swinouisciu, pristanišču ob poljski meji z NRD so poskusili zažgati poslopje mestnega partijskega komiteja. Listi v vojvodstvu Szezecin pišejo, da bi utegnil biti poskus požiga provokacija, saj se je to zgodilo na dan poljskega državnega praznika.

TEHERAN — Na predsedniških volitvah v Iranu je dobil največ glasov Radžai, dosedanji ministrski predsednik. ,,Pregnani'' predsednik Bani Sadr je po ilegalnem radiu sporočil, da novega predsednika ne priznava.

BRUSELJ — Nekateri belgijski časopisi očitajo vladi, zakaj ne nastopa bolj ostro proti teroristom. Povod za takšno pisanje je bil nedavni napad na naše predstavništvo, ko sta bila ranjena dva uslužbenca.

MADRID — Španska vlada odobrava odločitev kralja Juana Carlosa, da ne bo prisostvoval ,,poroki stoletja'' britanskega prestolonaslednika Charlesa. Do spora je prišlo, ker bo britanski prestolonaslednik svoje poročno potovanje po Sredozemlju pričel v Gibraltarju, ki ga ima Španija za svoj teritorij.

Po vojni še 133 vojn

»ŠE NIKOLI NI BILO PRODANEGA TOLIKO OROŽJA KOT V ZADNJEM DESETLETJU«, SO OPOZORILI PRISTOJNI IZ MEDNARODNEGA INŠTITUTA ZA RAZISKOVANJE MIRU V STOCKHOLMU (SIPRI).

Izvedenci v inštitutu zatrjujejo, da je trgovina s konvencionalnim orožjem dobila dramatične razsežnosti. Na trgu nastopajo novi prodajalci in novi kupci, možnosti za nadzor takšne trgovine pa so čedalje manjše.

Od leta 1945 do danes je bilo na svetu 133 vojaških spopadov. Polovica izmed teh se je zvrstila v zadnjem desetletju. Spopadi so potekali v območju tretjega sveta zvečine z orožjem, ki so ga izdelale in prodale industrijske države.

Poglavitni dobavitelji orožja so torej industrijsko razvite države, zlasti obe velesili. ZSSR in ZDA sta v zadnjih desetih letih s 75 odstotki sodelovali v celotnem svetovnem izvozu vojaških letal, raket, oklepnih vozil in vojnih ladij. Francija, Italija, ZR Nemčija in Velika Britanija zaostajajo in jim je pripisati približno 22 odstotkov svetovnega izvoza orožja. A poudariti velja, da se je izvoz orožja iz teh štirih držav občutno povečal v primerjavi z obdobjem po drugi svetovni vojni.

Spričo številnih sporov in kriznih žarišč na svetu se trgovina z orožjem ugodno razvija in je zadnje čase postala nadvse donosna. Majhne države, ki so vsak dan izpostavljene različnim pritiskom velikih, so si prisiljene pritegovati od ust, da bi kupile orožje in branile svojo svobodo in neodvisnost. V zadnjem desetletju so največ orožja uvozili na Srednjem in Daljnem vzhodu ter v Južni Ameriki, se pravi tam, kjer so bili spopadi najpogostejši.

Srednji vzhod je pri tem dosegel rekord, saj mu je pripisati 48 odstotkov vseh nakupov orožja v državah tretjega sveta, zatrjujejo strokovnjaki SIPRI.

Izrael je sprejel ameriški predlog za prekinitev sovražnosti do libanonskega ozemlja. S tem je indirektno priznal palestinsko osvobodilno gibanje. Premirje je povezano tudi z ameriško odločitvijo o prepovedi pošiljke desetih letal F-16 Izraelu. Na sliki: vojni komandant Eitan in premier Begin opazujeta akrobacije vojnega letala F-16.

Razlike v poglavitnih vprašanjih

Srečanje voditeljev sedmih razvitih držav v Ottawi je bilo značilno po ameriško-nemškem dvoboju. Sklepne izjave in deklaracije so le s težavo prikrile velike razlike v stališčih dveh poglavitnih vprašanj konference: visokih obresti za ameriške kredite in gospodarskih odnosov z evropskim Vzhodom, predvsem še z ZSSR. Američani niso hoteli niti za las popustiti glede obrestnih mer. Nemški kancler Schmidt je na to odgovoril z nepopustljivostjo glede gospodarskih odnosov s Sovjetsko zvezo.

Že od oktobra 1979 si Washington prizadeva, da bi zajezil inflacijo in okrepil dolar z obrestmi na posojila, ki jih ZDA dajejo tudi zahodnoevropskim zaveznikom. Tako ameriški finančni trg spodbuja spreminjanje valut drugih držav v dolarje. Zahodnoevropske države se upirajo temu tako, da tudi same podražujejo svoje valute, s tem ne vzpodbujajo vlaganj, posledica pa je brezposelnost.

Nemci so na konferenci v Ottawi na veliko govorili o znamenitem projektu novega sovjetsko-evropskega plinovoda. Schmidt je ta projekt takole argumentiral: »Pri nas nimamo ne Aljaske in ne Teksasa, plin pa potrebujemo.« Ob tem je kancler nekoliko pikro pristavil, da Rusi Nemcem niso storili nič takega, kot se je zgodilo v zvezi z odpovedjo jedrskega goriva. To je bil namig na ukinitev ameriških dobav oplemenitenega urana, da bi lahko Bonnu onemogočili gradnjo jedrskih elektrarn v Braziliji.

Vendar so se o nekaterih vprašanjih kaj hitro poenotili, posebej do sovjetskega stališča o oboroževanju — povezanega z Afganistanom, kakor tudi o strateškem omrežju v Evropi in podobnih vprašanjih.

Strahotne poplave v Aziji

Indijski polotok in Kitajsko je opustošilo strahotno neurje. Monsunsko deževje je bilo tako silovito, da je pri tem izgubilo življenje na stotine ljudi. V kitajski provinci Sečuan so našteli blizu 800 mrtvih, 28 tisoč ranjenih, več kot milijon in pol pa jih je ostalo brez strehe. Materialna škoda poplav, kakršnih ne pomnijo vse od leta 1948, znaša okoli 2 milijardi juanov. Petina posevkov je uničena. Kitajska agencija je sporočila, da je pod vodo 90 tisoč proizvodnih obratov, podrlo pa se je več kot milijon vaških hiš.

V Indiji je deževje prizadelo blizu milijon ljudi, vendar računajo, da nesreča še ni mimo. V uradnih sporočilih omenjajo 300 do 400 mrtvih v Radžastanu, Utar Pradeshu, Biharu in Assanu, toda posebni poročevalci indijskega tiska, ki so se odpravili na prizadeta območja, sporočajo, da se še ne ve, koliko ljudi je pravzaprav prizadetih in koliko jih je umrlo v petih vaseh, ki so jih nalivi in povodnji tako rekoč odplavili. V neki vasi nedaleč od Jaipura se je baje posrečilo rešiti enega samega človeka.

Iz najbolj oddaljenih območij, med katerimi so tudi takšna, ki so popolnoma odrezana od sveta, pa vesti sploh ni. Zato tudi ni informacij o morebitnih epidemijah, ki pogosto spremljajo podobne elementarne nesreče.

V Pakistanu je v zadnjih dneh zaradi monsunskega deževja izgubilo življenje prek petdeset ljudi.

V preteklem tednu so v Avstriji s poplavami grozile tudi Donava in še nekatere druge reke. Močni nalivi in pa nenadne ter obilne snežne padavine v Alpah so napolnili rečne struge do nevarnih mej. Tudi Mura je bila v preteklih dneh za ta letni čas nekoliko prepolna.

KDAJ SREČANJE

Od rimskega sestanka sveta Severnoatlantske zveze (NATO) pred tremi meseci se krepi prepričanje, da se bo o datumu srečanja med Reaganom in Brežnjevom nekoliko bolj razjasnilo septembra, ko se bosta srečala med zasedanjem generalne skupščine OZN v New Yorku ameriški in sovjetski zunanji minister.

Zahodnoevropski zavezniki so predlog o tem srečanju pozdravili v upanju, ker pričakujejo, da bi ministra utegnila nakazati izhod iz evropske raketne krize in vzpostaviti nadzorstvo nad atomskimi raketami srednjega dometa tako na Zahodu kakor tudi na Vzhodu. Prav zaradi tega je bil pred kratkim v Moskvi tudi Willy Brandt.

V Moskvi dvomijo o namenih ZDA in trdijo, da je Washington obljubil evropskim zaveznikom pogajanja samo, da jih pomiri in da tako izvede že sprejeti sklep o postavitvi 572 novih atomskih raket srednjega dometa.

Washington meni, da je sporazum odvisen od sovjetskega obnašanja v mednarodnih zadevah.

Kdaj bo prišlo do napovedanega srečanja med Reaganom in Brežnjevom torej ne vedo povedati niti v Washingtonu niti v Moskvi.

V žarišču dogodkov

Potencialne nevarnosti nacionalizma

Na kaj je opozarjal Edvard Kardelj leta 1977 v pogovoru s političnim aktivom SAP Kosovo?

Pred štirimi leti, 8. junija 1977, je političnemu aktivu Kosova govoril Edvard Kardelj. Iz govora, ki doslej še ni bil objavljen ponatiskujemo po dnevniku Delo s 7. julija letos drugi del.

»Dobro vam je znano, kako je bilo to v sedemdesetih letih. Ko nekoga, da tako rečem, zajame vodni tok, se je težko zaustaviti. Kadar se začno vsi problemi, ki obstajajo, razlagati samo kot problemi mednacionalnih odnosov, potem sprejmejo ljudje to kot naravno reakcijo na vse mogoče družbene probleme, ki so bili, so tudi danes in bodo še dolgo obstajali v naši družbi. Navsezadnje moramo ljudem povedati, kaj je kaj. Zdaj ni mogoče s plaščem ali s firmo nacionalnih sporov pokrivati tistega, kar nikakor ni spor med nacionalnimi interesi, ampak so težave in problemi razvoja države, kakršna je Jugoslavija, ki je kot celota še vedno nerazvita. Zato toliko težje rešuje notranja protislovja, ki izhajajo iz nerazvitosti. Prepričan sem, pa tudi vi ste danes tako govorili, da bo do razvoja proizvajalnih sil v Jugoslaviji, ki že stopa v novo obdobje, ker so nastale razmere za veliko hitrejši razvoj kakor v preteklosti, in pa razvoj našega samoupravnega sistema, samoupravnih družbenoekonomskih odnosov, samoupravne demokracije — da bo vse to postopoma, morda celo tudi relativno hitro, zmanjševalo in ukinjalo ta protislovja in konflikte, o katerih sem govoril. Toda ne smemo si delati utvar, da je mogoče to storiti čez noč, zato moramo imeti jasen koncept politike in boja na tem področju. Tu je bil govor tudi o albanski emigraciji. Moramo se tolči proti njej in jo razbijati. Še naprej je treba pospeševati njeno diferenciacijo in razkroj. Vendar včasih kaže, da zdaj mislimo, kakor da je za nas glavna nevarnost emigracija. Pa ni. Res da je bučna, da dela svoje, toda to dela že trideset let, ne šele od zdaj. Za nas je nevarna toliko, kolikor vpliva na notranja gibanja. Zato so naši glavni sovražniki na tem področju tisti, ki so v državi, ne pa oni zunaj nje. Prosim, da me dobro razumete. Nikakor ne želim podcenjevati one druge strani, sami smo včasih obrnjeni proti emigraciji in mislimo, da je tam glavni izvor vsega, toda glavni izvor je znotraj, ne zunaj. Zato se moramo bojevati predvsem tu.

Resne slabosti v sistemu izobraževanja

Na koncu še nekaj besed o vprašanju, ki je povezano s problemom nacionalizma, vendar ni samo to. Mislim na vprašanje izobraževanja in zaposlovanja mlade inteligence. Zdi se mi, da smo glede tega prav tako še sužnji neke stihije. Tu še nimamo koncepta. Na minuli seji predsedstva CK Zveze komunistov Jugoslavije smo govorili o tem. Danes se mi zdi, da smo še vedno ostali v okvirih nekakšnih zelo splošnih formulacij in da se še nismo bistveno približali konceptu našega sistema izobraževanja. Posledice pa so takšne, da se nam, recimo, povečuje število študentov na univerzah, tudi tistih, ki študij končajo, in to raste nesorazmerno s številom tistih, ki se pripravljajo za kvalifikacijo delavca v tovarnah. Nadalje, srednje izobraževanje ni neposredno usmerjeno v prakso. Dogaja se, da te mlade inteligence ne moremo zaposliti ali pa jo zaposlujemo na mestih, kjer bi dober kvalificirani delavec opravljal to delo bolje kakor inženir. Tu po mojem hudo grešimo. Morali bi uskladiti te proporce, četudi ne vem, kako in s čim.

Hitro se zmanjšuje prav tisti kader, ki je v bistvu nosilec proizvodnje, to je pa visokokvalificirani delavec, delavski kader ali to, čemur pravimo srednja izobrazba. Zame je visokokvalificirani delavec prav tako srednje ali višje izobražen človek, vendar malo delamo za to, da bi prav te delavce izobraževali, jih kvalificirali v zadostnem številu, da bi predvsem stimulirali te delavce, tako da se ob delu učijo in izobražujejo, da pridobivajo višjo in visoko izobrazbo. O materialnih problemih smo že govorili, razlika v osebnih dohodkih, recimo nekvalificiranega in kvalificiranega, celo visokokvalificiranega delavca je veliko manjša, kakor razlika med kvalificiranim in visokokvalificiranim delavcem in inženirjem. Toda mlad inženir je mlad človek, ki prihaja s fakultetno izobrazbo v tovarno in zagotovo veliko manj zna od tistega kvalificiranega in visokokvalificiranega delavca, ki si je pridobil izkušnje in znanje, predvsem pa je koristnejši za tovarno. Normalno bi bilo, da je bolje plačan kakor inženir. Toda danes je ta delitev še vedno takšna, da je inženir gospod, delavec pa je, naj je še tako izobražen, še vedno samo delavec, ni gospod. To je tista miselnost, ki je zakoreninjena povsod pri nas v Jugoslaviji. Tudi v Sloveniji, četudi je Slovenija najbolj razvita. Glede tega so tu tudi najmanjša nesorazmerja. V bistvu se v Sloveniji veliko več ljudi izobražuje na srednji ravni kakor na visoki, kar je po mojem bolj normalno. Nekako bi morali tudi tu načrtovati, ne birokratsko, ne centralistično, vendar moramo vedeti, kaj hočemo tudi na tem področju. Kajti posebej naj poudarim, da je to važen problem za Kosovo, če boste šli še naprej neomejeno, brez sleherne usmeritve, v izobraževanje visokih kadrov, jih ne boste mogli zaposliti, ne bodo se mogli zaposliti niti v Jugoslaviji, tedaj ne morete pričakovati od teh ljudi, da bodo reagirali drugače kakor nacionalistično. Po drugi strani pa imate zelo veliko potrebo po visokokvalificiranih delavcih in srednjestrokovnih kadrih. Vse to pripovedujem, četudi ne poznam dovolj vaših razmer, vendar sem vas hotel kratkomalo opozoriti na to, ker sem slišal, da ima Priština veliko študentov, kakih 26.000. Ne vem, ali je to malo ali veliko. V vsakem primeru pa je to veliko več, kakor je študentov na ljubljanski univerzi. Mislim, da je vaša glavna skrb izšolati zdaj ta kvalificirani in visokokvalificirani delavski kader in kadre z visoko kvalifikacijo, ki lahko kot ustvarjalci veliko prispevajo k hitrejšemu osvobajanju Kosova iz zaostalosti,« je dejal Edvard Kardelj.

ogledalo tedna

Krivcev pa niso našli

Nelikvidnost je že zdavnaj stopila čez prag vseh jugoslovanskih poslovnih bank in bolj ko čas teče, bolj izrazita je oblika, v kateri se pojavlja. Tako je bilo rečeno na izredni seji izvršnega odbora združenja jugoslovanskih bank, ki so se je poleg bančnikov udeležili tudi predstavniki zveznega izvršnega sveta.

Milovan Milutinović, generalni sekretar združenja bank, je dejal, da so imele banke junija na žiro računu še 9 milijard in 850 milijonov dinarjev, že julija pa se je ta vsota zmanjšala. S sredstvi, ki jih banke imajo, ni mogoče financirati vitalnih poslov, kot je na primer zdaj odkup pšenice ali jesenski odkup drugih pridelkov.

Kot je bilo danes rečeno, je pomanjkanja denarja za tekoče poslovanje kriva predvsem drastična nedisciplineranost delovnih organizacij, ki ne vračajo dolgov. Osupljivemu pomanjkanju tovrstne disciplineranosti botrujejo potem še družbenopolitične skupnosti, ki pritiskajo na pristojne v bankah in zahtevajo, naj v to ali ono podjetje ne drezajo in naj od njega ne zahtevajo denarja.

Nič bolje ni na področju deviznega poslovanja podjetij, ki za vsako ceno zahtevajo kratkoročna devizna posojila, potem pa jih recimo uporabijo za naložbe.

Na sestanku so navedli podatek, da so lani odkupili od občanov 200 milijonov dolarjev z dajanjem posojil za stanovanjsko gradnjo in drobno gospodarstvo. Letos so v treh mesecih zabeležili 11.000 takšnih zahtevkov in računi pokažejo, da bi lahko odkupili približno milijardo dolarjev, če bi temu povpraševanju ugodili. Nedvomno bi bilo to izredno pomembno za našo izpraznjeno devizno blagajno, pa tudi za obveznosti, ki jih imamo do tujine. Toda banke pravijo, da brez pomoči države tega ne morejo izpeljati.

Miloš Golijanin, predstavnik Narodne banke Jugoslavije, je opozoril, da se je primarna emisija v zadnjih šestih mesecih strahovito povečala, denar pa odteka v deviznih transakcijah z zunanjim svetom. Svet guvernerjev se sestane skoraj vsak teden, saj mora zagotoviti denar za tekočo reprodukcijo je dejal Golijanin.

Na zahteve predstavnikov bank sta ostro reagirala zvezni sekretar za finance Petar Kostić in podpredsednik ZIS Gojko Ubiparip.

Po Kostićevih besedah gre za spopad interesov, zato je treba zadevo objektivizirati do kraja. Namignil je na obnašanje bančnikov v tem težkem gospodarskem položaju države in dejal, »da je naša sposobnost zbiranja argumentov, s katerimi bi podprli skupinsko-lastninske interese, neverjetna, hkrati pa se zmanjšuje sposobnost za obrambo družbenega«. Odločno je napovedal, da zvezna vlada tudi za las ne bo odstopila od svojih odločitev, kar zadeva kreditno-monetarno politiko za to leto, hkrati pa je napadel pristojne v bankah, da premalo mislijo na usodo posojil, ki so jih dali za naložbe in so kasneje postala vir nelikvidnosti.

Z ostrimi besedami je polemiziral k bančniki tudi Gojko Ubiparip. Napovedal je kazenski pregon vseh tistih, ki so v bankah kršili zakon na takšen ali drugačen način, ter poudaril, da naj centralni komite ZK Jugoslavije organizira razpravo o temi, koliko je poslovno bančništvo podrejeno združenemu delu.

V povzetku razprave so bančniki ta predlog podprli in izrazili upanje, da bo posvetovanje razkrilo, kdo poleg bank je še kriv za vse, kar se dogaja v denarnih gibanjih. Za zdaj bančniki mislijo, da večino odgovornosti nosi zvezna administracija in druge, manj pa banke same. Vsekakor mislijo v zveznem izvršnem svetu ravno nasprotno.

dr. Vladimir Bakarić
VIR INFLACIJE JE VLADA

Predstavniki republiške konference SZDL Hrvatske so se ob 40-letnici vstaje in revolucije pogovarjali s članom predsedstva SFRJ in predsedstva CK ZKJ dr. Vladimirjem Bakarićem, ki je v tem pogovoru ocenil nekatera aktualna vprašanja današnjega časa v luči nalog socialistične zveze. Povzemamo nekaj značilnih trditev tovariša Bakarića.

Vprašanje plačilne bilance se pojavlja že dolgo. To pomeni, da v sistemu nekaj ni prav, v tistem sistemu, ki pogojuje našo zaprtost. Zaprite jo, Jugoslavijo, je dejal Bakarić, pa boste dobili monopole na notranjem tržišču, ki požro veliko sredstev, posojil iz tujine. Takšen primer zapiranja je lepo videti na naši avtomobilski industriji, ki je bila močno varovana in ki je imela monopolni položaj. Zdaj, ko je življenjski standard padel, ko nekateri sloji ljudi ne morejo več kupovati avtomobilov in jih je tržišče polno, ne vedo, kaj bi z njimi. Padel je standard, kar se je spremenilo v neopazno zavoro razvoja avtomobilske industrije, in da bi se ta industrija lahko nadalje razvijala, bi se moral povečati življenjski standard in s tem tudi tržišče. Podobno je tudi s tekstilom in z drugim gospodarstvom. Na celotnem gospodarskem področju je danes čutiti enako tendenco monopola, ki zdaj na videz pobira več denarja s trga, vendar ga pobere tisti, kdor pravi čas pride. Če imajo vsi monopol, se bodo cene spet zravnale na tistem življenjskem standardu, kakršen je bil, preden je do tega prišlo.

O zaprtosti gospodarstva smo razpravljali že, ko je bil živ še Kardelj — je dejal Bakarić. In prišli smo do ugotovitve, ki pa ni bila sprejeta, in to v praksi: da je napaka, da se »delamo«, kot da smo nerazvita država in iz tega iztržimo nekatere prednosti pri posojilih, ki jih zlahka pospravimo, in da bi bilo koristneje, da se uvrstimo med srednje razvite države in da instrumente vključevanja v mednarodno delitev dela prilagodimo temu. Toda lakota po teh nekaj dinarjih na račun nerazvitosti je izničila vse te tendence in danes se je seveda teže odločiti za to, kot se je bilo poprej: ne v tehnologiji, temveč v splošnem sklopu vprašanj. Imamo nekaj gospodarskih panog, ki za nas pomenijo »kamen okoli vratu«, saj so bile zasnovane na napačnih predpostavkah. To je na primer industrija aluminija, ki je nastala na predpostavki cenene električne energije in površinskega kopa, ki ga ni, saj so ga pospravili drugi, to je ladjedelništvo, kovinska industrija itd.

V zvezi s plačevanjem po delu je Bakarić dejal, da gre pri tem za vrednotenje v naši družbi. Omenil je sindikat, ki se še vedno ubada s tem, ali naj bi enako nagrajevali težko in lahko delo. Po svetu se ti odnosi korenito spreminjajo, je dejal Bakarić, in najbolje je plačano težko proizvodno delo. Pri nas pa ima najzaneslivejši položaj uradnik, ne pa delavec in znanstvenik. Po takšnih zmaličenih kriterijih se tudi mladina odloča pri svojem šolanju in odnosu do družbe.

O cenah, o nadzorovanju nad temi je menil, da v Jugoslaviji obstojajo različna mnenja o tem, a ponekod, kjer bi morali izpeljati nekatere spremembe, sedijo ljudje, ki temu nasprotujejo in ki mislijo, da je položaj dokaj nezapleten, da ga je mogoče urediti le z nekakšno denarno, kreditno in podobno manipulacijo. To bi morali razčistiti, prepričati ljudi, da položaj ni tako preprost in nezapleten, ter se potruditi, da bomo sprejete odločitve uresničevali. Nastale so razmere — je menil Bakarić — kot nas nekateri sprašujejo, ali se ne oklepamo preveč Sovjetske zveze. Vsesplošna tendenca pa je, da se danes vsa Evropa gospodarsko usmerja k Sovjetski zvezi. Zakaj? Zato, ker ima ta država velikanski trg, ker lahko neizmerno veliko pogoltne. To pa ima tudi svojo drugo plat, saj zmanjšuje tekmovanje in ne spodbuja k večji produktivnosti dela.

Ko je odgovarjal na vprašanja v zvezi s stabilizacijo, je tov. Bakarić menil, da smo zelo malo dosegli glede omejevanja vseh oblik porabe. Glavnih stvari še nismo omejili — je dejal. Omejili smo malenkosti, saj je bilo to lahko storiti brez velikih družbenih pretresov, glavnih stvari pa ne, in to bo težko. Začnimo na primer pri inflaciji, ki je zelo visoka. Od kod izvira? Pravzaprav je njen največji vir — zvezni izvršni svet ali natančeneje Narodna banka Jugoslavije, ki tiska denar, kadar mora pokriti nekatere proračunske in podobne izdatke. Zvezni izvršni svet izplačuje obveznice navadno takrat, ko gre za odkup žitaric. Potlej ni denarja za žito, temveč vse banke dajejo denar za odkup menic.

O dogodkih na Kosovu je Bakarić dejal, da je bila prva prepoved posredovanja vesti o dogodkih popolnoma negativna. Jasno je — je poudaril — da takšni dogodki zanimajo vso Jugoslavijo in vsakega delovnega človeka, ki je moral vedeti, kaj se dogaja, in nekako sodelovati pri urejanju tega problema. Pozneje so se stvari nekolikanj popravile. Vendar so bile narejene nove napake. Vest se je deloma spremenila v golo hujskanje proti Albancem, v »brskanje po črevesju« ljudi, ne da bi se ozirali na to, kaj je na Kosovu zares treba narediti. A morali bi omogočiti graditev socializma in sodelovanje med narodi in narodnostmi, ki tam žive.

Posledice konfrontacije

Nepričakovani izbruhi nacionalizma na Kosovem so nas streznili idealiziranja razmer v našem sedanjem samoupravljanju, ki ga obravnavamo preveč načelno forumsko kot vserešujoč družbenoekonomski sistem. Nekritičnost nasproti stanju družbeno ekonomskih odnosov pri nas, ki so vse prej kot idealno izvedeni iz teorije ekonomije dela, se nam je zatorej maščevala na preveč drastičen način prav tam, kjer smo to najmanj pričakovali.

Pa je res, da se je to zgodilo nepričakovano? Komunist že nekaj tednov objavlja prvič objavljene izvlečke iz govora Edvarda Kardelja v Prištini pred štirimi leti, kjer je že takrat rečeno, da postaja albanski nacionalizem bolj nevaren od srbskega, ker je slednji v upadanju, prvi pa v naraščanju. Izseljevanje Srbov s Kosova je to vsa leta potrjevalo in dokazovalo in potruje še vedno.

Zdaj že slišimo tudi uradna tolmačenja teh dogodkov, ki temeljijo na tedanji Kardeljevi oceni, da naraščanje kosovskega nacionalizma ni samo posledica vplivov od zunaj, temveč predvsem naših notranjih dogajanj, ki niso posledica slabosti samoupravljanja, ampak predvsem upravljanja mimo zakonitosti samoupravljanja — po starem in predolgo po starem.

PISMO IZ BEOGRADA

Če se ne bi kosovski nacionalizem konfrontiral s srbskim nacionalizmom, najbrž ne bi bilo znanih kontrarevolucionarnih izbruhov v tej socialistični avtonomni pokrajini oziroma v tem delu socialistične republike Srbije oziroma Jugoslavije.

Toda sam pojav ene konfrontacije opozarja na druge konfrontacije, ki so bile nemara še širše zastavljene.

Spomnimo se januarskih razpravljanj, pravzaprav ne samo letošnjega januarja, o razvojnih načrtih dežele, ko so bila na dnevnem redu tudi vselej sporna, vprašanja razvoja manj razvitih republik in zlasti pokrajine Kosovo. Ob vprašanjih financiranja manj razvitih, je bilo ponujenih več možnosti rešitev razvoja na podlagi frontacije, se pravi skupnega vlaganja na podlagi skupnih načrtov vseh zainteresiranih za svoj in skupni razvoj, toda prav Kosovo se je najbolj otepalo vsakega postopka združevanja sredstev, ki bi temeljil na soodločanju vseh, ki naj bi sredstva združevali, pri tem pa je imelo tudi izdatno podporo Bosne in Hercegovine, češ da nerazvita področja niso maloletniki, ki bi morali imeti skrbništvo razvitih.

To je bila konfrontacija, ki je imela za podlago dokazovanje, kako se prepad med razvitimi in nerazvitimi vedno bolj veča ne pa zmanjšuje, ne pa rezultatov dosedanjih skupnih vlaganj na podlagi uspešnega gospodarjenja s sredstvi dobljenimi v pomoč razvoju. Tako je bilo delovno ljudstvo bolj obveščeno o slabostih kot pa o uspehih, ki jih slišimo zdaj v zvezi z razvojem Kosova in drugih manj razvitih področij.

Zadnje uradne ocene dogajanja na Kosovem odkrivajo tudi veliko zaprtost pokrajine, ki je močno botrovala razvoju negativnega vzdušja v tej pokrajini in spodbujala sovražno aktivnost. Le-te v snovanju odprtega samoupravnega integracijskega razvoja iz združenega dela nacionalisti in drugi sovražniki ne bi mogli zasejati tako plodno in množično, saj je znano, da pšenica uničuje rast plevela, ki se bohoti le na neobdelanih njivah.

Okrog tega vprašanja je nastalo javno razmišljanje o nacionalni ekonomiji, ki smo ga lahko slišali tudi iz televizijskih razgovorov, ali je naravno nastajanje osmih nacionalnih ekonomij, ali pa je to le izrastek hibridnega v nastajanju samoupravljanja ob odmiranju administrativnega oziroma državnega upravljanja.

Tudi same konfrontacije znanstvenih pogledov o ekonomijah imajo lahko enak učinek kot vse ostale konfrontacije, dokler samo vznemirjajo duhove, ne pa strežejo z resnicami, ki so gradbeni material v graditvi ekonomije dela. Povsem logično je namreč, da ekonomija dela podpira temelje nove ekonomske ureditve ne samo v zunanjem svetu temveč predvsem v našem samoupravnem svetu. Če je delo temeljni kamen, je združeno delo zgradba, ki spreminja tudi vsebino klasične države in državnosti, temelji pa na frontaciji, kajti konfrontacija je lastnost kapitala. Rojstvo tega novega pa ne more biti neboleče.

Viktor Širec

Podražitve ogrožajo planske cilje

Čeprav je svet zvezne skupnosti za cene načelno odobril gibanje cen blaga in storitev do konca leta, je še vedno ostalo izredno veliko število vprašanj načelne in konkretne narave, na katera bo v naslednjih mesecih treba odgovoriti.

Predlagano naraščanje cen blaga in storitev izhaja namreč iz izredno slabih razmer gospodarjenja in visoke dinamike naraščanja cen. Kot je znano, so podražitve ogrozile osnovne planske cilje za letošnje leto, med katerimi je tudi stopnja inflacije, ki se do konca leta ne bi smela povzpeti čez 32 odstotkov. Zaradi tega, ker so bile podražitve marsikje precej večje od predvidevanj za prvih šest mesecev, so strokovne službe zvezne skupnosti za cene predlagale, naj bi se cene industrijskih izdelkov do konca leta povečale le še za 4,5 odstotka, storitev za 1,2, cene na drobno za 5, življenjski stroški pa še za 6,2 odstotka.

Kljub natančnosti teh izračunov in njihovi prepričljivosti se je izkazalo, da je ostalo še zelo veliko vprašanj, ki praktično ogrožajo uresničevanje tega sklepa. Na primer pri vseh teh podražitvah se pravzaprav računa s skrajno negotovo uredbo nadomestil za prehrambne izdelke. Če za obdobje po septembru ne bomo poskrbeli za ustrezna nadomestila pri celi vrsti kmetijskih pridelkov (prve analize nedvoumno kažejo, da družbenopolitične skupnosti za to nimajo denarja), bo načrtovano naraščanje cen že na samem začetku samo lepa želja.

Po drugi strani pa je zelo obširna razprava pokazala na bistveno razliko med načelnim soglasjem k programu skrajne omejene rasti cen do konca leta in med tistim, kar pri tem posamezni proizvajalec lahko dejansko stori. Gre pravzaprav za to, da je bil na seji eden od glavnih argumentov proti programu ta, da se zaradi časovne stiske nihče ni posvetoval z združenim delom. Storjeno je bilo samo to, da so strokovne panožne službe iz Gospodarske zbornice Jugoslavije posredovale analize, kar je, kot so se vsi strinjali, še vedno premalo, da bi načelno sprejeti program podražitev do konca leta imel tudi zanesljive možnosti za uresničitev.

Zanimivo je, da bi po programu moralo od najpomembnejših industrijskih panog kar devet vrniti cene na dovoljeno raven, šest panog jih do konca leta sploh ne bi smelo povečati, osemnajst pa bi jih lahko povečalo od 1,5 do 13 odstotkov, kar še vedno velja kot zelo restriktivno.

Na seji so tudi predlagali, naj vsi proizvajalci in posredovalci storitev, ki so nezakonito povečali cene, le-te vrnejo na legalno raven. Na naslednji seji bodo ta predlog proučili podrobneje.

telegrami

REKA — Najdaljši jugoslovanski cestni tunel (5.040 m) skozi istrsko planino Učko je že prehoden za avtomobile. Slavnostna otvoritev tunela bo verjetno septembra.

KRAGUJEVAC — Po polletnem začetnem uvajanju bodo prihodnji mesec v Crveni zastavi začeli z redno proizvodnjo avtomobila »Jugo 45«. Za začetek naj bi bila mesečna proizvodnja 2200 vozil.

TRBOVLJE — Preteklo soboto je bila že tretja po vrsti, ko so v zasavskih rudnikih prostovoljno delali za izboljšanje razmer v delovni organizaciji.

SUBOTICA — Služba družbenega knjigovodstva Jugoslavije je sprožila vrsto ukrepov proti delovni organizaciji za pristaniške storitve Potisje v Senti. Podjetje je namreč v letih 1980 in 1981 zgradilo razkošno administrativno poslopje, vredno približno 10 milijonov dinarjev, čeprav je veljala prepoved za gradnjo administrativnih stavb. To je redek primer, ko bo prišlo do predloga tožbe zaradi prekrška s področja politike investiranja.

NA OSREDNJI REPUBLIŠKI SVEČANOSTI OB DNEVU VSTAJE

LJUBLJANA
srce Slovenije

Minuli torek, na predvečer štiridesetletnice, ko je v Tacnu počila prva partizanska puška, je naše glavno mesto Ljubljana, mesto heroj, ponujala veličastno sliko. Okrašena z nepreglednim številom državnih, partijskih in republiških zastav, simboli naše revolucije, ki se je razširila prav po zgodovinskem dogodku pred štirimi desetletji, je z odprtimi rokami pričakala goste iz vseh krajev republike. Teh se je zbralo kot že dolgo ne. Prišli so v približno šeststotih posebnih avtobusih in petnajstih vlakih, ogromno število pa tudi v lastni režiji.

Trg osvoboditve, prizorišče proslave je bil ta večer napolnjen do zadnjega kotička. Nad osemdeset tisoč Slovencev je tvorilo veličastno sliko in zapolnilo sceno med sodobnimi dosežki arhitekture in umetniškima ustvaritvama akademskega kiparja Draga Tršarja, avtorja spomenika revolucije in ob tej priložnosti odkritega spomenika Edvarda Kardelja med samoupravljalci. Borci, mnogi med njimi so se po več letih prvič odpravili v našo prestolnico in bili prijetno presenečeni z njenim razvojem, pionirji, mladinke, brigadirji . . ., generacije, ki jih ločujejo leta, toda družijo ideje, so se v uri in pol, kolikor je trajala proslava, povezali v mogočno celoto in po zvokih himne in govoru predsednika predsedstva SFRJ Sergeja Kraigherja, ki je tudi odkril spomenik velikemu revolucionarju in mislecu Edvardu Kardelju, pritegnili partizanskim in borbenim pesmim, ki so donele iz grl združenih pevskih zborov iz Ljubljane, Maribora, Slovenj Gradca, Celja, Trsta in Ajdovščine med recitalom partizanskih pesmi in Kardeljevih misli.

S sklepom osrednje svečanosti na Trgu osvoboditve, ki so se je udeležili tudi številni Pomurci (organizirano se je republiške svečanosti ob dnevu vstaje udeležilo okrog osemsto delovnih ljudi iz vseh štirih pomurskih občin, številka teh, ki v našem glavnem mestu živijo, delajo, ali študirajo in so bili prav tako prisotni na svečanosti, pa je še znatno višja), pa praznovanje ni bilo končano. Le kateri izmed borcev, ki se je po tolikih letih zopet srečal s svojim bojnim tovarišem, se je lahko uprl priložnosti, da je do poznih večernih ur v prijetnem kramljanju obujal spomine na težke čase največje preizkušnje. Duška si je dala tudi mladina, posebej glasni in prešerne volje so bili brigadirji. Za predvečer dneva vstaje pa so se dobro pripravili tudi ljubljanski gostinci. Vzdušje so popestrile folklorne skupine in domači ansambli z poskočnimi vižami, ki so jih igrali na zabaviščnih prostorih okrog Ljubljanice. Tudi nekateri lokali so bili odprti do zgodnjih jutranjih ur, po ožjem središču mesta pa so gostinci postavili stojnice, kjer so se lahko najhitreje odžejali in nasitili najbolj osvežitve potrebni. Poseben čar prazniku pa je dajala Ljubljanica. Tukaj je bila že tradicionalna prireditev Noč na Ljubljanici, prava paša za oči ob pogledu na razsvetljene čolne vseh vrst, ki so ta večer zaplavali po tej reki, ki ločuje stari del Ljubljane od novega mestnega jedra. Pa še obilica zabave in zato ni čudno, da so se nekateri prav s težkim srcem poslovili in se naložili v avtobuse in vlake, ki so jih popeljali v vse kraje Slovenije.

V. Paveo

SKUPŠČINA OBČINE LENDAVA

Nadoknaditi zamujeno

Večja odgovornost in pripravljenost za doslednejše izvajanje nalog za utrditev gospodarstva, delo ob prostih sobotah in ponekod tudi ob nedeljah, naj bi nadoknadili slabše gospodarske rezultate v prvem polletju letošnjega leta, so menili delegati vseh zborov občinske skupščine Lendava. Res, da je slaba preskrba z reprodukcijskimi materiali in surovinami prispevala pomemben delež k zmanjšanemu fizičnemu obsegu proizvodnje, vendar pa je v organizacijah združenega dela še vse preveč slabosti, ki prav tako vplivajo na slabše gospodarske rezultate. Tudi izvoz je manjši od načrtovanega, to pa je tisto, kar opozarja na večje prizadevanje vseh. Delegati skupščine so potrdili predlog ukrepov, ki jih je pripravil izvršni svet, vendar pa so menili, da za takšno stanje ni krivo le združeno delo, temveč bo potrebno najti sistemske rešitve, zlasti pa večjo spodbudo za izvoz. Glede kmetijstva pa so menili, da je zaradi slabšega pridelka pšenice potrebno vsako zrno nameniti za prehrano ljudi in ne živine. Prispevek k stabilizaciji morajo dati tudi interesne skupnosti, ki naj bi v okviru svojih programov dale prednost najbolj nujnim nalogam, zlasti glede investicij. V nekaterih delovnih organizacijah so se že odločili, da bodo delali ob prostih sobotah, da bi tako skušali povečati fizični obseg proizvodnje, upajo pa, da bodo z doslednim uresničevanjem varčevalnih ukrepov in zaostreno odgovornostjo v drugem polletju dosegli boljše in večje rezultate. Delegati občinske skupščine so na seji razpravljali tudi o uresničevanju štipendijske politike in pri tem opozorili na zaposlovanje pripravnikov oziroma štipendistov delovnih organizacij. O uresničevanju sklepov skupščine o razvoju drobnega gospodarstva pa so menili, da je ta razvoj še vedno prepočasen, da zamujajo pri izdelavi razvojnega programa in da še vedno ni podrobne analize o položaju obrti v občini. Obrt v lendavski občini je še vedno enostransko razvita, delovne organizacije pa tudi še niso pripravile programov, po katerih naj bi nekatera dela prevzela drobno gospodarstvo in obrt. Ta problem bi bilo, po mnenju delegatov, potrebno razrešiti do konca letošnjega leta. Skupščina je sprejela še periodični delovni načrt zborov za tretje trimesečje.

Jani D.

LENDAVA

IS o investicijskih naložbah

Na seji izvršnega sveta skupščine občine Lendava so podrobno analizirali investicijsko dejavnost v letošnjem letu in ugotovili, da je ta manjša od načrtovane, to pa občutno vpliva na zaposlovanje novih delavcev. Z uresničevanjem plana zaposlovanja, je tesno povezana investicijska dejavnost zato so analizirali uresničevanje tega plana v prvem polletju letošnjega leta. Izvršni svet je pregledal tudi realizacijo proračuna občine in razpravljal o predlogu sporazuma o odmerjanju in pobiranju prispevkov samoupravnih interesnih skupnosti družbenih dejavnosti.

Jani D.

LJUTOMER

O skupnosti za zaposlovanje

Na zadnji seji je predsedstvo medobčinskega sveta SZDL — sestalo se je v Ljutomeru — obravnavalo novo organiziranost, ki se obeta v samoupravnih interesnih skupnostih in še posebej skupnosti za zaposlovanje. Kljub živahni in tvorni razpravi so se udeleženci razšli brez določnih napotil in usmeritev. To potrjuje, da je na tem področju še veliko nedorečenega. Sicer pa že samo dejstvo, da ni celovitega pregleda nad dosedanjim delovanjem teh skupnosti, priča, kako težko se bo dokopati do za vse sprejemljive organiziranosti.

Upoštevati bo treba več vidikov: kadrovske, finančne, prostorske, zlasti pa seveda strokovne in samoupravne, da naštejemo le najvežnejše. V nasprotnem se bo administracija v teh okoljih še bolj razbohotila. V tej zvezi je zgovoren podatek, da je že zdaj v vseh skupnih službah interesnih skupnosti v Pomurju zaposlenih kar 62 administrativnih in drugih delavcev. Verjetno ne bo prezlobno, če zapišemo, da je to že majhna občinska uprava. Vsekakor bo odločilnega pomena pristop, ki so ga — kot smo že omenili — v Ljutomeru sila načelno opredelili. Namreč, da se bodo ravnali po smernicah iz republike, po katerih naj bi bila delegatska skupščina skupnosti za zaposlovanje še naprej enodomna in da bi nekatera dela in naloge, vzemimo poklicno usmerjanje, štipendiranje in zaposlovanje s posredovanjem dela, opravljali na ravni regije. Izhajali pa bodo, jasno da iz dosedanjih izkušenj, ki pa obenem odpirajo kup vprašanj. Odgovore nanje bodo dale prihodnje razprave, predvsem v okviru samih skupnosti in v družbenopolitičnih organizacijah, kakor tudi organizacijah združenega dela in krajevnih skupnosti. V ta namen bodo pri regijski skupnosti za zaposlovanje pripravili potrebno gradivo in ga do konca avgusta posredovali v javno obravnavo.

B. Žunec

LENDAVA

Koliko sredstev za posamezne KS?

V naše lendavsko dopisništvo smo pred dnevi dobili pismo, v katerem občani krajevne skupnosti Orešje sprašujejo, koliko sredstev iz sklada združenih sredstev organizacij združenega dela dobi letos posamezna krajevna skupnost. Njihovi želji bomo ustregli, poudarjamo pa, da so zneski, ki jih bomo navajali, le akontacije, saj smo že pred nedavnim zapisali, da bo obračun znan šele v septembru.

Akontacije dobijo torej: KS Bistrica 106.804 dinarjev, KS Čentiba 89.826 dinarjev, KS Črensovci 104.628 dinarjev, KS Dobrovnik 90.551 dinarjev, KS Gaberje 33.811 dinarjev, KS Hotiza 93.889 dinarjev, KS Genterovci 57.901 dinarjev, KS Kobilje 62.980 dinarjev, KS Lakoš 49.149 dinarjev, KS Lendava 149.033 dinarjev, KS Gorice 68.339 dinarjev, KS Dolga vas 47.597 dinarjev, KS Banuta 54.998 dinarjev, KS Odranci 59.061 dinarjev, KS Orešje 102.306 dinarjev, KS Petišovci 58.916 dinarjev, KS Polana 79.813 dinarjev in KS Turnišče 141.197 dinarjev.

Skupaj bodo torej dobile krajevne skupnosti 1,451 milijonov dinarjev, do konca leta pa bo potrebno zbrati še 1,86 milijonov.

Jani D.

Združeno delo odgovorno za socialno varnost delavcev

S prvim julijem letos je začel veljati samoupravni sporazum o postopkih in načinu uveljavljanja pravic iz zdravstvenega varstva, ki so ga podpisale občinske zdravstvene skupnosti Slovenije. V 118. členu tega sporazuma je določeno, da opravljanje del in nalog v zvezi z obračunavanjem in izplačevanjem nadomestil osebnih dohodkov, potnih in prevoznih stroškov zaradi bolezni, pogrebnin in posmrtnin prevzamejo organizacije združenega dela in delovne skupnosti. Vse štiri pomurske občinske zdravstvene skupnosti so o tem obvestile organizacije združenega dela in delovne skupnosti. Vse štiri pomurske občinske zdravstvene skupnosti so o tem obvestile organizacije združenega dela in delovne skupnosti, ki pa so v večini primerov zavzele odklonilno stališče.

V soboški občini je od 206 organizacij združenega dela in delovnih skupnosti, ki so bile obveščene o prevzemanju dela in nalog iz samoupravnega sporazuma, odgovorilo le 73 in med njimi je samo osem takih, ki so pripravljene sprejeti obračunavanje in izplačevanje obveznosti zaradi bolezni delavcev, medtem ko se 133 sploh ni izjasnilo. V lendavski občini so vse organizacije združenega dela in delovne skupnosti odklonile prevzem del in nalog iz samoupravnega sporazuma, določil 118. člena pa tudi ni sprejela skupščina občinske zdravstvene skupnosti, ki pa je sklenila, da bo o zadevi ponovno razpravljala. V ljutomerski občini je od 86 organizacij združenega dela in delovnih skupnosti pripravljeno prevzeti obračunavanje in izplačevanje nadomestil delavcem zaradi bolezni le šest, 38 pa je odklonilo. Odklonilno stališče pu so zavzele tudi družbenopolitične organizacije. Zanimivo pa je, da kljub trikratnemu opozorilu na določila 118. člena osnutka samoupravnega sporazuma v javni razpravi ni bilo pripomb. Najdlje so prišli v radgonski občini, kjer deset večjih delovnih organizacij že obračunava in izplačuje nadomestila osebnih dohodkov zaradi bolezni, ostale obveznosti pa bodo prevzele kasneje. Sicer pa se v vseh štirih pomurskih občinskih zdravstvenih skupnostih zavzemajo, da bi vse obveznosti iz samoupravnega sporazuma o postopkih in načinu uveljavljanja pravic iz zdravstvenega varstva prevzele organizacije združenega dela in delovne skupnosti s 1. januarjem 1982. Kljub trenutnemu odporu pa je jasno, da bodo dela in naloge iz 118. člena samoupravnega sporazuma morale organizacije združenega dela in delovne skupnosti slej ali prej prevzeti, kajti prav one so najbolj odgovorne za socialno varnost svojih delavcev. To smo zapisali tudi v nekaterih političnih dokumentih. Sicer pa praksa kaže, nekatere slovenske občine te naloge že opravljajo, da sprejemanje obveznosti ne zahteva novih zaposlitev, kot se nekateri izgovarjajo.

F. Maučec

Vaško-gasilski dom pomembna pridobitev

Krajani Vanče vasi se s svojim delom in napori vključujejo v prizadevanja krajevne skupnosti Tišina, da bi s skupnimi močmi in lastnim deležem čimprej zagotovil najnujnejše potrebe. Te dni so se lotili dograditve vaško-gasilskega doma, ki ga bodo kmalu predali namenu. »Gradnja vaško-gasilskega doma je bila zelo potrebna, saj so bili stari prostori premajhni. Na zborih občanov smo se odločili, da sprejmemo krajevni samoprispevek in tako zberemo okrog 150 starih milijonov. Graditi smo začeli že lani letos končujemo,« je pripovedoval predsednik skupščine krajevne skupnosti Tišina Evgen Kerčmar.

Doslej je objekt, ki bo kmalu rabil namenu, stal okrog 800 tisoč dinarjev. Seveda pa se bo predvidena predračunska vrednost, ki je okrog 1240 dinarjev, zaradi podražitev še povečala.

Prizadevni krajani pa so k izgradnji prepotrebnega objekta, kjer bodo zbori občanov, sestanki družbenopolitičnih organizacij ter garaže za gasilske avtomobile, največ pripomogli s prostovoljnim delom. Hvalevredna je delovna požrtvovalnost slehernega krajana Vanče vasi, ki je v štirih delovnih dneh po osem ur pomagal, da bi kar najhitreje dokončali z gradnjo.

Želja po napredku pa ne bo usahnila s pridobitvijo določenega objekta, ampak bo še večja spodbuda za nadaljnje uresničevanje zastavljenih načrtov, ki jih takim ljudem gotovo ne manjka.

Tekst in fotografija:
Milan SKLEDAR

Družina Romov, ki ne skriva veselja nad »vodno blagodatjo«. (Foto: Milan Skledar)

SAMI DO VODOVODA

V zadnjih nekaj letih se v občini Murska Sobota pospešeno in načrtno lotevajo problematike Romov. To se še zlasti pozna na komunalnem področju, saj je prav v teh dneh v romskih naseljih v krajih Serdica, Sotina in Gornji Slaveči na Goričkem prvič pritekla voda. Vodovod, ki so ga v dolžini skoraj štirih kilometrov zgradili izključno Romi ob pomoči prizadevnih vaščanov iz krajevne skupnosti Rogašovci — še posebej naj omenimo Lenarta Mariniča kot tudi ostale predstavnike in seveda zagnane Rome — je veljal blizu 280 tisoč dinarjev, prav toliko, če ne še več, pa znaša vrednost opravljenih del. Sredstva je prispevala občinska skupnost socialnega skrbstva iz Murske Sobote, vsako gospodinjstvo — z vodo jih je oskrbljenih kar 38 — pa je poleg tega primaknilo še 2000 dinarjev.

B. Žunec

V soboto, 5. septembra

800 NAROČNIKOV V

800 LET STAR VARAŽDIN.

Na voljo še nekaj mest.

RAZGOVOR Z DR. IGNACEM HORVATOM — VODJO ZDRAVSTVENE SLUŽBE V MORAVSKIH TOPLICAH

Moravske toplice dobile status zdravilišča

Moravske toplice so nastale leta 1960, ko so pri iskanju nafte v globini 1400 metrov odkrili termalno vodo. S prvim julijem letos pa je republiški komite za zdravstvo in socialno varstvo verificiral Moravske toplice kot naravno zdravilišče in s tem kot zdravstveno organizacijo. O pomenu in vlogi Moravskih toplic z zdravstvenega vidika smo se pogovarjali z dr. Ignacem Horvatom — šefom zdravnikom, ki je vodja zdravstvene službe.

— Kakšno vlogo imajo Moravske toplice kot zdravilišče?

„Moravske toplice imajo pomembno vlogo kot zdravilišče za balneorehabilitacijo kronično vnetih revmatskih bolezni, degenerativni revmatizem sklepov, hrbtenice, izvensklepni revmatizem,

ortopedsko-travmatološke bolezni, postoperativno stanje lokomotornega aparata, kožne bolezni — luskavico, in stanje po poškodbah živčnega sistema. Moravske toplice tudi razpolagajo s potrebnimi ambulantnimi prostori, depojem zdravil ter prostori za rehabilitacijo in fizioterapijo."

— Kako pa imate organizirano zdravstveno službo in kakšne so posteljne zmogljivosti?

„Zdravstveno službo v Moravskih toplicah vodi zdravnik specialist. Poleg njega pa so zaposleni: tri medicinske sestre, trije fizioterapevti, maser in pet kopaliških delavcev. To število zdravstvenih delavcev trenutno zadostuje, zlasti še, ker Moravske toplice tudi sodelujejo s TOZD Pomurski zdravstveni center v Murski Soboti. Zdravnik specialist dela od 6. do 14. ure, medicinske sestre od 6. do 20. ure in fizioterapevti od 6. do 19. ure. Poleg tega pa je ob katerikoli uri mogoče poklicati zdravnika. Naše zdravilišče razpolaga s 150 posteljami, kjer imajo bolniki popolno oskrbo in se jim ni potrebno voziti na ambulantno terapijo. Imamo pet bazenov, od katerih so štirje napolnjeni s termalno vodo. Priprava vode poteka v pokritem bazenu s filtracijo in ozonizacijo. Hidrogimnastika poteka pod nadzorstvom fizioterapevtov. Poleg tega nudimo podvodne masaže, ročne masaže, lokalne kopeli, za individualno kopanje pa so na razpolago tudi kabine. Od ambulantnih storitev opravljamo internistične preglede z EKG, nudimo prvo pomoč z reanimacijo, za stalne goste pa je tudi priročna lekarna."

— Ali imate zmogljivosti polno zasedene?

„Vseh 150 postelj, ki so namenjene za potrebe zdravilišča je zasedenih. V letošnjem letu je bilo v naši ambulanti okrog 3.100 bolnikov, ki so prišli zaradi balneofizikalne terapije ali iskali prvo pomoč. V naše zdravilišče prihajajo predvsem bolniki z odobritvijo zdravniških konzilijev občinskih zdravstvenih skupnosti. Prihajajo pa tudi bolniki iz drugih držav."

— Kakšne pa so možnosti razširitve zdravilišča v Moravskih toplicah?

„V načrtu je gradnja novega hotela z 250 posteljami. Vzporedno s tem pa se bodo razširile tudi diagnostično-terapevtske zmogljivosti. Z zgraditvijo novega hotela pa bo možno spojiti zdravstvene objekte, bazene in nočitvene objekte s pokritimi veznimi hodniki in drugimi komunikacijami."

F. Maučec

Gradili bosta Tehnika in Pomurje

Kirurški blok soboške bolnišnice v Rakičanu bosta gradili gradbeni delovni organizaciji Slovenija ceste — Tehnika iz Ljubljane, ki je nosilec investicije, in Konstruktor Maribor — Pomurje Murska Sobota, ki sodeluje kot enakovreden partner. Tako so se dogovorili predstavniki Pomurskega zdravstvenega centra Murska Sobota s predstavniki obeh delovnih organizacij, ki sta najugodnejša ponudnika. Tak predlog pa je osvojil tudi osrednji gradbeni odbor za izgradnjo bolnišnice v Murski Soboti, o predlogu pa bo dokončno odločal delavski svet PZC.

Glede na predvidene omejitve investicij v negospodarstvu, ki jih bo prinesel zakon o začasni prepovedi, so se člani odbora zavzeli za to, da bi k četrtemu členu predloga zakona dodali besedilo, da se dovoljujejo investicije negospodarskih objektov, ki pomenijo hitrejši razvoj manj razvitih območij. Menili so, da bo moral izvajalec del zagotoviti manjkajoči del kvalitetnih sredstev, da bi z gradnjo kirurškega bloka soboške bolnišnice lahko začeli pravočasno. Dogovorili pa so se tudi, da bodo prijavljeno investicijo Službi družbenega knjigovodstva v Murski Soboti zmanjšali s 531,000.000 dinarjev na 464,000.000 ali za 67,000.000 in to na račun nedograjenega četrtega in petega nadstropja kirurškega bloka, dela opreme in urejanja okolice.

Ker je izgradnja kirurškega bloka soboške bolnišnice neodložljiva investicija, kar smo že večkrat ugotavljali in zaradi česar so se delovni ljudje in občani Pomurja z referendumom odločili zbirati samoprispevek, so se člani odbora zavzeli za to, da je potrebno storiti vse, da bo do pričetka gradnje prišlo čimprej. Predlagali pa so tudi, da bi morali v vseh štirih pomurskih občinah dati prednost izgradnji bolnišnice v referendumskem programu.

F. Maučec

POMURJE PO 4. JULIJU

Omejitve se poznajo

Odhodi naših državljanov v sosednjo Avstrijo so se samo na mednarodnem mejnem prehodu v Gornji Radgoni zmanjšali za okrog 20 odstotkov. V tamkajšnji Putnikovi menjalnici se je obseg dinarskega prometa nekoliko zmanjšal, odkup deviznih sredstev pa se v šestih mesecih letos v primerjavi z istim obdobjem lani povečal kar za 120 odstotkov, predvsem na račun gostov iz Zvezne republike Nemčije in Avstrije. V Moravskih toplicah so primorani konec tedna okrepiti recepcijsko službo v menjalnici. Pri okencih vseh štirih občinskih uprav za notranje zadeve, zlasti še v Murski Soboti, je tolikšna gneča za podaljšanje starih in zamenjavo novih maloobmejnih propustnic, da se recimo takojšnjega podaljšanja veljavnosti te potne listine ne da opraviti. V Ljubljanski banki, temeljni pomurski banki zagotavljajo, da se število deviznih računov v tem času ni povečalo, prav tako ne število dvigov deviznih sredstev.

Skratka omejitev iznosa in vnosa dinarskih sredstev za naše in tuje državljane čez državno mejo — s potnim listom letno 1500 dinarjev, z maloobmejno propustnico mesečno 400 dinarjev in dvolastniško izkaznico dnevno 40 dinarjev (pri slednjih dveh je bilo že prej tako!) — ki jo je s 4. julijem prinesel sklep guvernerjev Narodne banke Jugoslavije, se tudi v pomurski regiji precej pozna. Čeprav še ni na voljo podatkov, kako je v tem času z maloobmejno menjavo, lahko z gotovostjo trdimo, da je prišlo do določenih sprememb.

Obenem je omejitev dala misliti delavcem v menjalnicah, ki jih je v Pomurju kar 78, kajti prav na njihov račun — in menjalniške službe nasploh — je bilo že izrečenih ničkoliko gorkih.

ZAČNE SE NA MEJNEM PREHODU

Če za katero področje, potlej za turistično ponudbo ta znana resnica še kako velja.

Resnica, ki pa je v Pomurju očitno še nismo povsem doumeli. Pa jo bomo prej ali slej morali, kajti v nasprotnem se nam utegne krepko maščevati. Tega pa si, spričo uveljavljene maloobmejne menjave, kamor nedvomno sodi tudi turistično gospodarstvo, ne bi smeli privoščiti. Zlasti ne po omenjenem 4. juliju, ko je — žal! — neusklajena ponudba (pri mejnih prehodih, da se prav razumemo!) storitev tujim gostom kot na dlani. Tako se je recimo pri prehodu čez državno mejo na mednarodnem mejnem prehodu v Gornji Radgoni, ki je med petimi mejnimi prehodi v Pomurju med najbolj prometnimi, že parkrat primerilo, da tujci pozno ponoči niso mogli menjati deviznih sredstev, nabaviti goriva, kaj šele, da bi se lahko kje okrepčali ali v primeru večje okvare na vozilu našli nekoga, ki bi jo odpravil. Nekaj podobnega se tu in tam zgodi v Gederovcih in na Kuzmi, le da je zdaj v Gederovcih — po zagotovilih predstavnikov Ljubljanske banke, temeljne pomurske banke v Murski Soboti — že poskrbljeno za menjavo konec tedna, v prihodnjem letu pa bo menda Kompas na obeh mejnih prehodih postavil ustrezne menjalnice.

Poslovna enota Putnika v Gornji Radgoni posluje ob delavnikih od 6. do 21. ure, ob nedeljah pa le od 8. do 12. ure, čeprav bi morala nemoteno, se pravi tudi ponoči.

Bržčas pomanjkanje kadra — na kar se najraje izgovarjajo — ne bi smela biti taka ovira, prav tako ne tako imenovana provizija, to je nagrada za posredovanje, obračunana v odstotkih od naloženega zneska oziroma depozita, ki znaša zdaj 2 odstotka. Sicer pa je ob tem dovolj zgovoren podatek, da se je odkup deviznih sredstev v tej menjalnici v letošnjih šestih mesecih v primerjavi z istim obdobjem lani zvečal kar za 120 odstotkov, predvsem na račun gostov iz Zvezne republike Nemčije in Avstrije.

Če nam je torej kaj več do večjega turističnega prometa in s tem priliva deviznih (in dinarskih!) sredstev, bo treba veliko več dobre volje in — kot smo že poprej zapisali — turistična ponudba se mora začeti že na mejnem prehodu.

V ŽEPIH TUJCEV — DINARJI!

Nov zvezni odlok — sprejet pred nedavnim — o ugotavljanju deviznega priliva za gostinske in turistične organizacije predvideva, da le-te pridejo do 20-odstotnega deviznega priliva na osnovi obračunane menjalniške provizije za menjalniško službo. Ljubljanska banka v Murski Soboti plačuje provizijo vsem 78 menjalnicam, obmejnim celo v nekoliko višjem odstotku.

V Moravskih toplicah dajejo že od lanske pomladi z ozirom na devizni prihodek 5 odstotkov popusta pri plačevanju z devizami. Sploh pa tuji gostje plačujejo penzionske storitve z devizami, zunajpenzionske pa z dinarji. Nekaj podobnega kot v Banovcih in termalnem kopališču v Petišovcih pri Lendavi, kjer v tem času (julij, avgust) prevladujejo domači, kasneje, zunaj sezone, pa tuji gostje.

Dinarjev je tedaj kar precej v žepih turistov. Kaj pa devize?

V murskosoboški Ljubljanski banki ugotavljajo, da pri številu deviznih računov in dvigih deviznih sredstev ni sprememb. O tako imenovani „črni borzi" pa imajo svoje mnenje. Če vzemimo naš delavec, ki je na začasnem delu na tujem, vnese v Jugoslavijo devizna sredstva, pa jih ne proda preko menjalnice (kar navsezadnje niti ni obvezno!) ali ne položi na svoj devizni račun ali z njimi ničesar ne kupi, so najbrž res šla na „trg črne borze". Toda ta sredstva vendarle po tej ali drugi poti pridejo v sklade banke, zatrjujejo v Murski Soboti.

Pa še tole so nam povedali: odkup forintov je mogoč samo v bankah po dogovoru, sklenjenim med Narodno banko Madžarske, Ljubljansko banko, združeno banko in v soglasju z Narodno banko Jugoslavije.

Branko Žunec

Inovatorjem več priznanj

Večje priznanje inovatorjem in racionalizatorjem bi morali dati v sredinah kjer delajo, saj se njihovo delo najbolj odraža v organizacijah združenega dela. Na tem področju so v lendavski občini šele na začetku, saj se daje za materialno spodbudo dokaj malo. Da pa bi delo inovatorjev vendarle spodbudili, se je občinska raziskovalna skupnost odločila razpisati natečaj za podeljevanje nagrad in priznanj posameznikom in skupinam za najboljše dosežke na področju inovatorstva in racionalizatorstva, to je za izume, vzorce, modele, tehnične in druge izboljšave.

Občinska raziskovalna skupnost je za letošnje leto razpisala tri nagrade po sedem, pet in tri tisoč dinarjev. To seveda ni veliko, vendar je spodbudno in zgleda vredno tudi za vse tiste organizacije združenega dela, ki so bile do te dejavnosti doslej gluhe. Na natečaju lahko sodelujejo delavci ali skupine delavcev iz občine, nagrade in priznanja pa bodo podelili v mesecu decembru.

Jani D.

mala anketa

Zemlja ne sme ostati neobdelana

Aktivi mladih zadružnikov so v naši pokrajini z delom dokazali, da zemlje ne bodo zanemarili, zato so se ob strokovni pomoči lotili obdelovanja manjših površin. Uspehi so jih spodbujali. Ni jim bilo žal časa. Tako je bilo tudi v Tešanovcih. Zdaj, po dveh letih, imajo na 70 arih zasajeno koruzo, jeseni bodo posejali pšenico, nato pa bo očitno na vrsti sladkorna pesa. Računajo, da bodo kmalu dobili še kakšnih 70 arov, zato bo dela dovolj za vse, pa tudi denarja za ekskurzije ne bo malo, čeprav ga bodo morali nekaj prihraniti za goriva in semena.

V tešanovskem aktivu je zdaj že dvanajst mladih, ko se mudi, pa se jim pridružijo še drugi, tudi najmlajši. Tako je povedal predsednik aktiva Franc Kučan in dodal:

FRANC KUČAN: Spodbudo za ustanovitev aktiva nam je dala občinska konferenca ZSMS, precej razumevanja smo imeli, predvsem na začetku, pri krajevni skupnosti, še vedno pa nam z nasveti pomaga živinorejsko veterinarski zavod. Nekateri delamo na kmetijah, ostali člani, ki so zposleni, pa popoldne in v prostih dneh radi primejo za delo pri obdelovanju zemlje. Ne trdim, da samo delamo, tudi na tekmovanjih sodelujemo. Dvakrat smo na medobčinskem tekmovanju zasedli drugo mesto, zdaj pa se pripravljamo na občinsko, medobčinsko in republiško tekmovanje. Vsa tri tekmovanja bodo že prihodnji mesec v Pomurju. Potrudili se bomo, da pri oranju, spretnosti in testiranju ne bomo odpovedali.

JOŽE GUJTMAN: Devet hektarov obdelovalnih površin imamo doma, tudi najnujnejšo opremo smo kupili. Ob domačih opravilih se rad srečam z mladimi, posebno tistimi, ki niso pozabili, da iz zemlje raste kruh. Malo nas je, ob domačih opravilih pa površine našega aktiva nikoli ne zanemarimo. Nekaj s strojem, nekaj z motiko . . .

BOJAN KUHAR: Četrti letnik ekonomske je pred mano, po šolanju bi se rad zaposlil, za delo na kmetiji pa bom zagotovo tudi v prihodnjem obdobju našel dovolj časa. Na kmetijo sem zelo navezan. Dela, takšnega in drugačnega, je vedno dovolj, zato se ne otepam, če mi naročijo, kaj vse bomo morali ta ali drugi dan narediti na parceli aktiva mladih zadružnikov. Navezan sem na zemljo. Tudi naučim se marsičesa.

JANEZ KARDOŠ: V aktivu mladih zadružnikov ne zapravljamo časa. Delamo in pritegnemo še druge. Zagotovo bom ob koncu šolanja na kmetijski srednji šoli zavzeto pomagal mlajšim in starejšim članom aktiva, prosti čas pa bom verjetno preživel na domačih poljih in tu in tam dal komu koristen nasvet. Na mlade zadružnike seveda ne bom pozabil. Doslej tudi starejši niso pozabljali na nas. Na sestankih ne zapravljamo časa. Razdelimo si delo, vsakdo ve, kaj in kdaj mora opraviti, ko preti nevihta, pa pritegne še koga drugega. Tudi to je »šolanje«.

FERI SOČIČ: Kmetovalec sem in to bom tudi ostal. Delo na kmetiji me zanima, zato sem se tudi strokovno usposobil za kmetovanje. Če bi se mladi tako množično vključevali v aktive mladih zadružnikov, kot mi, bi bilo podobnih aktivov še več. Rodovitnih polj je v pokrajini dovolj, le volje je premalo. Vesel sem, ko gledam koruzo, ki bujno raste na njivici našega aktiva. To me spodbuja. S pridobljenim ali prigaranim denarjem bomo skrbno gospodarili, na prevoze in delo z lastnimi stroji bomo pozabili, ob pospravljanju pa bomo vendarle veseli, da smo naredili nekaj koristnega in se ob delu učili. Tako je treba nadaljevati. Marljivo delo spodbuja!

Janko Stolnik

Mladinska informacijska politika

Potrebujemo več dobrih informacij

Tako kot lansko leto, je tudi letos zdravstvena šola v Rakičanu dobila priznanje RK ZSMS, ki jo podeljujeta center za obveščanje in propagando ter tednik Mladina. Največja zahvala za priznanje gre vsekakor uredniškemu odboru, ki si je pod mentorskim vodstvom prof. Draga Kuharja prizadeval, da bi glasilo izpolnjevalo določene kriterije, ki so bili pogoj za tekmovanje Najboljše srednješolsko glasilo.

Mladi so v treh glasilih Po stopinjah Florence Nightingale obravnavali samoupravno življenje na šoli, samokritično spregovorili o problemih in nakazovali problematiko pri (ne)živahnem delu dijakov in osnovne organizacije zveze socialistične mladine ter drugih družbenopolitičnih organizacijah in številnih krožkov, ki so mladim oblikovali osebnost. Prav tako so obravnavali odnose dijak — profesor — razredna skupnost. Sleherno glasilo, ki je združevalo informativno — propagandni, vzgojno — izobraževalni ter literarno zabavni del, pa so dopolnjevale radijske oddaje, ki bodo posebno v usmerjenem izobraževanju morale imeti večji pomen.

Na srednjih šolah bi se morali mladi na lastno pobudo uporabljati razpoložljive medije informiranja — radijskih oddaj, glasil, oglasnih desk. V nekaterih sredinah se to še ni vidneje premaknilo, ponekod pa novic željne dijake tolažijo z glasbo med glavnimi odmori, zastarelimi vabili, z glasili, ki so izdelana po starokopitnih kalupih in izdani ob različnih priložnostih (po možnosti vsaj enkrat letno!).

Seveda prave rešitve še niso našli tudi na srednješolskem centru, kjer se izobražuje večina mladih Pomurcev. Tam bi se glede na število dijakov in zaposlenih najprej pričakovala kvalitetnejša rešitev. Zaenkrat se informirajo prek šolskega radia in številnih oglasnih desk, ki jih urejajo posamezni krožki. Žal ni možno, da bi si dijak, ki želi biti seznanjen o dogajanju v šoli, v šolskem dnevu zapomnil kopico različnih (morda dostikrat zanj nepomembnih) informacij. Kajti tekanje od ene do druge oglasne deske mu bo slej ali prej vzelo še tisti kanček volje, ki jo ima. Tudi bilteni, ki jih izdajajo posamezni krožki, ne dosežejo življenjskega odmeva med mladimi.

Dejstvo je, da je le dobro informiran dijak lehko tudi dober samoupravljalec. Kako pa smo informirani mladi v Pomurju?

Kakor kje. V različnih sredinah različno. Mladi v osnovnih in srednjih šolah se v novinarskih krožkih, ki so ustanovljeni že na večini šol (marsikje žal samo na papirju), pod mentorskim vodstvom učijo osnovnih novinarskih zvrsti, ki jim služijo za medsebojno komuniciranje (informiranje) prek biltenov, internih radijskih oddaj in oglasnih desk (če kje razen okrožnic uporabljate še kaj drugega, napišite, da bo seznanjena tudi širša javnost!) Marsikje pa se srečujejo s težavami. Ponekod ni primernega mentorskega vodstva, drugje pa predstavlja večji kamen spotike nezainteresiranost mladih. Toda ponavadi se prav v tistih sredinah nočemo vprašati, kako dolgo še tako in kako naprej. Tako se počasi začne odmotavati klobčič, v katerega zavetju je mladi človek. Osnovnošolec prestopi prag srednje šole, kjer se vključi v novo okolje. Okolje, od katerega je odvisen sleherni mladinec. Tam, kjer so zagotovljeni pogoji, se lahko nemoteno vključi v delo, če jih pa ni, se takorekoč znajde na poledeneli cesti, kjer mu lahko kaj kmalu spodrsne. Posledica padca pa je spet preizkušnja naše mladosti. Mladi ne smemo kloniti kljub preprekam, ki pa se z večanjem naše trde volje in prizadevnosti počasi odpravljajo.

Problematično je tudi vključevanje najperspektivnejših mladih informatorjev v centre za obveščanje in propagando, ki delujejo pri posameznih občinskih konferencah, z namenom, da usklajujejo delo na področju informiranja, skrbijo za izpopolnjevanje mladih . . . Kljub temu, da imamo v naših občinah dokaj ugodno konstituirane centre za obveščanje in propagando (vsaj v kvantitativnem smislu), pa ugotavljamo, da bi informiranje lahko bili veliko boljše. Čeprav se ne moremo posebej pritoževati glede informianja na nekaterih sreddnjih in osnovnih šolah, ki vse preveč prostora namenjajo literarnim stvaritvam, pa se lahko v nekaterih osnovnih organizacijah v krajevnih skupnostih toliko bolj zgražamo nad njihovo informacijsko dejavnostjo. Prav razmišljate, če menite, da je delo v nekaterih od šestih murskosoboških osnovnih organizacijah ZSMS v krajevnih skupnostih, dobesedno zamrlo. S tem pa seveda ne moremo pričakovati informacijske dejavnosti, ki bi lahko v veliki meri pripomogle k uspešnejšemu delu. Razveseljivo pa je, da mladi v večini pomurskih krajevnih skupnostih najdejo svoj prostor v glasilih, ki jih urejajo in izdajajo skupno s krajani.

Zavedajmo se, da sta si v medsebojnem razmerju delo osnovnih organizacij in informacijski sistem, ki se prepleta v vseh sferah družbenopolitičnega dela in življenja. Torej tam, kjer delo ni zaživelo v polni meri, ne moremo pričakovati dozorelih plodov naše informacijske politike.

Upajmo, da bo tej problematiki, do katere se mnogokrat mačehovsko obnašamo, več prostora namenjeno tudi v usmerjenem izobraževanju, ki bo steklo še letošnjo jesen.

Gotovo pa ne bo odveč ,,spodbujanje'' z akcijami ,,Najboljše srednješolsko glasilo'', ,,Mladi novinarji'' in ,,Tisoč delavcev sodelavcev'', ki potekajo od občinskih do republiških ravni.

Še prej pa se moramo zavedati, da imamo pravico biti informirani in informirati. Le dobro informirani, smo lahko tudi dobri samoupravljalci.

Pripravil:
Milan SKLEDAR

Teorijo naj dopolnjuje praksa

Družboslovno vzgojnoizobrazbeno področje v usmerjenem izobraževanju vključuje obrambo in zaščito, geografijo, zgodovino in samoupravljanje s temelji marksizma. V osnutku **zakona** o usmerjenem izobraževanju, ki jo je dal na voljo pedagogom in tudi širši javnosti Zavod za šolstvo SR Slovenije in je temelj za usposabljanje pedagoških delavcev za uresničevanje smotrov in nalog skupne vzgojnoizobrazbene osnove v usmerjenem izobraževanju, je v uvodu nakazan pomen predmeta Samoupravljanje s temelji marksizma:

Učenci spoznavajo ustvarjalno uporabo marksizma v družbeni praksi, se uvajajo v razumevanje zakonitosti razvoja v naravi in družbi, spoznavajo povezanost *teorije in prakse*. Poleg tega v nadaljevanju piše, da učenci pri tem predmetu razvijajo aktiven odnos in odgovornost do dela s samoupravno aktivnostjo v vzgojnoizobraževalnem procesu, zlasti še s samoupravljalsko prakso. V prvih dveh letih, ko bo skupna osnova v usmerjenem izobraževanju veljala za vse srednje šole enako, je za predmet STM predvidenih sto štirideset ur. Od teh pa jih je načrtovanih le trinajst za samoupravljalsko prakso in nekaj več-osemnajst ur za referate.

Tudi v šolskem letu 1980/81 je bilo tako, saj je bilo minulo šolsko leto poskusno uvajanje usmerjenega izobraževanja. Opaziti je bilo, da so učenci nezainteresirani za teorijo in se raje posvečajo raznim referatom in samoupravljalskim praksam. Potrditev dobimo pri večini učiteljev, ki ta predmet poučujejo. Več samoupravljalskih praks in premaknitev nekaj ur še za referate, ki bi ne bilo preveč. S tem bi se sicer ure namenjene teoriji zmanjšale, vendar pa bi ta del učne snovi učenci zlahka pridobili pri praktičnem delu.

Na to se nanaša tudi naslednji primer na Srednješolskem centru v Murski Soboti, kjer so v vseh prvih letnikih splošne gimnazije (ti so sicer samo trije) spoznavali mladinsko organizacijo v praksi. Učenci so v začetku šolskega leta izvedli samoupravljalsko prakso na temo: kako deluje moja krajevna skupnost, vendar je slonela predvsem na intimnem, samostojnem delu. Odločili so se, da bodo mladinsko organizacijo spoznavali skupaj, se seznanjali s problemi, ki se neposredno ali posredno tičejo vsakega člana mladinske organizacije.

Poleg tega so posvetili pozornost samoupravljanju na šoli, v razredu, v razredni skupnosti in kolektivnem delu v njej ter kulturi med mladimi. Poseben poudarek so dali tudi delegatskemu sistemu na šoli, saj je le-ta pomemben dejavnik za aktivno delovanje mladinske organizacije.

Svoja spoznanja so povedali na okrogli mizi. Čeprav so učenci prisotne seznanili, kako je samoupravljalska praksa potekala, so dala poseben pečat okrogli mizi poročila in diskusije o mladinski organizaciji. To pa je zadosten razlog, da bi tudi drugod razmišljali o podobni zasnovi in poteku vsake samoupravljalske prakse.

Zato je tudi zelo pomembno, da se s teh praks, ki bodo v programu novega učnovzgojnega procesa, učenci veliko naučijo, saj bodo tako pridobljeno znanje s pridom uporabljali v našem samoupravnem sistemu.

Tako je potrebno, da se pri predmetu Samoupravljanje s temelji marksizma ne poučuje samo teorija, čeprav je tudi ta pomemben dejavnik za uspešno razumevanje naše samoupravne poti. Letnice in obletnice pomembnih in tudi manj pomembnih dogodkov, s katerimi nekateri učitelji mučijo svoje učence in jih bodo še v novem učnovzgojnem procesu, se bodo tako ali tako pozabile.

Trgovina in gostinstvo v težavah

Merkator — Univerzal Lendava, katerega delež je v celotnem trgovskem prometu lendavske občine 62 odstotkov, je v petih mesecih tega leta sicer povečal promet za 47,4 odstotke glede na enako obdobje lanskega leta, kar je sicer precejšnje povečanje, toda če upoštevamo rast cen na drobno, lahko ugotovimo, da je letošnji promet enak lanskemu, da torej ni povečan. Poleg slabše kupne moči prebivalstva pesti trgovino pomanjkanje artiklov, še zlasti pa je letos primanjkovalo gradbenega materiala, premoga in izdelkov bele tehnike. Za druge trgovske organizacije, ki delujejo na območju občine Lendava, sicer ni natančnejših podatkov, vendar pa položaj ni bistveno drugačen.

Podobne težave pestijo tudi gostinske delavce. Skupno število nočitev se je zmanjšalo za 7 odstotkov glede na lansko prvo polletje. Glavni vzrok pa je menda podražitev energije in prehrambenih proizvodov. Za letošnje leto napovedujejo manjši porast tujskega turističnega prometa, kljub temu da imajo sedaj tudi sodobne hotelske kapacitete, žal še vedno nedokončane, saj ne morejo ponuditi kopaliških storitev. Drugo polletje, vsaj kar se tiče gostinstva, je zaradi ugodnega vremena izredno dobro obiskano. Ker pa dograjujejo termalni del hotela, bodo verjetno rezultati res boljši. Za trgovino pa se ne ve, cene še naraščajo, pomanjkanje nekaterih vrst blaga pa je še vedno prisotno.

Jani D.

MANJŠA PRODAJA

Če primerjamo osebne dohodke z lanskimi, lahko ugotovimo, da so se relativno povečali. To pomeni, da so cene proizvodov hitreje naraščale kot osebni dohodki. Tudi založenost trga je manjša. Primanjkuje predvsem cementa in ostalega gradbenega materiala. Vse to je bistveno vplivalo na to, da so v veletrgovini Potrošnik Murska Sobota v prvem polletju zabeležili 8 do 10-odstotno manjšo prodajo blaga. Promet v trgovini se je sicer povečal za 41 odstotkov, hkrati pa so cene narasle za 50 odstotkov.

Precej se je podražilo industrijsko in prehrambeno blago. S tem pa se je zmanjšala prodaja tekstila, galanterije, kakor tudi živil, predvsem pijač, mleka in kruha. Tako so v TOZD Preskrba, v kateri prodajajo živila, zabeležili približno 13 odstotkov manjšo prodajo. Tudi v TOZD Izbira, ki ponuja predvsem tekstil in TOZD Markur z gradbenim materialom so prodali manj kot so načrtovali, kajti kupci posegajo po cenejših in seveda manj kvalitetnih proizvodih.

Majda Zver

NA OBISKU V VUČJI VASI

VAS TAMBURAŠEV

Vsako življenje piše svojo zgodbo. Toda življenja mnogih, ki se združijo v skupnem delu, ustvarijo še veličastnejšo in še bolj bogato pripoved, ki pripoveduje o lepi ali manj lepi preteklosti, delavni ali manj delavni sedanjosti in največkrat z upi polni prihodnosti.

Tudi vasica Vučja vas, ki šteje približno šestdeset hišnih številk, živi bogato kulturno in družbeno-

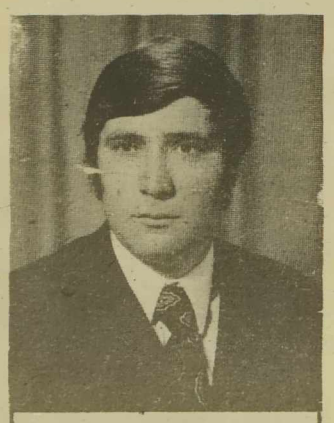

Janez Ostrc, predsednik gasilskega društva

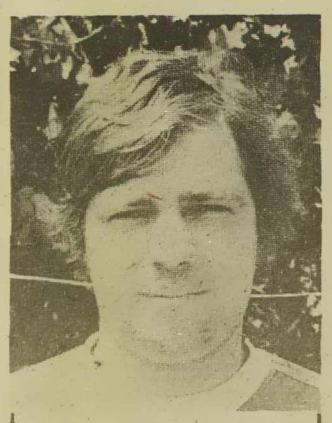

Branko Ostrc, predsednik OO ZSMS Vučja vas

Alojz Žnidarič, dober kmet in čebelar

politično življenje, čeprav krajani menijo, da so odrinjeni od dogajanj v občini in krajevni skupnosti Križevci pri Ljutomeru. Mogoče jim ravno to daje moči, da se združujejo v skupnem delu, kajti spoznali so, da samo s skupnimi močmi lahko dosežejo in uresničijo zastavljene cilje. Premagali so generacijska nasprotja in tako mladi kot stari imajo skupne cilje in skupne naloge. Nihče v vasi ne bo rekel: »To je pa mladinski problem, naj ga sami rešijo! »Tudi mladina je spoznala, da samo s skupnim delom lahko olajša življenje starejšim občanom in sebi omogoči lepšo sedanjost in boljšo prihodnost. Čeprav mladinska organizacija šteje samo petintrideset članov so in bodo še veliko naredili, da se bo njihova vas spreminjala. Ker nimajo vaškega doma, se zbirajo v prostorih stare šole, kjer se pogovarjajo o novih delovnih akcijah, pripravljajo recitale in proslave in o marsičem, kar morajo še postoriti. Letos so imeli že tri delovne akcije, in tako, prispevali k lepšemu videzu šole in okolice. Načrtujejo tudi, da bi uredili majhen park. Nekaj sredstev bo prispevala šola, vse ostalo pa bodo opravili s prostovoljnim delom. Tudi urejeno igrišče, na katerem se veselo igrajo malčki, ob večerih pa fantje zaigrajo nogomet, je delo mladih rok. S skrbno pripravljenimi proslavami skupaj s kulturno-prosvetnim društvom obogatijo vsak kulturni in državni praznik. Vsako leto se spomnijo tudi ostarelih občanov, katerim pripravijo majhno pogostitev in prisrčno srečanje, ki se ga še dolgo z veseljem spominjajo. Tudi v teh počitniških dneh se pripravljajo na otvoritev radgonskega sejma. Odzvali so se vabilu, naj bi prikazali kmečka opravila.

Mladi tesno sodelujejo tudi z gasilskim društvom. Le-to je kupilo zemljišče za nov vaški in gasilski dom. Zgradili so vodovod in uredili vse potrebno za začetek gradnje. Najprej pa morajo zbrati dovolj sredstev, ki bi zadostovala tudi za nakup nove brizgalne. Kajti le ustrezno in sodobno opremljena gasilska enota bo lahko kos vsem nalogam. Pričakujejo pomoč krajevne skupnosti in občine ter upajo, da bodo morda prisluhnili tudi njihovim željam.

V Vučji vasi pa so se pohvalili tudi z novo šolo. Z občinskim samoprispevkom in s pomočjo republiške izobraževalne skupnosti so učencem prvih treh razredov in predšolskim otrokom omogočili lepo mladost. Že štiri leta so deležni celodnevne oskrbe. Čeprav je šola lepa in vsekakor nudi boljše pogoje pedagoškega dela, kot so bili v stari šoli, pa pogrešajo telovadnico. Tudi prostori ob tako zelo razvitih interesnih dejavnostih so vedno premajhni in pretesni. Učenci tudi pridno sodelujejo s prosvetno-kulturnim društvom v vasi in s svojim zborovskim petjem razveseljujejo vaščane.

V vasi se pripravljajo tudi na nov samoprispevek, s katerim bi dokončali in izboljšali asfaltno prevleko in zgradili tudi dodatni vodnjak, s katerim bi izpopolnili vaški vodovod. Tudi na osebno varnost krajanov niso pozabili. Skozi vas pelje prometna cesta in z ureditvijo uličnе razsvetljave bi postala pot do zbiralnice mleka dosti bolj varna.

Kakšna bo usoda stare šole? Na to vprašanje pa ne vedo odgovora. Republiška izobraževalna skupnost zahteva preveč denarja, da bi jo vaščani lahko odkupili in jo preuredili v majhen kulturni dom. Tako pa čakajo, toda na kaj sami ne vedo.

Pomanjkljivo bi predstavili življenje v vasi, če ne bi omenili tamburaške skupine, na katero so zelo ponosni. Slavonija je rojstni kraj tamburice, zato so se odločili, da bodo predstavljali predvsem slavonske pesmi. Motive in navdih pa iščejo tudi v starih prleških in prekmurskih pesmih. Letos so za kulturni praznik pripravili prvo srečanje tamburaških skupin Pomurja. Povabili so kar šest skupin in prireditev je zelo lepo uspela. Pobudo za to so dobili lansko leto v Cirkvici pri Ptuju, kjer je bilo srečanje tamburaških skupin iz cele Slovenije. Sklenili so, da so za razvoj in kvalitetnejše izvajanje glasbe nujno potrebna vsakoletna srečanja. Mnogo pa tudi gostujejo. Sodelovali so na kmečki olceti v Ljubljani, obiskali so tovarno Savojna v Titovem Užicu, zabavjo goste v Radinu, obiskujejo delovne organizacije. Radi pa nastopijo tudi v domačem kraju.

Radi bi vam predstavili tudi družino Žnidarič. Gospodarijo na 10 hektarjih zemlje. Seveda so kooperanti vinogradniško-živinorejskega kombinata Ljutomer. Alojz z ženo Lojziko, Frančekom in Marijo pridno skrbijo za osemindvajset glav živine. Marljivo in vestno delo se jim tudi obrestuje. Dobili so že priznanje za visoko mlečnost krav.

Alojz je tudi vnet čebelar. Svojih šestdeset panjev prevaža po Koroški, Vojvodini, Liki in Gorskem kotarju. Seveda pa upa, da bo letina dobra.

Majda Zver

Tamburaška skupina iz Vučje vasi

• MED NOVIMI KNJIŽNIMI IZDAJAMI

Srčni brezsrčnež

Pred kratkim je pri Pomurski založbi izšla prva pesniška zbirka mladega literarnega ustvarjalca v madžarskem jeziku iz Genterovec Lajosa Benceja, ki ima naslov Szives Szivtelen (Srčni brezsrčnež).

Bence je študent madžarskega jezika in literature v Budimpešti, rodil pa se je leta 1957 v Genterovcih. Pesniške poskuse je delal že v osnovni šoli, pozneje pa kot dijak ŠKC v Lendavi. Svoje pesmi je objavljal v koledarju Naptár in časopisu Népújság. V antologiji Összhang (Sozvočje) ima objavljenih 8 pesmi. (Omenjeno antologijo poezije tvorijo madžarski poeti tostran in onstran meje).

Zbirka Szives Szivtelen obsega 63 strani in je razdeljena na štiri enote, ki skupaj s predhodnim nekakšnim motom tvorijo 42 pesmi, po dolžini sorazmerno kratkih.

In kaj je značilno za Bencejev pesniški opus? Kako se je on vživel in pojmuje svet, življenje in medsebojne odnose? Slavistka Elizabeta Bernjak pravi o njem naslednje: »Skeptično razmišlja o pojavih sodobnega sveta na osnovi svobodnih asociacij, njegov pesniški svet je sestavljen iz mikrostruktur odčaranega sveta, izražen z modernimi reističnimi, antipoetskimi prijemi. Pesnik se spopada s formo, išče globoke izraze za odtujeni svet, za večno disharmonijo med moškim in žensko, za vsakdanje prozaične topline, dvomi o smislu »tu biti« v esenčnih mejah, ki so nam včasi vsiljene od zunaj.«

Takšen bi naj bil še vedno razvijajoči se mladi pesnik Bence Lajos. Upajmo, da ne bo po prvi zbirki usahnil, kot je to naredilo že lepo število mladih pesnikov tudi iz naše pokrajine.

Knjigo je opremil domačin Štefan Galič, tiskala tiskarna Jože Moškrič v Ljubljani, sofinancirala pa Kulturna skupnost Slovenije.

F. KUZMIČ

LENDAVA

Kakšna je usoda starih šol?

Po letu 1961, ko je bila zgrajena prva nova osnovna šola v Turnišču, pa vse do lanskega leta, ko je bila zgrajena v V. Polani, je bila v celoti obnovljena šolska mreža v lendavski občini, s tem pa je vrsta starih šolskih zgradb doživela različno usodo. Veliko jih je prišlo v upravljanje oziroma lastništvo krajevnih skupnosti, nekatere so zamenjale že več lastnikov, nekatere pa so že dolga leta brez lastnika. Skupno za vse pa je, da so več ali manj v slabem stanju, saj do njih ni bilo pravega odnosa. Šele v zadnjem času se je zanimanje za njih obudilo, zato poglejmo kaj je v njih danes: Stara šola v Dolgi vasi služi za stanovanja, v Dolini za potrebe mladine in občanov, v Gornjem Lakošu pa so jo preuredili v kulturni dom, s katerim se upravičeno ponašajo. Za potrebe kulturnega življenja je bila urejena šola v Kapci, v Dobrovniku je v stari šoli vaška knjižnica, v Gomilicah služi za družbeno politične aktivnosti mladih in občanov. Stare šole v Bistricah so namenjene za stanovanja, v Črenšovcih jo uporabljajo za glasbeno šolo in telovadnico. V Genterovcih so jo preuredili v vaški dom, kjer je knjižnica, služi pa tudi za družbenopolitično aktivnost občanov. V Mostju upravlja z njo krajevna skupnost, v Radmožancih pa v glavnem mladi. Če ugotavljamo, da so za stare šole prišli vendarle boljši časi, pa ne bi smeli pozabiti dejstva, da jih je po dolgem času potrebno popraviti. Da se to da, če občani želijo in jih krajevna skupnost podpira, so že dokazali v več vaseh, v Kapci, G. Lakošu in še kje.

Jani D.

O Pokrajinski in študijski knjižnici v številkah

V prvem polletju tega leta se je skupni obisk v grajski knjižnici v Murski Soboti v primerjavi z enakim obdobjem lanskega leta povečal od 23725 na 30168 obiskov. Vzrok za povečanje je predvsem v povišanju cen knjigam.

V splošnoizobraževalnem in na pionirskem oddelku so si v prvem polletju izposodili 28035 knjig, lani v enakem obdobju pa 27595 knjig. Nabavili so 1035 novih del in od tega so le 292 knjig kupili z lastnimi sredstvi, saj jim teh primanjkuje. To je seveda znatno manj, kot bi potrebovali. Glede števila izposojenih knjig ni bistvenih razlik med poletjem in šolskim letom. Poleti je v splošnoizobraževalnem oddelku več odraslih izposojevalcev (dopusti), med šolskim letom pa je večje število mladih bralcev in to predvsem zaradi obveznosti do šole (obvezno branje). Glede na statistične podatke med januarjem in junijem, mladina najraje bere leposlovne knjige (10587). Izposojanje poljudnoznanstvene literature pa je na tem oddelku nezadovoljivo (samo 1190 knjig).

Pionirski oddelek ima 824 aktivnih bralcev, vendar število teh upada, predvsem zaradi razširjenosti šolskih knjižnic. Na tem oddelku je bilo v polletju organiziranih 6 razstav, od tega 5 komentiranih. To je skupaj 133 pedagoških ur, poleg obiskov otroškega vrtca in vodenih obiskov prvih razredov osnovnih šol. Namen teh obiskov je bilo seznanjanje otrok s pionirsko knjižnico.

Študijska knjižnica v Murski Soboti je imela v prvem polletju 1112 članov, obiskovalcev pa je bilo 10425. Po strukturi so v večini dijaki (319) in študentje (301), sledijo pa odrasli, ki študirajo ob delu. V tem polletju je bilo 492 odraslih in 602 mlada člana.

V prvi polovici leta je bilo izposojenih 18110 enot: 6262 enot časopisja, 3333 enot leposlovja, 8515 enot strokovne in znanstvene literature.

Čeprav so z obiskom zadovoljni, jih skrbi, da svojim bralcem ne morejo ponuditi nekaterih pomembnih knjig, ker jim za nakup primanjkuje denarja.

S povečanjem števila bralcev in v zvezi s tem tudi z vedno večjimi potrebami, se pojavljajo prostorske težave. Pri tem moramo omeniti, da kljub nekaterim obljubam v glavnem še niso naleteli na razumevanje. Zelo velik problem pa predstavlja tudi pomanjkanje ustreznega kadra.

Eva A.

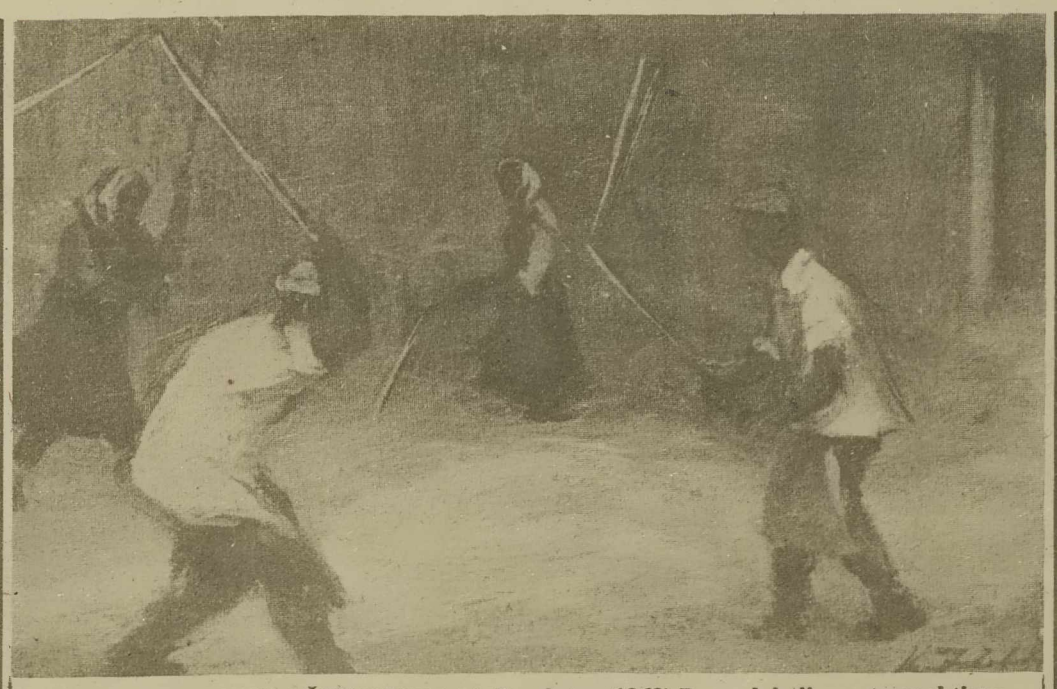

KAREL JAKOB: MLAČEV NEKDAJ (olje, platno, 1962) Reprodukcija z retrospektivne razstave ob 70-letnici slikarja Karla Jakoba in 40-letnici njegovega umetniškega dela v Murski Soboti.

Jakobova paleta pomurstva

Pred nedavnim je preminil zadnji od predvojne četverice prekmurskih likovnikov (Vrečič—Jakob—Pandur—Kühar) Karel Jakob, ves čas „zvest slikar prekmurskega kmečkega življenja" in umetniški izpričevalec „usodnostne neločljive navezanosti na rastišče mladostnih pobud, kakršna je sicer značilna za prekmurske umetnike". Njegovo življenjsko pot in slikarski razvoj smo v bežnih obrisih že razgrnili v našem tedniku, zato naj tokrat spomnimo le še na nekaj drobcev iz mozaika Jakobove žlahtne umetniške ustvarjalnosti.

„Jakobovo slikarstvo je od samega začetka zvesto čistemu realizmu z močno razpoloženjsko noto s trdno risbo in skrbno kompozicijo. Motivno zajema v zgodnji dobi do leta 1940 še mestne prizore iz Zagreba (Berač, Poulični pevec, v Nočnem lokalu), a kasneje do leta 1946 izključno pomurski svet: Mlin na Muri, Slovenske gorice okrog Kapele, Prekmurske domačije, široke panonske razglede, aleje topolov, goričke obronke in sredi tega sveta preprostega prekmurskega človeka: orača, sejalca, žanjico, kosca, mlatca, lončarja, pa tudi delavca in meščana."

V katalogu, ki je izšel ob Jakobovi 70-letnici in 40-letnici njegovega umetniškega dela, Vlado Sagadin nazorno predstavlja slikarski razvoj Karla Jakoba. Sledi mu v Ljubljano (leta 1946), nato med brigadirje na progi Šamac—Sarajevo, kjer je nastal ciklus Zeniški brigadirji in se bežno zadrži pri Jakobovem obisku Pariza leta 1953 in srečanja s francoskim impresionizmom, zlasti s slikarstvom Maneja. „Poslej se skrbneje ukvarja z barvno svetlobo, odnos do objektivnega sveta pa bolj kot prej podreja subjektivnemu razpoloženju. V takšni programski zasnovi je Prekmurski lončar iz leta 1953 eno najbolj specifičnih Jakobovih del."

Še posebej pa poudarja: „Jakob v svojem bistvu nikoli ni bil ateljejski slikar. Za njegov enostavni neposredni slikarski pristop je kot nalašč krajina, ki omogoča takojšnjo vizualno in čustveno konfrontacijo. Zato tudi poslej v sedemdesetih letih prevladujeta v njegovem slikarstvu krajina in krajinski žanr. Najčešče srečujemo motive s Krke, z Ljubljanice in iz stare Ljubljane. To so zvečine panoramski pogledi na razgibano jesensko krajino, ki omogočajo specifično interpretacijo barvne perspektive, kakršne nismo vajeni v Jakobovih prekmurskih pejsažih."

Potemtakem je Karel Jakob v zadnjih letih življenja „razpet med dva različna motivna svetova, med ljubljansko okolico in Pomurje. Prilagaja svoje slikarstvo zdaj enemu, zdaj drugemu. Specifična krajina ljubljanske okolice in Dolenjske ga angažira kot čistega pejsažista z močno poetičnim barvnim posluhom, medtem ko je v pomurskih slikarskih realizacijah predvsem žanrsko razpoložen. Pripovedni pristop zajema običajno kmečko dvorišče, delo na polju, preprostega kmečkega človeka." Skratka, „govorimo o zrelem formiranem slikarskem izrazu Karla Jakoba, ki v svojem umetniškem razvoju ne pozna nihanj, vzponov in padcev."

Bržčas bo treba o Jakobovi paleti pomurstva, ki širšemu bralstvu še ni v celoti znana, še veliko pisati.

B. Ž.

PREDSTAVLJAMO VAM

KUD Avgust Gašparič iz Vučje gomile

Dolgoletna želja vaščanov Vučje gomile iz okoliških krajev v krajevni skupnosti Tešanovci z lastnim ljubiteljskim, kulturno-umetniškim društvom se jim je lani januarja izpolnila. Vzniklo je skromno, tiho, komajda opazno in brez večjih ambicij. Po besedah režiserja Štefana Kržanka predvsem zato, da bi na kolikor mogoče verodostojen način počastili spomin na padlega borca in člana partije, ki je padel v Črnskih mejah, Avgusta Gašpariča. Pa, da bi seveda lahko v organizirani obliki proslavili pomembne jubileje in praznike.

— Kakšne programske naloge ste si zastavili?

»Veste, hoteli smo nekaj storiti, posebej, da bi obudili in razmahnili kulturno življenje na našem območju. Resda je že poprej delovala pri gasilskem društvu dramska sekcija, vendar nam ta ni povsem zadoščala. Hoteli smo kaj več, hoteli smo skratka smostojno, ljubiteljsko društvo. Uspelo nam je, čeprav ne zlahka. Programske naloge slonijo na štirih sekcijah: dramski, pevski, folklorni in recitacijski. Trenutno šteje društvo 56 članov.«

— Kako premoščate težave, ki jih skoraj gotovo ne manjka?

»Res je, težav nam ne manjka. Dajemo se zlasti s prostorskimi in materialnimi. Toda, tolažimo se s tem, da je vsak začetek težak. Največ smo se primorani zanašati na lastne moči in zmogljivosti, šele zatem pa na druge. V mislih imam občinsko zvezo kulturnih organizacij, ki nam sicer rade volje pomaga, vendar z bolj skromnimi dotacijami.«

— Kaj pa načrti?

»Kje pa niso brez njih! A naši so skromni, kot je skromno samo društvo. Doslej smo uspeli nabaviti šest uniform za foklorno skupino, radi pa bi še manjši oder in manjšo knjižnico. Saj nimamo prevelikih zahtev, kajne?«

— V svojih prizadevanjih torej niste osamljeni?

»To drži. Ko smo pripravljali veseli večer in priložnostne proslave ob dnevu žena, dnevu borca in drugih prazničnih dneh in jubilejih, so se nam z veseljem pridružili mladinci in gasilci ter domala vsi vaščani. Skratka, hrabri nas dejstvo, da nismo sami.«

— Vloga režiserja je skoraj nepogrešljiva.

»S tem pa je takole: kjer morem, pomagam. Že od otroških let delujem na kulturnem polju in brez posebne hvale lahko rečem, da mi je kultura prešla v meso in kri. Brez nje več ne morem. Režiserska žilica me nenehno priganja, da razmišljam in snujem, kako nek dramski tekst postaviti na oder. Običajno ga kar sam naštudiram, potlej ga dam v »verifikacijo« na občinsko zvezo kulturnih organizacij v Mursko Soboto, nato pa na oder.«

— Kaj sploh sodite o ljubiteljstvu?

»Treba je veliko dobre volje, odrekanj, prizadevanj. Brez tega ne gre. Le tako se namreč dá premagati tegobe, ki se prej ali slej zgrnejo na društvo ali skupino.«

Branko ŽUNEC

kulturni koledar

BELTINCI — Jutri se tu začne že tradicionalna folklorna prireditev — tokrat enajsta — pod geslom PESEM IN PLES DRUŽITA NARODE, ki jo bodo sklenili v nedeljo, 2. avgusta. Prizadevni organizatorji — kulturni delavci iz Beltinec in občine Murska Sobota — tudi letos pričakujejo več stalnih

in večje število turističnih obiskovalcev.

Program 11. folklornega festivala je zelo pester. Jutri zvečer se bo predstavila plesna študentska skupina Emona iz Ljubljane in številne druge uveljavljene plesne skupine v okviru festivalskega večera jugoslovanskih plesov. V soboto bo poleg finalnega tekmovanja v ljudskih igrah v Beltincih še večer slovenske folklore s posebnim poudarkom na nastopih skupin zamejskih Slovencev in domačih pomurskih skupin. Posamezne skupine iz Slovenije in zamejstva se bodo v tem času predstavile v nekaterih drugih krajevnih in turističnih središčih Pomurja (Bogojini, Radencih, Moravcih, med brigadirji MDA Goričko '81 in Lendavi). Vse omenjene skupine bodo tudi nastopile na osrednji prireditvi v Beltincih v nedeljo 2. avgusta.

razstave

MURSKA SOBOTA — V Galeriji kulturnega centra v Murski Soboti bo do 8. avgusta še na ogled 5. jugoslovanski bienale male plastike. Obiskovalci si lahko ogledajo 125 malih plastih in 92 risb avtorjev, ki so plastikam dodali še risbe razstavljenih eksponatov. Prav tako pa so v Galeriji ob letošnjem jubilejnem bienalu na ogled vse skupne nagrade malih plastik z dosedanjih bienalov v pomurskem središču. V Pokrajinskem muzeju pa je poleg arheološke, etnografske in zbirke NOB razstavljena tudi stalna zbirka pomurske likovne umetnosti.

LENDAVA — Galerija Lendava je zaradi obnovitvenih del do konca tega meseca zaprta, v avgustu pa bo v mestu ob meji že tradicionalna mednarodna kolonija — letos kiparska.

knjige

USPEŠNICE TEGA TEDNA v prodajalni Dobra knjiga v Murski Soboti so:

VESOLJNI POTOP, avtorja Jeana Marie Gustava Le Clezia, ki jo je založila Cankarjeva založba: SREČNI JIM, avtorja Kingsleya Amisa, ki jo je prav tako založila Cankarjeva založba, in ŽIVE POVESTICE Nade Kraigherjeve, ki jo je izdala Partizanska knjiga iz Ljubljane: OČKA VRNI SE NAM ZDRAV DOMOV Frančka Rudolfa, ki je izšla pri Pomurski založbi, in dve knjigi Nejca Zaplotnika: POT in KLINČEK LESNIKOV, ki sta obe izšli pri Žepni knjigi Cankarjeve založbe v Ljubljani.

PO DOLINI LEDAVSKI

AKUMULACIJA
želja in možnosti

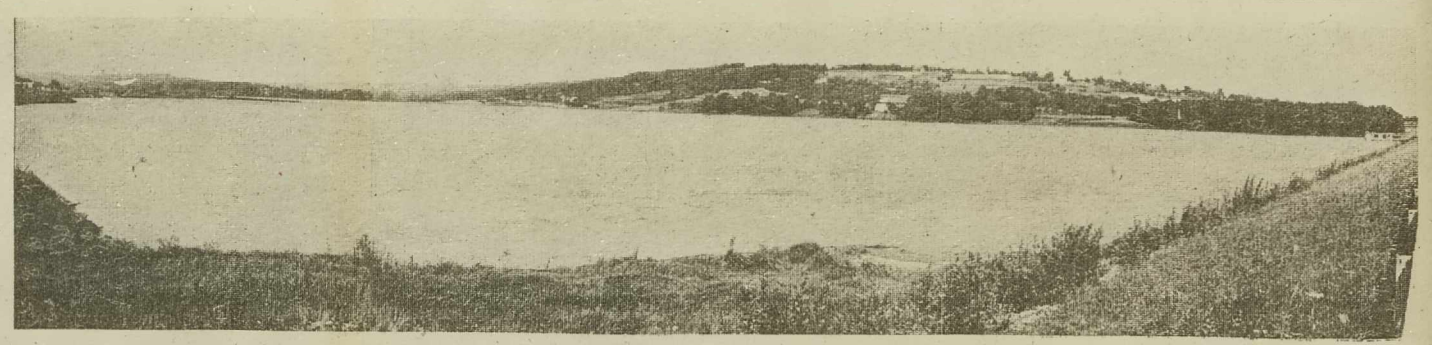

Predsednik sveta krajevne skupnosti Cankova Franc Lah iz Gerlinec: »V bistvu je namen akumulacije potoka Ledava v Kraščih dosežen: mesto Murska Sobota je zavarovano pred poplavami. Kaj pa izkoriščanje nastalega jezera? Pa njegova okolica? Vidite, to pa smo enostavno spregledali.« Predsednik krajevne konference SZDL Cankova Alojz Vidovič: »Imamo oblikovan predlog družbenega dogovora o izkoriščanju ledavskega jezera za sekundarne namene in varovanje njegovega okolja. Imamo odbor podpisnikov kot gibalno silo celotne aktivnosti, a vse bo zaman, če bo ostalo zgolj na papirju.«

Računali smo na tehtna pojasnila in jih tudi dobili. Dasiravno z dokajšnjo zadržanostjo, pa vendarle ravno takšna in tolikšna, da je z njimi moč zaokrožiti dosedanjo podobo problematike.

Solidarnost in zrelost — poroka skupnega jezika

Na poti v Gerlince nas je ves čas morila misel, da utegne biti vse to, kar počnemo, dokaj tvegano. Namreč, še globlje bresti v motne vode Ledave, rečeno določneje, zanašati se le na mnenja prizadetih, brez da bi se o njej izrekli tudi poznavalci (beri: strokovnjaki) s področja vodnega gospodarstva, komunale in vsi drugi.

Toda, ko smo po robu tako imenovanega obmejnega pasu — domovanje Lahovih leži namreč le streljaj od državne meje z Avstrijo — prispeli na cilj, so taki in podobni pomisleki kar zbledeli. Zakaj pa jih ne bi o tem posebej povprašali? Torej po opravljenem popotovanju po dolini ledavski. Dajmo najprej besedo tistim, ki jih vse to žuli, šele zatem pa tistim, ki naj bi oziroma bi morali svetovati in pomagati!

Sicer pa nehajmo v tako resnem, problemskem tonu in skušajmo obnoviti, kar smo doživeli med ustrežljivimi Gerlinčani!

Prvi vtisi več kot ugodni: trdna kmečka hiša z gospodarskim poslopjem — »svojčas je bil to najsodobnejši hlev na tem območju« — in mogočno novogradnjo, ki bo kmalu nared za naslednika. Skoraj 10-hektarska usmerjena kmetija v kooperaciji temeljne zadružne organizacije Cankova. Prevladujeta živinoreja (15 glav goveje živine in nekaj plemenskih svinj) in poljedelstvo (pretežno koruza, hektar je pšenice, tisoč vinorodnih trsov in travniki), donosno pa je tudi drevesničarstvo (okrog 37 tisoč je sadik jablan in kakih 2 tisoč hrušk, oboje žlahtnih sort). »Že leta 1974 smo osnovali v vasi strojno skupnost, ki združuje danes 24 kmetovalcev. Prvi smo nabavili kombajn, kar se nam je zdelo poglavitno, saj, kdo bi v začetni vnemi sploh pomislil na težave, na katere pa — kot se je pokazalo — ni bilo treba dolgo čakati. Začelo se je s svajami, pri kom najprej požeti, nato pa se zataknilo pri plačilu kombajna,« je brez posebne nelagodnosti pravil Lah.

Kako so prerekanja gladili, raje zamolčimo, saj niti ni toliko važno. »Najpomembnejše je, da se v strojni skupnosti najdejo ljudje z razvitim čutom za solidarnost in dobršno mero osebne zrelosti;« je pribil sogovornik, ki je — mimogrede povedano — že od vsega začetka njen predsednik.

»Poskusiti velja,« pravi Franc Lah. »Morda nam priskoči na pomoč Radenska.«

K pičlejši beri še kaplja pelina

»Vsega tega nam manjka tudi pri reševanju zapletov glede Ledave in ledavskega jezera,« je kar naravnost in samokritično pridjal. »No, pa o tem kasneje, kajti rad bi javno okregal te naše ‚ljube' proizvajalce in nabavljalce kmetijske mehanizacije. Ko smo želi pšenico, se nam je že prvi dan na kombajnu potrgalo klinasto jermenje. Šli smo ponj v Mursko Soboto. Pa mislite, da smo ga dobili? Kje pa! Rečem vam: dobesedno primoran si se podati čez mejo in malone ‚prišvercati' rezervni del, brez katerega seveda ni mogoče naprej. Ob že tako pičlem pridelku je to še dodatna kaplja pelina, ki jo moramo požreti. Pa je po mojem sploh ne bi bilo treba. Ne gre mi namreč v glavo, kako se znajdejo avstrijski trgovci, ki vam manjkajoči del nabavijo kot bi mignil. Res ne razumem.«

Da smo si na jasnem: ni to reklama za Avstrijo — bila bi namreč prepoceni — temveč grenka izkušnja in hkrati namig tistim, ki bi morali tako ali drugače poskrbeti za »pritikline« h kmetijskim strojem. Pa za gorivo, nadomestne dele in lahko bi še naštevali.

Zakaj ne oboje: jez in turizem?

Najbrž bo nekaj logike v razmišljanju obeh predstavnikov cankovske krajevne samouprave: predsednika sveta Franca laha in predsednika krajevne organizacije SZDL Alojza Vidoviča.

»Z akumulacijo Ledave v Kraščih smo osnovni namen dosegli. Namreč, zavarovali Mursko Soboto pred povodnijo. To je gotovo lepo in prav. Toda, zakaj ne bi iz obstoječe akumulacije ‚iztisnili' še kaj več? Recimo za razmah turizma. Če so tukajšnji kmetje pogodbeno, proti plačilu, dali okrog 100 hektarjev površin, čemu ne bi od tega — preprosto rečeno — tudi kaj imeli. Načrti se zdijo velikopotzni, če ne pretirani, vendar niso neuresničljivi. To je med drugim pokazala januarska razprava v Kraščih, v kateri je sodelovala večina prizadetih in onih, ki bi lahko priskočili na pomoč.

Oblikovali smo predlog družbenega dogovora o izkoriščanju ledavskega jezera za sekundarne namene in varovanju njegovega okolja. Podpisniki so znani: krajevna skupnost Cankova z vaškima odboroma Krašči in Domajinci, krajevna skupnost Pertoča z vaškim odborom Ropoča, občinski izvršni svet Murska Sobota, območna vodna skupnost Mura, vodnogospodarsko podjetje tozd Mura, zavod za ekonomiko in urbanizem, lovska družina Cankova, ribiška družina Murska Sobota, enota kmetijske zadruge Panonka iz Cankove, zveza kulturnih organizacij Murska Sobota, pomursko društvo za varstvo okolja, skupnost za cestno in komunalno dejavnost občine in gasilsko društvo Krašči. Iz teh smo delegatsko ustanovili poseben koordinacijski odbor, ki mora izdelati program in pravilnik dela in sploh voditi celotno aktivnost.«

Ni kaj, po organizacijski plati so stvari dobro zastavili. Povsem odprto pa ostaja vprašanje, kako jih tudi vsebinsko izpeljati.

»Na občini nam pravijo: vi morate vedeti, kaj hočete, denar pa bo že. To se jako lepo sliši, toda ali bo kaj iz tega, vidite, to pa ne vemo. Načrtov je cel kup: uredili bi radi kopališče, čolnarno, parkirne prostore, prostor za kampiranje, ob tem pa še postavili manjše gostišče in rekreacijske objekte, da bi prišli na svoj račun še ribiči, lovci in drugi.«

Oba sta si očitno prizadevala, da bi bila v razpredanjih želja, hotenj in možnosti čim bolj stvarna, hkrati pa sta vedno znova pristavljala: »Poglejte samo, koliko tujcev potuje po magistralni cesti proti Murski Soboti in Kuzmi. Mi pa se prepiramo, kako urediti okolico, z odpadki in smetmi onesnaženega, jezera. Res žalostno.« Da bi nato samoumevno začela govoriti o komunalnih tegobah, telefoniji in marsičem drugem, kar smo nič manj vestno zabeležili. In seveda shranili v »arhiv«, da se ne pozabi.

BRANKO ŽUNEC
Foto: Milan Skledar

GRABŠINCI

Zamrlo družabno življenje

Težko je predstaviti kraj ali vas, ki ne premore niti osnovnih elementov, ki so za naselja značilni: oznakę začetka in konca naselja, urejene cestne povezave s sosednjimi kraji, objektov družbenega standarda — mislimo predvsem na tiste najosnovnejše: trgovino, pošto . . . — in ne nazadnje družbenega življenja in vaške samouprave, prek katere naj bi vaščani uresničevali svoje interese. In vse to velja za Grabšince, vas v krajevni skupnosti Videm ob Ščavnici, oddaljeno od krajevnega centra sicer samo 8 kilometrov, pa vendar na repu dogajanj tako v sami krajevni skupnosti, kakor tudi v gornjeradgonski občini.

Še kočarji in bajtarji

Grabščinci so od bele asfaltne ceste v Žihlavi oddaljeni samo dobre štiri kilometre, pa vendar se življenjski utrip okrog 70 prebivalcev bistveno razlikuje od drugih vasi v krajevni skupnosti. V grabi, oziroma Grabinščaku, kakor jo imenujejo domačini, sicer kmetujejo štirje kmetje, na hribu — Grabščinskem vrhu, ki obsega nekaj čez dvajset hišnih številk, pa se večina še vedno preživlja na stari, kočarski način. Na majhnih parcelah pridelajo vsega po malem, toliko da imajo dovolj zase. »Čas in napredek kakor da sta zaobšla naš kraj«, pravi Franc Filipič, predsednik vaškega odbora. »Mladi nas zapuščajo, starejši pa nikakor ne morejo opustiti starih navad in načina življenja, ki se prenaša iz roda v rod. Poglejte, v vasi je zaposlenih 14 vaščanov, od tega 13 mladih. Odhajajo v Gornjo Radgono, Ptuj in celo v Kidričevo za večjim kosom kruha. Tukaj, na vrhu, sem se edini usmeril. Vzgajam sadike za vinograde kot kooperant Kmetijskega kombinata Gornja Radgona, ostali pa se ne morejo otresti starih navad. Na svojih v večini okrog 2 hektarja velikih posestvih imajo nekaj vinograda, poljščine in gozd. Včasih je bilo tukaj zelo razvito sadjarstvo kot glavni vir dohodkov, danes pa tudi tega ni več.«

Takšen, zastarel način mišljenja se odraža tudi v samem izgledu kraja. Table, ki bi morala označevati začetek vasi, ni na svojem mestu že več let. Baje so jo izpulili pobalini, tako so nam povedali, o tem, zakaj niso namestili nove, pa so raje molčali . . .

Brez sloge ni rezultatov

Kot da so prebivalci Grabščinec pozabili stari, modri pregovor: v slogi je moč. Družabno življenje v tem kraju ni bilo nikdar kdo ve kako razvito, zadnja leta pa je povsem zamrlo. In tudi raztresenost hiš in njihova oddaljenost za to ne more biti opravičilo. Vse premalo volje so pokazali doslej pri reševanju in zadovoljevanju skupnih interesov. To se odraža v razvoju vasi. V vasi ne deluje nobena družbenopolitična organizacija, ne premorejo niti enega društva. Ker vaščani niso složni in organizirani, so tudi rezultati, ki so jih dosegli, skromni.

»Od leta 1957, ko smo dobili v vas elektriko, se ne moremo več dogovoriti in aktivirati,« tarna Franc Filipič, ki se že dolgo zaman trudi, da bi vas zaživela. »Lep primer je vodovod, ki smo ga nameravali zgraditi pred leti. Toda ni nam uspelo najti skupnega jezika in gradili smo lastne vodovode, kar je bilo mnogo dražje od načrtovanega skupnega. No, pa kaže, da so tudi pri nas ljudje pričeli misliti bolj zrelo in pet lastnikov ima skupen vodovod. Danes ima vodovod že več kot polovica hiš. Pa tudi sicer se standard naših vaščanov dviguje. Vsaka hiša ima televizijo, kar je tudi za starejše edini vir informiranja in skromna možnost za zabavo ob prostem času. Ljudje se pri nas držijo bolj doma, saj tudi ni prostora, kjer bi se občasno shajali. V vasi ni trgovine, niti gostilne. Najbližja trgovina je v 4 kilometre oddaljenih Moravcih, nakupujemo pa še v Stari gori, Juršincih in v Vidmu ob Ščavnici.«

Pa zaradi tega vaščani ne godrnjajo, hudo je le, da do vseh teh vasi vodijo slabe makadamske ceste polne lukenj. Enak videz kažejo tudi ceste v sami vasi, vključno z občinsko, ki povezuje gornjeradgonsko in ptujsko občino. Zaradi hribovitega položaja so po vsakem deževju še najbolj podobne tistim, ki so drugje namenjene volovskim vpregam. Sredstev za njihovo urejanje je malo, kilometrov pa veliko.

In prav ob tem vprašanju, za vas Grabšinci že vrsto let najpomembnejšem, bi se morali vaščani slednjič organizirati in združiti moči. Prepričani smo, da potem tudi v krajevni skupnosti in občini ne bi stali ob strani. Tako pa . . .

Tekst in foto:
Vlado Paveo

DOLINA

Prvič zavrtali v zemljo

Pred skoraj 40 leti so v vasi Dolina pri Lendavi prvič v naši pokrajini zavrtali v zemljo, da bi iz nje črpali nafto. Bilo je to natančno 7. julija 1942 in ta dan pomeni začetek naftne industrije pri nas, začetek nečesa novega, saj dotlej v teh krajih ni bilo industrije ljudje so bili kmetovalci in vinogradniki. Pustimo za hip, preteklost, nanjo se bomo v tem zapisu še vrnili, povejmo najprej nekaj osnovnih podatkov o vasi, ki jo želimo danes predstaviti. Vas Dolina spada v krajevno skupnost Orešje, je le dobre 4 kilometre od Lendave, v njej pa prebiva 447 prebivalcev, kar je nekaj manj, kot pred desetimi leti. To pomeni, da se mladi izseljujejo, v glavnem v Lendavo, kjer so dobili zaposlitev. Vas je obmejna in narodnostno mešana, šteje pa 147 hiš, oziroma domačij in sodi med srednje velike vasi v občini.

HITREJŠI RAZVOJ ŠELE PO OSVOBODITVI

Od kod je dobila vas ime, verjetno nihče natanko ne ve, morda zaradi doline v kateri se nahaja, stisnjena med dvema vinorodnima gričema. Zanjo pa verjetno tudi ne bi zvedela širša javnost, če se v njej ne bi razvila naftna industrija. Petišovci so sicer po vojni postali bolj znani, vendar se tudi Dolina lahko pohvali s nekaterimi pomembnimi dogodki. Malokdo namreč ve, da je bila prva rafinerija nafte postavljena že leta 1945, sicer sila skromna, vendar pa je dajala bencin, plinsko olje in kar je najvažnejše, svetilni petrolej, ki so ga uporabljali vaščani in prebivalci okolice. Zanimivo je tudi, da so od tu po naftovodu transportirali nafto do rezervoarjev na železniki železniški postaji v Murskem Središču, ker je bil železniški promet med Lendavo in M. Središčem zaradi porušenega mosta čez Muro prekinjen. In še ena zanimivost; Dolina je bila s Petišovci povezana z ozkotirno železnico, v Dolini so delavci sestavili tudi prvi kamion, ki je bil prvo motorno prevozno sredstvo nastajajočega podjetja Nafta. Priznati moramo, da ima vas bogato zgodovino, prav zanimivo, če jo gledamo iz današnjega zornega kota, zgodovino, ki bo s velikimi črkami zapisana v razvoj lendavske občine in Pomurja. Ni potrebe posebej poudariti, da so se tu kovali tudi prvi kadri naše naftne industrije. O tem vedo povedati stari vrtalci iz tega kraja, ki danes uživajo zasluženi pokoj.

Vaške ceste so asfaltirali že pred dvema letoma, danes pa razmišljajo kako bi zgradili gasilski dom, saj tega sploh nimajo, zato pa imajo zelo aktivne gasilce, ki jih je kar 60.

OSTALI SO SPOMINI

Danes so seveda od vsega tega ostali le spomini, a vaščani so nanje sila ponosni in ob vsakem razgovoru s njimi beseda nehote zdrsne tudi na to bogato zgodovino. Nafte ni več, domačini sicer pravijo, da je globlje v zemlji še veliko te dragocene tekočine, vas je povezani s asfaltno cesto, pa še delavski avtobusi jih prevažajo na delo. V vasi pridno deluje gasilsko društvo, ki je menda alfa in omega vsega delovanja. Vključuje kakih 60 vaščanov, med njimi so tudi najmlajši, pa še žensko gasilsko desetino imajo, na katero so zelo ponosni, saj je edina v občini. Tudi mladi pridno delajo, tako da je aktivnost kar zadovoljiva. Najbolj pa jih tare, da nimajo gasilskega doma, domujejo namreč v stari šoli, ki je, kot v šali pravijo »devojka za vse«. In res ta stara šola služi za vse in vsem, pretesna je za razvijanje večjih aktivnosti, toda Dolinčani ne obupujejo, pravijo, prišel bo dan, ko bomo zgradili tudi ta dom.

Jani D.

Povezave gostincev s proizvajalci hrane

Gostinsko turistična delovna organizacija Restavracija s hotelom »Pri Konjušku« Trojane, ki združuje 5 poslovnih enot se bo vključila v SOZD ABC Pomurka. Petinšestdeset delavcev te delovne organizacije, katere poslovanje vključuje gostinsko-prehrambene in hotelsko-turistične storitve, se želi dohodkovno povezati z agroživilstvom, kar bo tej organizaciji jamčilo redno oskrbo za goste v gostinskih obratih s 420 sedeži in 95 ležišči.

Povezovanje gostincev s Trojan s proizvajalci hrane v Pomurju jamči razvoj in uspešnost trojanskih gostincev tudi v prihodnje. Ne gre prezreti, da je omenjena DO bila ena uspešnejših gostinsko-turističnih organizacij tudi v preteklih letih. Samo v letu 1980 je delovna organizacija Restavracija s hotelom »Pri Konjšku« na Trojanah dosegla 44.202 milijonov dinarjev prihodka od tega 24.390 milijonov dinarjev dohodka in 21.036 milijonov dinarjev čistega dohodka, tako da je dohodkovna produktivnost po delavcu v minulem letu dosegla 375 tisoč dinarjev. Gostinsko-turistični delavci s Trojan pa so v srednjeročnem planu predvideli naložbe v posodobitev gostinskih lokalov v vrednosti 29.575 milijonov dinarjev.

Boris Hegedüš

Kmetije v Tešanovcih ne bodo zapuščene. Strojev je čedalje več, kravjih vpreg pa kljub temu niso pustili čisto ob strani.

LENDAVA

Pšenice je manj, koruza dobro kaže

Te dni se v lendavski občini končuje letošnja žetev pšenice. Temeljna organizacija združenega dela Poljedelstvo — Govedoreja v Lendavi je imela s pšenico zasejanih le 200 hektarjev površin, pridelek pa se giblje okoli 40 metrskih stotov, kar je veliko manj kot lani. Koruzo pa so zasejali na 1100 hektarjih in pričakujejo dober pridelek, kar naj bi omililo težave zaradi slabega pridelka pšenice. Na območju kmetijske zadruge Lendava so zasejali s pšenico 1140 hektarjev, pridelek pa je od 25 do 30 stotov na hektar. Lani je kmetijska zadruga odkupila 1247 ton pšenice, letos pa bo manj, saj je kmetovalci nekaj hranijo zase, nekaj pa je bodo zamenjali za koruzo. Sedaj, ko je pšenice manj, pa bi vendarle bilo potrebno opozoriti, da bo sleherni odkupljeni kilogram dobrodošel, zato se bo za povečan odkup zavzemala občinska konferenca SZDL skupaj z izvršnim svetom.

Jani D.

Več skrbi pridelovanju rži

Na območju Pomurja je po statističnih podatkih zasejanih z ržjo okrog 2800 hektarjev površin. Vendar pa so v zadnjih letih rž nekoliko izpodrinjale ostale poljščine, predvsem pšenica in koruza, tako da je letos zasejanih z ržjo približno 2500 hektarjev.

To poljščino pridelujejo predvsem na hribovitem Goričkem in delno tudi na Štajerskem, saj je tukaj prst najugodnejša in tudi pridelek je največji. Prav gotovo pa je največ rži na območju Prosenjakovec, kjer imajo kar 70 odstotkov tržnega viška. Hektarski donos je 15 — 28 stotov na hektar, vendar pa je slabo vreme vplivalo na kvaliteto pridelka. Razmerje med setvijo pšenice in rži je 70 : 30, torej je le 30 odstotkov vseh površin zasejanih z ržjo. Ugodne rezultate so dosegli z uvedbo nove sorte rži kustro, saj je lansko leto bil hektarski donos na poskusni parceli 38 stotov na hektar.

Do sedaj so na pomurskem območju poželi že več kot polovico rži, predvidevajo pa, da bodo pridelali okrog 5000 ton. Količina pridelka je vsa leta približno enaka in sorazmerno nizka, tako da bo v prihodnjih letih treba glavno pozornost posvetiti izboljšanju kvalitete rži.

Cena rži je v letošnjem letu 14 din za kilogram, kar je precej ugodno. Pri poprečnem kmetijskem gospodarstvu je pri enakem deležu vloženega truda pri pridelovanju pšenice in rži skorajda enak finančni rezultat.

Pridelovanje rži v Pomurju je vsekakor odvisno od cene na tržišču. Rž je postala zanimiva, ko je dosegla določeno ceno, in tako bo tudi v prihodnosti. Selekcionirane sorte rži dajejo dober pridelek (sicer mnogo manjši od pšenice), in če bo pridelku primerna še cena, torej, da bo dosežen ugoden finančni rezultat in dober hektarski donos, jo bodo pridelovalci zagotovo zasejali na večjih površinah.

Angela Varga

Želja kooperantov — čim večja mehaniziranost

Sonce je že zdavnaj zašlo, ko sem se odpravil k Francu Bejeku v Mlajtince, kooperantu kmetijskega kombinata — obrat za sodelovanje s kmeti Panonka. Upal sem, da bo ob tem času gotovo doma.

Enainpetdesetletni Franc Bejek — rejec okrog 300 bekonov, skorajda nikoli ni brez skrbi ali dela.

»V začetku, ko so pujski še manjši, pojedo v šestih dneh okrog 3 tone krmil, v času razvoja pa čedalje več. V kooperaciji s Panonko sprejemamo pujske, ki tehtajo od 22 do 24 kilogramov

Izkušnje kmetovalcev

in jih pitamo štiri mesece, nakar dobimo nove,« premišljeno pripoveduje gospodar Franc in nadaljuje: »Obrat za sodelovanje s kmeti, ki deluje v okviru Panonke, je bil pred tremi leti pobudnik za gradnjo hlevov. Zdaj nam nudi vso zdravniško in strokovno pomoč ter pri reji zagotavlja nemoteno dobavo krmil. Za pujske do 60 kilogramov je izračunano, da pojedo 36.800 kilogramov krmila Rek 20, za pujske nad 60 kilogramov pa dobimo 51.800 kilogramov krmila Rek 60.«

Bejekovi se ukvarjajo še z živinorejo, saj imajo v hlevu vedno od dvanajst do petnajst glav živine. Tudi ostalih kmetijskih površin imajo okrog sedem hektarjev.

Med obujanjem mladostnih spominov, ki so prej temno kot svetlo obarvani, pa je Franc spregovoril: »Po osnovni šoli nisem imel možnosti za zaposlitev. Sprijaznil sem se s tem, da ostanem na kmetiji. Ugotavljam, da mi ni žal, kajti položaj kmeta se iz leta v leto boljša. Konje so nadomestili traktorji . . .«

V velikem hlevu s tristo pitanci pa največ časa prebije vestna žena Kristina. »Ob pol šestih se pričnem moj delavnik. Najprej oskrbim živino ter se posvetim pitancem, nato pa sledijo opravki v kuhinji.« »Ja, zares je glede pitanja skorajda vsa skrb na njenih ramenih, pa tudi hčerka Marija rada priskoči na pomoč,« jo dopolnjuje njen mož Franc.

Prepoved prodaje pšenice

BEOGRAD, 28. julija (Tanjug) — Tudi letos je zvezni izvršni svet sprejel sklep, s katerim prepoveduje uporabljati pšenico za izdelovanje živinske krme in za krmljenje živine.

Prepoved velja tako za tovarne živinske krme in za družbena posestva, kakor za kmete.

Zvezni sekretar za tržišče in splošne gospodarske zadeve pa lahko po sporazumu s predsednikom zveznega komiteja za kmetijstvo izjemoma odobri uporabo pšenice za krmljenje rib v ribogojnicah, žito, ki zaradi slabe kakovosti ni primerno za prehrano ljudi, pa je mogoče uporabiti za proizvodnjo živinske krme.

Po sklepu, ki je začel veljati z objavo v uradnem listu SFRJ, je predvidenih tudi 5000 do 30.000 dinarjev kazni za kršitelje.

Kot kooperant se udeležuje tudi številnih izletov, razstav živine in sejmov. Pred kratkim so bili v Paračinu, zdaj pa bodo kmetovalci iz Paračina obiskali naše kooperante. Tako se izmenjujejo številne pozitivne izkušnje in krepijo bratske vezi.

»Kljub mehaniziranemu obdelovanju kmetijskih površin, je prostega časa na kmetih bolj malo,« razmišljajo Bejekovi, »vseeno pa najdemo čas za pogovor s sosedi, za medsebojno pomoč.« V vasi namreč skupno uporabljajo razno kmetijsko mehanizacijo, pri čemer velja razmišljati tudi o ustanovitvi strojne skupnosti.

Sicer pa Franc v prostem času sodeluje na sestankih, plete košare in urejuje zapisnike, opravljati pa mora še razna evidenčna opravila.

Bejekovi, ki jim kmetovanje pomeni že dolgoletno tradicijo, imajo svoje mnenje tudi o mladih. »Mladi dobivajo premalo pobud, da bi ohranjali kmečke tradicije svojih očetov. Že v osnovnih šolah bi morali poudarjati pomen neposrednih proizvajalcev, ker okolje in vzgoja v veliki meri oblikujeta stališča mladega človeka. Ne pa, da jih včasih celo napačno vzgajamo v duhu: »Če ne boš priden, boš delavec (kmet)!« Mladi pogosto zapuščajo kmetije tudi zaradi zastarelega načina obdelovanja in zakoreninjene miselnosti svojih prednikov. Vemo pa, da je želja kooperantov čim večja mehaniziranost, ki bi omogočala hitrejše in kvalitetnejše pridelovanje.

Še bi bilo prijetno kramljati s kmetovalci, ki zagovarjajo napredna stališča, toda treba bo obnoviti moči, kajti v novem delovnem dnevu bo zopet polno skrbi, preprek in presenečenj, s katerimi se morajo spoprijeti tudi Bejekovi, v želji, naj bi uspela žetev, pa da bi se pujski še naprej tako dobro redili.

Tekst in foto:
M. SKLEDAR

Turnišče: cene pujskov

Pretekli četrtek (23. julija) so rejci pripeljali na sejmišče v Turnišču 88 pujskov. Prodali so skoraj vse, in sicer po ceni od 2.500,00 do 3.300,00 dinarjev za par pujskov.

REKORDEN PRIDELEK ŽIT

Medtem ko z letošnjim pridelkom žit pri nas nismo zadovoljni, saj je celo nižji od nekajletnega poprečja, pa je svetovni pridelek žit letos dosegel rekord. Po najnovejših ocenah mednarodnega sveta za žito naj bi bil pridelek večji za 21 milijonov ton ali 5 odstotkov in bi znašal okoli 456 milijonov ton. V ZDA bodo letos pridelali 76,5 milijona ton več žita kot lani, v Sovjetski zvezi bo pridelek enak lanskemu (98,1 milijona ton), obseg mednarodne trgovine pa naj bi dosegel okoli 100 milijonov ton.

OB 5. SREČANJU MLADIH ZADRUŽNIKOV NA VRANSKEM

Ko bom velik, bom kmet

Sila redki so otroci, ki bi jim na najbolj priljubljeno vprašanje odraslih — kaj boš, ko boš velik — padel na pamet takle odgovor. Sicer pa, ali niso na podeželskih šolah še do nedavnega plašili neposlušnežev češ, če se ne boš pridno učil, boš pa kmet. Veljalo je pravilo, da na zemlji ostane le tisti, ki za kaj drugega ni sposoben. Seveda se časi spreminjajo. Velik del kmečke mladine se je na to pravilo že dolgo požvižgal. Zaradi vse večjega pomena pridelovanja živeža postaja kmetovanje eden od najperspektivnejših poklicev. Za skrb družbe do kmetijstva seveda ni vzrok kaka

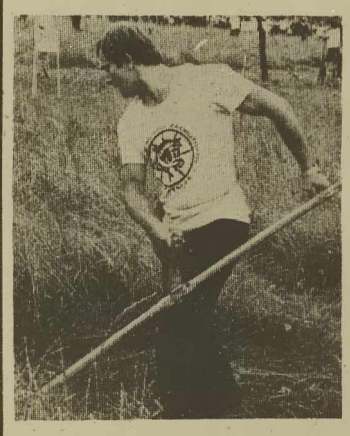

Kmalu bo padla odločitev... Le kdo bo hitrejši?

romantična zagledanost v to dejavnost, temveč naraščajoče potrebe po hrani. Ko se bo to poznalo tudi pri ureditvi nekaterih socialnih vprašanj kmeta, bo bržkone poklic, ki je svoje lepe strani, ne glede na vrednotenje v družbi, tako ali tako ohranil, dobil mesto, ki mu gre, so ugotavljali mladi zadružniki na posvetovanju.

Srečanja mladih zadružnikov na Vranskem, letos je bilo že peto, so prerasla v osrednjo prireditev slovenske kmečke mladine. V petih letih se je namreč pokazalo, da si kmečka mladina, še vedno precej obremenjena z delom na kmetiji, želi poleg sproščene zabave, ki ji kot vsaki mladosti pripada, še kaj drugega. Srečanja na Vranskem, ji to že ponujajo.

Tokrat se je na Vranskem, kjer so srečanje mladih kmetov vzeli za svoj kmečki praznik, zbralo 42 ekip — torej okrog tristo mladih iz vseh krajev Slovenije.

Tovrstna srečanja, ki jih organizirajo z namenom, da se mladi kmetovalci spoznajo, izmenjajo izkušnje in navežejo prijateljske stike so izrednega pomena za širšo družbeno skupnost, je v pogovoru s predstavniki ekip povedal predsednik republiške konference ZSMS Boris Bavdek. Tega se zavedajo tudi mladi, ki si prizadevajo čas na kmečkih igrah čim koristneje izrabiti za preizkušanje svojega znanja, kmečkih spretnosti in sposobnosti, kar je hkrati preizkušnja njih samih.

DIŠEČE SKRIVNOSTI

V soboto zvečer je z vrta gradu Podgrad na Vranskem zadišalo. Ekipe so se v improvizirani kuhinji merile med seboj v pripravljanju dišečih skrivnosti iz starih kmečkih loncev. Cvrlo, kuhalo in peklo se je pozno v noč. Toliko dobrot so pripravila mlada kmečka dekleta in fantje (da, tudi fantje), da jih je bilo dovolj še za neštete goste, ki so ves čas pasli svojo radovednost okoli štedilnikov. Seveda so se na plesišču, medtem ko so rožljali lonci, vrteli, da je bilo kaj. Komisija se je težko odločila izbrati najboljšo dobroto. Po odločitvi komisije pa so najboljšo vsakdanjo jed skuhali mladi Ljutomerčani. Za jed večera pa so bili izbrani ajdovi štruklji, ki so jih pripravili mladi iz Škofje Loke.

Sobotni večer na Vranskem je bil vesel. Za vse, ki so bili tam, za vse, ki so se vrteli ali okušali dobrote kmečke kuhinje. Dobrote so primerne za krepčilo ob pravem kmečkem delu, zato so seveda manj primerne živčno razjedenim želodcem meščanov, ki na taki veselici prenesejo predvsem ražnjiče, čevapčiče.

Kljub muhastemu vremenu, se je na sobotni večer zbralo lepo število gledalcev, ki so spodbujali mlade tekmovalce. Ti so se pomerili v košnji in grabljanju. Ob vse dražjem gorivu je seveda razumljivo, da kaže mlade uriti v tej domala pozabljeni spretnosti. A mladi so dokazali, da še vedno nabrusiti kose. Pomerili pa so se še v plezanju in izdelovanju klobas. Da so se ob takih igrah tekmovalci in gledalci tudi zabavali. (Uh, kako prijetno je bilo vasovanje!), ni treba posebej pisati. V skupni uvrstitvi so prvo mesto zasedli mladi iz Šempetra, mladi Sobočani so se uvrstili na solidno 6. mesto, kmetovalci iz Gornje Radgone so bili 21., Ljutomerčani 23, in Lendavčani 37. Sicer pa je važno sodelovati, so na koncu trdili vsi, ki so se, ko so čakali na objavo rezultatov, vrteli na plesišču in se hkrati do ušes nasmejali popularnemu Šraufcigerju. Snidenje se je neizprosno bližalo koncu. Toda napis, ki se je bleščal na vrhu hriba za tekmovalnim prostorom, je tolažil, kajti na njem je pisalo: Na svidenje na Vranskem 1982.

Ob koncu naj še zapišem, da so organizatorji srečanja mladih kmetovalcev na Vranskem vključili v prireditev več zanimivosti. Tako je bila v kulturnem domu na Vranskem odprta razstava fotografij na temo kmečko delo, življenje in kmečka pokrajina. Na ogled je bila tudi razstava kmetijske in gospodinjske opreme, razstava ptic ter demonstracija kmetijskih strojev. Domačini pa so ob tekmovanju prikazali veščine starih kmečkih opravil — mlačve s cepci, predenja s kolovrati. Dovolj zanimivosti tudi za petičnega meščana, pri katerem ob slabi oskrbi z živežem zanimanje za kmeta in kmetijstvo iz dneva v dan narašča.

Ekipa Sobočanov, ki se je izmed dvainštiridesetih nastopajočih ekip uvrstila na 6. mesto.

Torej kljub begu kmečke mladine iz vasi v mesta, tradicionalna srečanja na Vranskem, ki vsekakor ne smejo biti edina srečanja mladih zadružnikov celotne Slovenije, že leta potrjujejo, da je vedno več mladih, ki svoje življenje posvetijo domači grudi. Prav ti pa v sedanjem družbenoekonomskem položaju, ki je vse prej kot rožnat, vedo kaj hočejo.

Tekst in fotografije:
MILAN SKLEDAR

ABC POMURKA
Živinorejsko-veterinarski zavod za Pomurje
Murska Sobota

kupi

večje količine sena ali otave. Ponudbe pošljite osebno na delovno organizacijo ali po telefonu na št. 21-430 ali 21-492.

ne zgodi se vsak dan

Že dolgo ne pomnijo tolikšnega zanimanja za tekmovanje naturistk kot letos. Ljudje so dobesedno zavzeli nočni klub „Whisky A GOGO" v francoskem sredozemskem letovišču Cannes. Vseh sedem, ki jih vidite na sliki, je o sebi mislilo samo najboljše. Tisti pa, ki so odločali so se izrekli za 19-letno Lorraine (prva levo). Odločitev žirije je spremljalo ploskanje in seveda tudi žvižganje. Za odrom je preostalih šest potočilo tudi kakšno bridko solzo razočaranja in besa.

Milijoni Američanov so si končno oddahnili. Našli so dvojnika za angleškega princa Charlesa in lady Diano Spencer. To sta 26-letna Linda Maldonaldo iz Chicaga in 28-letni Jon Bass iz New Yorka (na sliki). V Holywoodu so obema omogočili, da bosta, v reklamne namene seveda, svojo sličnost z mladim angleškim kraljevskim parom tudi vnovčila. Odkritje je bilo toliko večje, ker so našli tudi dvojnico Elizabeto II., kraljevske matere, ki pa je na naši sliki, žal, ni.

V živalskem vrtu v Barceloni je gorila rodila dvojčke. To je drugi znani primer v živalskem vrtu. Srečni oče, ki mu pravijo Snežni kapetan, je bil ob sreči in ponosu najbrž tudi nekoliko presenečen, ko je zagledal svoja potomca, pokrita s temno dlako, ko pa je sam popolnoma bel.
Tale na sliki, ki drži neko sorodno bitje v rokah ni tisti ta pravi, ker uprava živalskega vrta srečnih goril ni pustila poslikati.

Vojislav Ivanović, upokojenec iz Smedereva je tako lepo poskrbel za svojega psa, kot to ni navada (beri: možnost) niti pri vseh ljudeh. Pred leti je v inozemstvu kupil lepega in dresiranega psa Rikija, od katerega se ne more več ločiti. Takole pravi Vojislav: „Po moji smrti bo Riki podedoval hranilno knjižici s 15 tisočaki v dinarjih in knjižico z 12 tisočaki v devizah!" (Da ne bi nazadnje po pasje živel in končal.) Podedoval pa bo tudi stanovanje v tretjem nadstropju neke nove hiše. O, Riki, kako ti lahko nekateri zavidajo!

Kaj bo leta 2000 na jedilnem listu

Število ljudi na vsem svetustrahovito narašča. Odkar se je človek prvič pojavil na zemlji kot jamski človek pa vse do leta 0 po našem štetju, je njegovo število narastlo komaj na 160 milijonov. Ta doba je trajala dolga tisočletja. Ce računamo samo dobe od najstarejših egipčanskih zapiskov, je ta doba trajala nad 6000 let. Samo 900 let kasneje se je človeštvo že podvojilo na 320 milijonov. Po še eni taki dobi, torej leta 1800, je število že znašalo 906 milijonov, sto let kasneje leta 1900 že 1 milijardo 608 milijonov. Računajo, da bo število ljudi leta 2000 narastlo na 7 in pol milijarde.

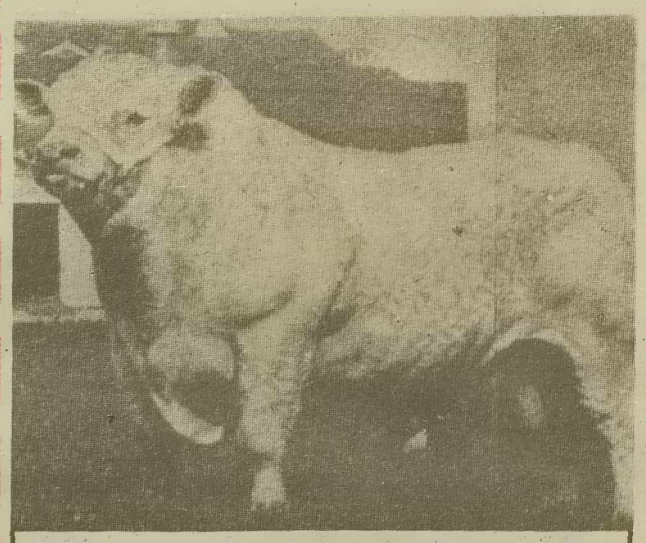

V ZDA so vzgojili posebno pasmo hitro rastoče govedi. Iz semena tega bika zaplodijo letno okrog 8 tisoč telet.

Največji prirastek bo dobila Azija s Kitajci, Japonci, Indijci in Indonezijci. Tam bo število znašalo 4,401 milijarde, v obeh Amerikah 1,144 milijarde, v Evropi 973 milijonov in v Afriki 860 milijonov. Vprašanje je, kaj bodo ti ljudje jedli. Novih Amerik ni mogoče več odkriti, ker je že ves svet znan. Zemlja je tako rekoč razprodana. Da bi se ljudje izseljevali na Luno ali da bi se vsaj kake dobrine prinašale navzdol, je še prezgodaj.

Že danes so na svetu pokrajine, kjer ljudje stradajo. To je predvsem Indija, Indonezija, Arabija in nekatere pokrajine v centralni Afriki in na severu Južne Amerike. Na Kitajskem in Japonskem, v Braziliji in Srednji Ameriki ljudje komaj zadosti jedo. Dobro jedo v Evropi in Rusiji, v Severni Ameriki, Južni Afriki, v Avstraliji in Novi Zelandiji. V Evropi je čutiti nekaj pomanjkanja samo na Portugalskem. So pa na svetu pokrajine, iz katerih ni podatkov, tako iz obrobnih pokrajin afriške puščave Sahare in iz centralne Azije.

Ne preostane drugega kot iskanje notranjih virov prehrane. Na tem zadnjem področju znanstveniki temeljito raziskujejo. Predvsem delajo na tem, da bi se sedanje obdelovalne površine bolj intenzivno obdelale in da bi se več pridelalo. Mnogo so že dosegli z umetnimi gnojili in z izboljšanjem raznih vrst poljskih kulturnih rastlin, zlasti pšenice. Ne sme se več dovoljevati, da bi neurje uničevalo poljske pridelke. S kemičnimi sredstvi so že dosegli tako vrsto pšenice, da ob močnem vetru in dežju ne poleže, kar bi občutno zmanjšalo pridelek.

Mnogo se dela na tem da bi se izboljšala vrsta goveje živine. Dobiti skušajo tako govedo, ki bi hitro rastlo, podobno piščancem, ki so v 55 dneh, od jajca do popolne rasti, že zreli za zakol. V Ameriki so vzgojili bika, ki je označen z označbo Sam 951. Iz njegovega semena umetno zaplodijo letno okrog 8000 telet, ki hitro rasto.

Mnogo prehrane skriva še morje. Toda loviti ribe na odprtem morju je prenaporno in prepočasno. Zgradili so že cele morske farme, kjer goje plave kite. Tu jih umetno hranijo z odpadki in manjvrednimi ribami. S pomočjo majhnih podmorskih čolnov jih celo ženejo na pašo in jih priženejo nazaj. Kit daje predvsem maščobo in ribje olje. V tropičnih morjih so začeli gojiti v sladkih vodah celo neke vrste povodne krave. Njih meso ne zaostaja za govejim.

V jugovzhodni Aziji živi še neko divje izredno veliko govedo »gaur«, ki ga mislijo udomačiti. V Južni Ameriki živi v velikih množicah neki glodalec »capybara«, ki se hitro množi in ga znanstveniki proučujejo, ali ne bi bil morda dober za prehrano. V centralni Afriki so začeli sistematično gojiti slone, povodne konje, govedo »gnu« in razne gazele, antilope ter zebre za prehrano. Njih meso prav nič ne zaostaja za govejim.

V Evropi so začeli gojiti v ribnikih krape, ki jih hranijo kakor otroke z dudo na steklenici. Danes že lahko izpitajo do 7 kg težke krape. Nov vir hrane so tudi morske rastline. Ko se morje pri oseki umakne, ostanejo na obrežju alge, dolge več metrov, ki jih pobero, odpeljejo domov in pojedo. Te alge rastejo na dnu plitvega morja, a se od časa do časa odtrgajo in pripravljajo na površje, od koder jih valovi vržejo na obrežje. To pa gre prepočasi. Lačni želodci ne morejo čakati. Iznašli so neke potapljaške priprave, s katerimi se spuste na dno morja. Iz teh izstopijo primerno napravljeni »kosci« na žetev. Ti porežejo alge, ki splavajo na površino, odkoder jih odvlečejo na obrežje.

Pa tudi to ne zadostuje več. Iznašli so metodo, kako bi rast alg pospešili. Ustanovili so že prave farme alg. Alga ne potrebuje za svojo rast nič drugega kot sonce, ogljikov dvokis in še nekatere kemikalije. Uspeh je presenetljiv. Alge dajo 40-krat večjo žetev, kakor če bi na enako površino zasejali sojo. Soja je stročnica, ki uspeva na Kitajskem in iz katere pridelujejo margarino. V Nemčiji so se vrgli tudi na umetno gojenje gob. Blizu Hamburga goje na neki farmi znane šampinjone, ki dosežejo že velikost zeljnate glave.

(KONEC PRIHODNJIČ)

Komu najprej zvoni?

Znani britanski antropolog Ashley Montagu je leta 1952 izdal knjigo v kateri je na podlagi raziskovanj in statistike dokazal, da ženske živijo dlje kot moški. Že v prvem mesecu življenja podležejo dečki češče kot deklice. V civiliziranih deželah umre v prvem letu življenja 15 promil otrok moškega in le 11 promil ženskega spola.

Medicina je doslej odkrila preko 190 različnih tipov defektov pri novorojenčkih. Več kot 71 odstotkov teh defektov se pojavlja pri moškem spolu otrok in le 25 pretežno pri deklicah. V vseh starostnih obdobjih umirajo ženske veliko bolj poredko zaradi okvare srca ali ožilja. Statistike so pokazale, da živijo ženske daljše življenje kot moški tudi v siromašnih razmerah. Ženske so bolj kot moški odporne tudi proti nalezljivim boleznim. To menda zaradi tega, ker imajo v krvi večje koncentracije imunoglobina M.

V ozadju te popolne ženske biološke superiornosti so potrebe po razmnoževanju. Človek se v primerjavi z ostalimi bitji zelo počasi reproducira. Ženska rodi praviloma le po enega otroka in še tega mora nositi devet mesecev. Zato narava žensko bolj ščiti kot moškega. Moškim spolnim hormonom pripisujejo zdravstveniki negativen pomen. Kastriran moški živi dalj časa. Za vsako leto bi živel moški za 0,28 leta več, če bi bil kastriran.

Na začetku tega stoletja so živele ženske povprečno dve leti dlje kot moški, danes celo osem let.

Povečana aktivnost Sonca

Približno vsakih 11 let se aktivnost Sonca menja od minimuma do maksimuma in spet obratno. Najbolj značilne za to menjavo so sončne pege in skupine peg, ki so dolge tudi do 200 tisoč kilometrov. Po podatkih centralnega svetovnega observatorija za opazovanje Sonca v Zürichu je Sonce v tem ciklusu doseglo svoj višek leta 1979. Kljub temu pa se ta aktivnost poveča tudi izven »voznega reda« in takšno aktivnost beležijo astronomi tudi letos. Sončno aktivnost povezujejo nekateri tudi z letošnjimi izrednimi nihanji vročega in hladnega vremena.

DRUGJE SMO PREBRALI

LORD CLANCARTY, ČLAN ANGLEŠKEGA PARLAMENTA trdi, da pozna rodovnik svojih prednikov za nič manj kot 63 tisoč let. Trdi namreč, da je bila Zemlja takrat poseljena z vsemirskimi bitji. Ko so ga na nedavnem kongresu ufologov (tistih, ki se ukvarjajo z letečimi krožniki) vprašali kako pa to, da smo ljudje različnih polti, je lord ustrelil: »Naši predniki so prišli z različnih zvezd!«

SAVA MIJUŠKOVIĆ IZ OKOLICE ALEKSANDROVCA si je že pred petimi desetletji zbil v Ulici Georga Washingtona v Beogradu majhno kolibico, ki meri vsega skupaj štiri kvadratne metre. Že pred vojno je končal višjo trgovsko šolo, sedaj pa končuje študij na pravni fakulteti. Ko bo končal — pravi — se bo naselil v rojstnem kraju kjer bo odprl advokaturo. Precej nenavadno, in nenavadno še bolj, ker je Sava star že preko sedemdeset let.

V ANGLEŠKEM HATFORDU so organizirali tekmovanje za najlepše ženske noge. Da ocenjevalcev ne bi motilo, so tekmovalke razkazovale samo noge, drugače pa so bile zakrite. Zmagala je 71-letna Gertrud Prichard!

JEAN-CLAUDE DESTIEVAN si je zabil v glavo, da mora prekositi svojega rojaka Gustava Eiffela, ki je postavil znameniti pariški stolp. Destievan je pričel graditi v Los Angelesu stolp, ki bo visok 610 metrov in bo stal nič manj kot pol milijarde dolarjev. Stolp naj bi bil postavljen do leta 1984, ko bodo v Los Angelesu olimpijske igre.

POJEM LEVI IN DESNI čevelj poznamo komaj od začetka 19. stoletja, ko je angleški kralj Jurij IV. zaukazal svojim čevljarjem naj mu naredijo take čevlje, da jih bo lahko zlahka ločil.

stare koprive najbolj pečejo

Če ne bomo s tema dvema utrinkoma zadeli žeblička na glavico, nič ne dé. Bo pa vsaj zadoščenje, da se kaj takega, kar se je primerilo v letu 1961, kaj lahko pripeti tudi v letu 1981.

NESLAN KRUH IN ŽEMLJE V LJUTOMERU

Prejšnji petek so se nekatere stranke pritoževale nad neslanimi žemljami, ki so jih prodajali v ljutomerski pekarni. To pa se ni zgodilo prvič. Ni še namreč dolgo tega, ko so v omenjeni pekarni prodajali neslan kruh. Kaže, da bo morala inšpekcija v takih primerih zaostriti ukrepe ter vsaj s tem opozoriti ljutomerske peke na potrebo po večji pazljivosti! (Pomurski vestnik, 3. avgust 1961)

Pravzaprav nič pretresljivega. Gospodinje in vsi tisti, ki se količkaj spoznajo na kuhinjske posle, se bodo najbrž strinjali. Namreč s tem, da je v zdajšnjih, vsakršnih presenečenj polnih časih, sol manj slana, kis manj kisel, sladkor manj sladak . . ., skratka nekam medlo je vse to in — kakšno bogokletje! — celo vino vodeni. Vsaj v nekaterih »oštarijah«.

PISMO IZ LOTMERKA

Po dolgem času so v redakcijo Pomurskega vestnika dobili spet nekaj originalnega.

»Ene Lotmeržonce je zodji cejt zlo znemirelo, kda so čüli, ka do v Lotmerki povali novo sodnijo, ki de brez vüre pa restof. Toti hec pa se ne do tak hitro pozobiti. Zej še se lehko toložijo s ten, ka do sodnijo povali tak dugo kak tisto kopališče pr lederfabriki. No, če je že guč od lederfabrike, te naj napišemo še eno giftno na jihov račün. Lotmerškin ribičon so še nedugo od tega z nekšoj zagiftanoj vodoj vničili skoro vse ribe. Kej češ, Ščovnica je pač en bogi vrag. Vjo nosijo eni lidje vso ropotijo pa smeti, te pa je še na vrsti tista zamazanija s kanalof . . .« (Pomurski vestnik, 14. september 1961)

Z »lederfabriko«, prevedeno v današnjo rabo, Konusom, so tudi po 20 letih hude težave. Kajpa, da zaradi onesnaževanja. Torej se tudi na področju varstva okolja zgodovina ponavlja!

—brž—

ZDRAVNIK ZA VAS

Po zdravje k soncu in morju

Počitnic in dopusta se veselimo vsi, komaj — ju pričakujemo in precej dolgo se nanju pripravljamo. Mislimo na sonce, na morje, planine, potovanja, še predvsem na mir in na najboljšo psihofizično sprostitev in počitek, vse to pa naj nam bi dalo novih moči za ponovno vključitev v delovno okolje.

Da so nam letni prosti dnevi res koristni, da nam tudi dejansko odpočijejo dušo in telo pa je nujno, da jih mi sami s svojim vedenjem in ravnanjem ne pokvarimo, saj nam tedaj take počitnice in tak dopust prinašajo le nove težave, ki včasih niso nič kaj prijetne. Zato tudi v proste dni z glavo, z razsodnostjo in z najbolj racionalno izrabo prostega časa.

V juliju in avgustu, na nekatere prej, za druge pa še kasneje, je za večino delovnih ljudi obdobje dopustov in počitnic. Vročina sili ljudi k osvežitvam ob morju, ob jezerih in v planinah. Narava in sonce nas zvabita v svoj skrivnosten objem, ki nam prinaša polno moči in užitkov, lahko pa tudi potrtost, žalost in celo bolezen, saj se v obeh skriva toliko skrivnostnih, nevidnih in še tudi neznanih učinkov, da nanje pozabljamo vse dotlej, dokler ne čutimo njihovih posledic.

Največkrat nam v vročih poletnih dneh zagodeta nevidno sončno žarčenje in visoke temperature, še zlasti v soparnih dneh. Nevidni ultravijolični in rdeči spekter sončnih žarkov je najmočnejši ob morju in v planinah, kjer je proboj skozi relativno še dokaj čisto ozračje najmočnejši. Največjo jakost dosega v nižinah v letnih mesecih, v gorah pa tudi pozimi, ko se uspešno odbija od snega in ledu. Dnevni vrh dosega med 11. in 15 uro, bistveno slabši pa je v jutranjih in večernih urah. Skoraj pa pozabljamo, da izdatno prodira tudi v senco.

Kako in kdaj na sonce?

Vsako sončenje naj se začenja postopno, v jutranjih ali poznih popoldanskih urah, traja naj približno pet minut, vsak naslednji dan pa ga za toliko tudi podaljšamo vse dotlej, dokler se ne doseže zadostna obarvanost kože, ki nato uspešno preprečuje neugodne učinke ultravijoličnih žarkov.

Ko izpostavljamo svoje telo direktnemu vplivu sončnih žarkov ni vseeno, na kateri del telesa so usmerjeni. Pravilno je, da glavo skrivamo pred neposrednim vplivom žarkov, občutljivejše osebe, kot ostareli, izrazito svetlolasi, otroci ali bolniki, pa jo morajo še posebej zaščititi. Ostalo telo sončimo po določenem vrstnem redu in sicer najprej noge in roke s hrbtne strani, nato pa hrbet in prsi. Temu slede sprednji del okončin in koža trebuha ter pregibov, kjer je koža na žarčenje bistveno bolj občutljiva. Pri prej omenjeni skupini, ki je občutljivejša za vplive žarčenja, pa je zahteva po postopnem in čim blažjem vplivu sončnih žarkov še strožja.

Neredko se srečujemo z vprašanjem kdaj z malim otrokom na morje. V odgovoru smo lahko kratki: ko zmore obremenitve, ki so pred njim, oziroma se na njih prilagajati brez škode za svoje zdravje. Ker pa pri dojenčkih določeni funkcionalni sistemi dozorevajo individualno zelo različno, se v splošnem odsvetujejo večje fizične obremenitve vsaj v prvih šestih mesecih starosti, pri slabotnih in bolehnih pa v celem prvem letu. Praviloma se otroke do prvega pol leta starosti sonči v senci, nato pa s posebno previdnostjo v jutranjih in poznih popoldanskih urah, saj se otroška koža hitreje opeče do stopnje mehurjev, škodljive posledice pa so neprimerno težje. Ker pa otroci zelo neugodno prenašajo močne svetlobne dražljaje naj imajo glavo vedno v senci.

Sončenje s polnimi prebavili je iz zdravstvenih razlogov nepriporočljivo, zato ga po večjih obrokih hrane odložimo vsaj za eno in pol do dve uri, če pa zaužijemo težko prebavljivo hrano še dalj. Odsvetuje se tudi sončenje pri očitni lakoti ali po pitju alkoholnih pijač. Sicer pa je tudi za najbolj zdrave in za že prilagojene sončnemu žarčenju priporočljivo, da se en dan v tednu ne sončijo. Kdor pa se odpravi na morje »mlečnat«, se pravi vsaj v osnovi še nepripravljen na močno žarčenje, bo moral prebiti kar precej dni v senci, če ne bo hotel svojega dobrega počutja zamenjati z bolečinami in drugimi, včasih zelo neugodnimi stanji.

Tako bi naj izgledal splošen nasvet za sončenje v teh letnih dneh kjerkoli, tisti pa, ki imajo do morja še krajšo ali daljšo razdaljo, morajo računati na dokajšen dodatni psihofizični napor, na katerega se je iz čisto varnostnih razlogov umestno solidno pripraviti. Izkušnje namreč kažejo, da tudi potovanje še pred ciljem zahteva marsikatero nepotrebno žrtev.

Ne le na dopust, ampak na vsako pot bi moral človek spočit, naspan, umirjen, primerno sit in neprenasičen z različnimi poživili. Za voznika je ta zahteva že zakonsko oblikovana, nič manj pa ne velja za ostale, saj so lahko za voznika moteči in ga po nepotrebnem obremenjujejo. Če gredo na pot otroci, ostareli ljudje ali bolniki, ni za pozabiti, da je potovanje za njih poseben napor, ki jih lahko tudi premaga. Vročina, žeja, sopara, neprezračenost avtomobila, neustrezno oblačilo pa še drugi momenti lahko odločilno pripomorejo k odpovedovanju glavnih telesnih funkcionalnih sistemov. Zato jim moramo med potjo dati pogosto priložnost za osvežitev, za napitek in prigrizek, nenazadnje pa tudi za potrebno nego in gibanje. Tako jim bo potovanje znosnejše, cilj bo dosežen z zadovoljstvom in svežino, ne pa s slabostjo ali celo z bolezenskim stanjem.

Nevarnosti, ki preže na nas v skritem žarčenju je polno, najčešče pa izstopajo:

— **vnetja in opekline kože** zaradi predolgo trajajočega delovanja sončnih žarkov na neprilagojeno kožo;

— **sončarica** pri dolgotrajnem direktnem žarčenju na predel glave še posebno pri otrocih, ostarelih, svetlolasih, bolnih pa tudi drugih z nezaščiteno površino glave;

dr. Jože Miklič

Konec prihodnjič

SVETUJEMO VAM

GOSPODINJE — to bi morale vedeti

Med gospodinjskimi opravili je zelo važno pripravljanje hrane. Od pravilnega znanja in umevanja tega dela so v veliki meri odvisni zdravje, zadovoljstvo in delovna sposobnost družine. Za pravilno sestavljanje jedilnih obrokov pa nikakor ne zadostuje, da je gospodinja vešča pri kuhi. Poznati mora tudi vsaj osnovne pojme o prehrani, sestavo živil in človeškega telesa. To pa je že obsežna veda, mar ne? Na tem prostoru seveda ne moremo zapisati o tem, kar bi morala vedeti sleherna kuharica, pač pa želimo opredeliti nekatere najpogostejše kuharske izraze. Menimo, da bi gospodinje, tako mestna kot podeželska, morala vedeti odgovoriti na vprašanja, kot so, recimo: Kaj je to bešamel, kaj blanširamo in kako, kaj glaziramo,kaj legiramo, kaj pomeni marinirati . . .? Ste za to, da osvežimo znanje? Pa kar k prvemu kuharskemu izrazu!

BEŠAMEL

V kozici raztopimo surovo maslo in mu dodamo moko. Ko se dobro pregreje, jo zalijemo z vročim mlekom, zmešamo ter tako dolgo kuhamo, da se zgosti. Nato dodamo drobnjak, peteršilj, jajca in druge dodatke.

BLANŠIRATI

Blanširaramo paradižnike in sadje. Eno ali drugo položimo, za trenutek v vročo vodo, nato lepo in hitro olupimo.

CEDITI

Juha, ki jo mislimo precediti, naj stoji poprej, ne da bi vrela, da se umiri.

GLAZIRATI

Glaziramo pecivo, sadje in meso. Pecivo in sadje glaziramo s sladkorjem, meso pa z mesnim glazom.

KVASITI

Kvasimo navadno divjačino, posebno meso starih živali, da postane mehkajše in se dlje ohrani.

LEGIRATI

Jed legiramo, kadar jo hočemo zgostiti, izboljšati nje okus in ji zvišati redilno vrednost. Jedi legiramo z rumenjakom ali s smetano. Rumenjak stepemo na krožniku z dvema žlicama mrzle vode in dolijemo vrelo vodo. Rumenjak se v juhi lepo porazdeli brez svaljkov. Če pa rumenjake vlijemo v vrelo vodo, dobimo rumenjakove vlivance in juha se ne zgosti.

MARINIRATI

Marinirati se pravi: dati mesu dober okus in ga ohraniti nekaj dni. Marinada se sestoji iz jušne zelenjave.

MAZATI MODELE

Čopič namakamo v raztopljeno hladno mast ali maslo in pazljivo namažemo modele.

NALIČITI

Naličiti se pravi dati mesu lepo zunanjo obliko.

OPEČI

Preden meso parimo ali dušimo ga od vsake strani opečemo na vroči masti. Zakrknjena beljakovinasta skorjica zadržuje mesni sok, da se pri dušenju ne izcedi.

PANIRATI

Za paniranje potrebujemo moko, jajce in drobtine.

POTOLČI

Potolčemo, na primer, goveje meso pred kuhanjem ali dušenjem, da se omehčajo vlakna. Potolčemo razne zrezke, vendar moramo paziti, da jih ne raztrgamo.

PRETIKANJE S SLANINO

Pretikanje s slanino da mesu dober okus in obenem jed okrasimo.

PRETLAČITI

Pretlačimo sadje za čežano, marmelado ali kuhano zelenjavo, zlasti v bolniški prehrani in za razne primesi k jedem.

RAZMAŠČENJE JUHE

Juho razmastimo tako, da jo najprej ohladimo. Ko maščoba priplava na površino in se strdi, jo poberemo. Razmaščeno juho ponovno prevremo in zakuhamo vanjo poljubno kuho.

VMEŠATI

Z vmešavanjem dovajamo zrak za pecivo, kipnike, narastke, nadeve itd.

ŽVRKLJATI

Žvrkljati pomeni vmešati z moko ali jajcem, da dobimo gladko testo.

DIETNO PREŽGANJE

V suho kozico damo moko, jo svetlo opražimo in nato zalijemo z mrzlo vodo. Če nastanejo kepice, moramo prežganje pretlačiti. Zalito prežganje mora vreti vsaj eno uro, da je laže prebavljivo. Med vrenjem ga še malo zalijemo, če se preveč zgosti. Dietno prežganje dodajamo tik pred serviranjem. Z jedjo vred naj le prevre. Če kuhamo, na primer, zelenjavno prikuho, skuhamo zelenjavo najprej v slani vreli vodi. Dobro prekuhano dietno prežganje prilijemo zelenjavi šele ob koncu kuhanja.

Sestavil Marko Napast	Kemična spojina ogljika in vodika	Razstava, ki jo prirejajo na tri leta	Angleški filmski producent (Arthur)	Dalmatinsko žensko ime	Jezero v afriški državi Botsvani	Mesto v Izraelu	Veletok v Južni Ameriki
Italijanska luka v Apuliji							
Ameriški filmski igralec (Stewart)							
Črtala, ravnila							
Odmev				Irski otok / Veletok v Italiji			
Veznik			Alkoholna pijača / Človek, ki računa				
Barva igralnih kart					Pritok Kame v SZ / Zelo trda kovina		
Švedski pesnik Hansson				Nobelovec Andrić / Glavni števnik			
Slovenski dnevnik						Primorska jed	Bivši ugandski diktator (Idi)
Kisik		Združba, zveza / Stara mama					
Veletok v južni Rusiji				Stalno bivališče / Makarska			
Šiitska ločina							
Avstrijski dirigent (Herbert von)							

REŠITEV PREJŠNJE KRIŽANKE — Vodoravno: stranka, trotoar, radirka, Ivo, kov, Čap, Ava, Erik, ol, K, Rusi, Verist, Alost, R, Nin, aga, jokavec, Atacama.

Kulturne navade pri mizi v družinskem krogu

Nudenje in uživanje hrane se je v novejšem času prilagodilo načinu življenja sodobne družine. Sproščenost je tudi na tem področju prinesla nove oblike medsebojnih stikov in odprla pot dobremu okusu pri nudenju jedi. Določen vpliv na današnje navade pri jedi ima tudi spremenjena prehrana, ki je preprostejša v sestavi in pripravi. To zahtevajo načela zdrave prehrane in tehnični pripomočki pri predelavi živil.

Še vedno pa veljajo nekatere osnove, ki jih moramo poznati in se po njih ravnati, če hočemo jed kulturno ponuditi in užiti, istočasno pa doseči prisrčnost v družini in prijetne družabne stike med ljudmi.

V javnih lokalih pogosto vidimo ljudi, ki so s kulturnim uživanjem hrane slabo seznanjeni. Nekateri niso bili te vzgoje deležni doma niti v vzgojnih ustanovah, mnogi med njimi pa te norme sicer poznajo, a jih ne priznavajo in se jim zdi izvirnejše, če jih kršijo.

Res je v današnjih družinah veliko manj prilike za priučitev lepih navad pri mizi. To velja zlasti v družinah, kjer sta oba starša zaposlena in ob delavnikih ne jedo vsi družinski člani istočasno. Ob prizadevnosti staršev se kljub temu, da gre ob delavnikih tudi okrog prehrane marsikje vse bolj na hitro, še najde dovolj možnosti, da otroka pravilno in dovolj zgodaj navadimo osnovnih norm. Veliko zadreg in neprijetnosti prihranimo mlademu človeku, če n. pr. zna pravilno uporabljati jedilni pribor, če zna biti pri mizi ustrežljiv do soseda, če zna krotiti željo po boljših in večjih kosih hrane kadar sam jemlje. Malenkosti, ki okolici očitno kažejo človekov kulturni nivo na tem področju.

Enako pomembna je še druga stran, ki jo žal včasih namerno preziramo. Najbolj prisrčni in topli družinski stiki se razvijajo ravno pri mizi, če le znamo ustvariti pravo razpoloženje. Marsikomu še daleč v pozna leta segajo spomini na prijetne pogovore, izmenjave mnenj, pripovedi o velikih in drobnih doživljajih, ki so se odvijali ob skromno obloženi družinski mizi.

V večini sodobnih stanovanj je jedilni mizi odmerjen manjši prostor v jedilnem kotu ali kar v kuhinji. Za družino pa je prav tako ali še bolj pomembna saj je dnevno v rabi, česar o mizah, ki samevajo v nekaterih »jedilnícah« in čakajo le imenitnih gostov, ne moremo trditi.

Ob jedilni mizi se naj vsaj dvakrat dnevno zbero vsi člani družine. Čas uživanja hrane naj bo tudi čas prijetnih pomenkov in medsebojnih pozornosti, ki tudi vnetim bralcem vzamejo časopis iz rok. Prav je, da starši prelože nejevoljo in obračunavanja z otroki zaradi različnih neposlušnosti na poznejši čas. Razpravljanje o službenih težavah je nezaželjen spremljevalec družine pri jedi. Razburjenje, jeza in strah negativno vplivajo na prebavne organe in na funkcije, ki slede užitju hrane.

K dobremu razpoloženju veliko prispeva lepo pogrnjena miza. Čeprav smo včasih nejevoljni in slabo razpoloženi, nas pogled na vabeče pripravljeno mizo razvedri in pomiri. Pogrinjanje mize pa prepustimo že v zgodnji mladosti otrokom. Spodbujajmo jih, da vedno kaj preurede in polepšajo — toda vedno primerno in estetsko.

Kako pripravimo pogrinjek: Pod pojmom pogrinjek razumemo ureditev mize tako, da je estetsko urejena z vsem, kar potrebujemo za kulturno zaužitje določenega obroka, zajtrka, kosila ali večerje.

Če je le mogoče naj bo miza prosto stoječa-pristopna z vseh strani. Pri večjih družinah je to nujno, da dobimo prostor za gibanje in za stole. Za vsako osebo računamo 60—70 centimetrov. Toliko je potrebno, da se lahko nemoteno gibamo z rokami in ne motimo sosedov levo in desno.

Če imamo mizo z ultrapasom lahko za vsakdanje prilike uporabljamo male prtiče — sete. Pred vsako osebo pogrnemo prtič iz preprostega tekstila, ki je lepo obdelan, snažen in zlikan. Tudi na mizni plošči obloženi s furnirjem ali naravnim lesom so ti prtiči zelo dekorativni, če se le barvno ujemajo. Vsekakor pa mora biti zavarovana tudi sredina mize. Za to uporabimo nekoliko večji in daljši prtič. Od miznega roba odmaknemo prtiče za 2 centimetra. Primerne velikosti za osebno rabo so približno 40x50 centimetrov. V čem je prednost set pogrinjkov? Veliko hitreje jih operemo, saj je njihova skupna površina večkrat manjša od namiznega prta. Enostavni so za sušenje hitro jih zlikamo in brez težav zložimo.

Svoje ljubitelje pa imajo še vedno tudi prti, ki pokrivajo celo mizo. Ne glede na to iz kakšnega materiala so, smejo segati le 20-25 centimetrov čez mizni rob. Jedilno posodo, pribor in serviete ter okrasno cvetje pa prilagajamo določenim prilikam bodisi za vsakdanjo rabo ali za družinske slovesnosti.

Cilka Sukič

IZ DŽOUŽIJOVOGA DNEVNIKA

Vöra je 14.05, rampe kre štreke v M. Soboti na Lendavski ulici se zaprejo, avtoji se pa začnejo stavlati. Pri 30°C v senci, je v avtoji na sunci tak, kak či bi biv v kmečkoj peči. Ob 14.15 prpela velka lokomotiva pet mali vagonof. Kolona avtojof, štera je duga od rampi pa do KIK-ove mesnice, se gene z mesta, pa preklinja tiste, šteri so si zmislili glij te cug z Püconcev poslati, gda vleti največ ljüdi z dela ide.

za razvedrilo

DVE SKRAJNOSTI

— Si se že zaposlil, Joco?

— Še ne, računal pa sem, da bom v enem od dveh podjetij zanesljivo dobil zaposlitev.

— Pa je že vse zasedeno, kaj?

— Ne gre za to. V prvem me ne poznajo, v drugem pa preveč.

SUMLJIV REŠEVALEC

— Pepe, naj me hudič, če je to njegova žena.

— Zakaj dvomiš?

— Že tretjič jo rešuje iz vode . . .

ČOKOLADNO MLEKO

— Zakaj daješ kravi čokolado, vpraša teta nečaka, ki je prišel iz mesta.

— Zato, da bomo imeli jutri čokoladno mleko.

ZADREGA

Štirje prekmurski planinci so se med potepom po Julijcih ustavili na večerji. Trije so naročili enolončnice, le Lujz se je odločil za jajčka na oko. Pri plačilu je prijazna Ančka vprašala Lujza:

— Koliko jajc imate? Najprej je zardel, potem pa le izdavil:

— Dve.

RED JE RED

Paznik goli Ceciliji na plaži:

— Ne veste, da je kopanje brez kopalk prepovedano?

— Vem, dobro vem, vendar se zdaj ne kopam. Sončim se tu na pesku. Ko grem v vodo, pa si vedno oblečem kopalke.

CVETJE IN LJUBEZEN

— Milka, kaj je s tistim mladeničem, ki ti je skoraj vsak dan nosil cvetje? Bo kaj resnega?

— Je že. Poročil se je s cvetličarko.

TEHNIČNI IZDAJALEC

— Zaradi tega prekletega pisalnega stroja imam same težave. To je pravi tehnični izdajalec.

— Zakaj?

— Če strogi šef pet minut ne sliši tipkanja, mi prinese nov šop papirja in doda: »Tu imate, da ne boste brez dela.«

PRIJATELJA

— Kam greš, Miha?

— Po delu se mi bo prav prilegel vrček piva.

— Nepoboljšljiv si. Že spet me nagovarjaš.

PISMO ZA ŠEFA

— Franci, zdaj mi je vsega dovolj! Šefu bom napisal vse kar mislim o njem.

— Ne piši, raje mu povej.

— Kako naj mu povem anonimno?

NA SREČELOVU

Na srečelovu v Sinji vasi so vsi nestrpno čakali na glavni dobitek, nato pa so po zvočniku končno slišali: »Številka 87 — debela svinja.« Tibor je od veselja pomendral nekaj obiskovalcev in vzkliknil: »To sem jaz!«

PRESENEČENJE

— Pomisli, Majda, moža sem hotela ob rojstnem dnevu presenetiti s svojim portretom, zdaj pa je v hiši tako, da se iskre krešejo.

— Lahko bi bil vesel.

— Saj bi bil, vendar me je presenetil prav takrat, ko slikar ni imel palete in to izven ateljeja . . .

RAZMIŠLJANJE

Bela kava je najbolj zoprna pijača. Najprej jo pražijo, da bi bila črna, potem ji prilivamo mleko, da bi bila bela. Dodajamo cikorijo za grenkejši okus in nekaj sladkorja. Kuhamo jo, da bi bila vroča, potem pa pihamo, da bi se ohladila.

PO FINSKO

— Kako pravite pri vas človeku, ki nikoli ne govori resnice, je vprašal slovenski gostitelj Finca. Možak je pobrskal po slovarju in hitro odgovoril:

— Lažnivec.

— Kako pa tistemu, ki govori samo resnico?

— Ne bom več listal po slovarju, zdi pa se mi, da bedak ali nekaj podobnega.

NA PRIJAVNEM URADU

— Tovarišica, ste poročeni?

— Sem in to celo dvakrat.

— Koliko pa ste stari?

— Dvajset.

— Tudi dvakrat?

GOSTILNIŠKA

— Gospod, boste tudi vi kosilo?

— Raje ne. Tako dolgo sem čakal, da . . . kar večerjo mi naročite v vaši solidni kuhinji. Upam, da takrat ne bo čakanja, za vsak primer pa vam že zdaj povem, da bi rad imel zajtrk ob osmih, ne ob enajstih.

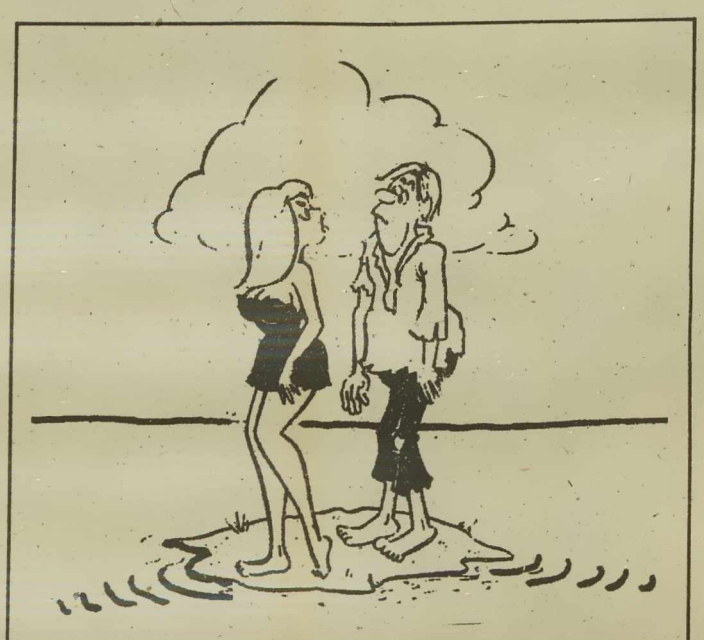

Poslušajte, dokler mi boste sledili?

PRED ODLOČITVIJO

— Sinko, štorklja ti je prinesla sestro. Si presenečen? Kaj naj naredimo z njo?

— Za mamo sem vedel, da je noseča, sestra naj ostane, ti pa poskrbi, da se štorklja več ne bo vrnila . . . Za igranje bova dva kar dovolj.

PROMETNA KONTROLA

— Že dvakrat smo se peljali tu mimo, pa še vedno sami sedite v avtomobilu brez prižganih parkirnih luči. To je hud prekršek!

— Saj bi se peljal naprej, vendar sem ostal uvideven do voznikov, ob tem pa me je bilo dvakrat strah: bal sem se prometne kontrole in . . .

— In česa še?

— Dragih domačih. Nekdo mi je med kratkim postankom ukradel smerne kazalce, desno luč, brisalce in desno kolo.

— Vsaj varnostni trikotnik bi postavili!

— Bi ga, vendar so tudi tistega in tranzistor odnesli . . .

GOSPA IZ MESTA

— Vam na vasi pa se res dobro godi. Miza je vedno, ko pridem, založena.

Kdaj pa sploh kaj delate?

— Vsak dan vse do večera, le takrat ko čakamo vaš obisk in začnejo izstreljevati rakete proti toči, le takrat se umirjamo in čakamo kaj bo. Tako je, teta. Lahko pa vam povem, da danes ne bodo streljali, ker ste vi tu . . .

POZABLJIVA ČISTILKA

— Včeraj ob devetih sem te iskala, dragi bratec, pa je bil na vratih listek z napisom »PRIDEM TAKOJ«. Čakala sem te, skušala sem te najti danes, vendar je tisti listek še vedno na istem mestu.

— No, pa poglej, takšne so naše čistilke. Še tistega lističa popoldne niso odstranile!

anekdote

Mate Ilić, zdaj znan novinar, je ob neki priložnosti pripovedoval kako trnjeva je pot, če hočeš doseči kariero. ,,Na začetku,'' je dejal, ,,sem uredniku oddal članek z dvajsetimi vrsticami, on pa jih je prečrtal triindvajset.''

Vsi so se čudili kako je to mogoče, pa jim je hitro pojasnil:

,,Prečrtal je tudi tiste vrstice, ki jih je sam napisal pri korigiranju.''

Martin je prizadevno sodeloval na treh mladinskih delovnih akcijah širom po naši domovini, po delu se je na predavanjih marsičesa naučil, pa tudi razvedrila je bilo precej, da o navezovanju prijateljskih stikov ne govorimo. Nekam jezno pa je govoril o delovni akciji pri gradnji gasilskega doma v domači vasi in o vaščanih, ki so mu ob premorih ob lopati z očitki o lenarjenju rahljali živce.

,,Najhuje je delati v domači vasi,'' je dejal, ,,tu te, poleg komandanta, vedno drezajo še sosedje...''

Mlajša Vrhničanka je med obiskom v Murski Soboti prav slikovito govorila o svojem kraju, o ljudeh, ki nekaj pomenijo. Tudi Cankarja je omenila in z obžalovanjem dodala: ,,Z veseljem bi mu stisnila roko, vendar je bil leta 1943 že v partizanih, v borbi.''

,,Ubogi Cankar. Umrl je leta 1918, vendar se je kljub vsemu 1943 leta vključil v NOB...'', je nekdo potihem dodal.

Oče Hraščan ni bil skopuh, rad je bil v družbi, prepogosti obiski znancev iz mesta pa so mu čez čas začeli dražiti živce. Iz zadrege in nejevolje ga je rešil Mirček. Za štirinajst dni si je pri sosedovih sposodil volčnjaka Runoja, na ograjo pa je pripel listek z napisom: ,,Pozor — hud pes!''

dopisniki so zabeležili

GORENJE — ELRAD

Darovali kri

Kar petdeset članov kolektiva Gorenje-Elrad se je udeležilo nedavne krvodajalske akcije. Udeležba je toliko večja, ker jih zdaj vozijo na odvzem z avtobusom. Zgubijo manj časa, zato v proizvodnji ob takih prilikah ni večjih zastojev. L. K.

MAČKOVCI

Prehodi za pešce

Pred dnevi so v Mačkovcih in Moščancih uredili prehode za pešce ob avtobusnih postajah. Pobudo za to sta dala svet krajevne skupnosti in osnovna šola. J. K.

BELTINCI

Pridobitev za gasilce

V Beltincih skrbno zbirajo denar za izpopolnitev opreme gasilskega društva. Tudi tombole prirejajo in z izkupičkom kupujejo opremo, da ne bi zaostajali za časom, potrebami kraja in okolice. To potrjuje tudi dejstvo, da bodo že prihodnji mesec na posebni slovesnosti prevzeli avto cisterno, medtem pa se urijo in usposabljajo za sektorske vaje. A. H.

ROŽIČKI VRH

V poletju ni premora

Med dopusti in mnogimi poljskimi opravili so se gasilci na Rožičkem vrhu lotili prekrivanja gasilskovaškega doma. Predsednik društva Tone Kosmajer je povedal, da se je delovne akcije udeležilo kar dvajset krajanov. Prekrivanje jih je veljalo okrog 800 tisoč dinarjev, nekaj manj pa bodo porabili za gradnjo vodnega zbiralnika. Tudi v tem primeru bodo gradnjo pocenili s prostovoljnim delom. L. K.

HRASTJE MOTA

95 let gasilskega društva

Med najstarejša gasilska društva v radgonski občini sodi gasilsko društvo Hrastje Mota, ki bo 2. avgusta slavilo petindevetdesetletnico. Pripravili bodo kulturni program in meddruštveno tekmovanje v gasilskih veščinah. L. K.

Prva številka glasila

Te dni je pri občinskem komiteju zveze komunistov Gornja Radgona izšla prva številka glasila INFORMACIJE. V njem je prikazana problematika družbenega in zasebnega kmetijstva. Na to opozarjajo že naslovi člankov: Ugotovitve in sklepi iz javne razprave o problematiki kmetijstva v občini Gornja Radgona. Vsake cene ni možno priznati . . .

Glasilo bo dobil vsak komunist. Natisnili so ga v 900 izvodih.

L. K.

ČREŠNJEVCI

30 let gasilskega društva

Gasilsko društvo Črešnjevci sodi med najmlajša v radgonski občini, saj praznuje letos 30-letnico obstoja. V tem obdobju je društvo zgradilo prostoren gasilski dom in kupilo precej opreme. Tudi kadrovsko so se okrepili. Da bi pregledali svoje uspehe, so se v nedeljo, 26. julija, zbrali na proslavi 30. obletnice. Ob tej priliki so priredili meddruštveno tekmovanje in podelili priznanja zaslužnim članom.

L. K.

ČISTOČA — PONOS KRAJA Tako bi lahko dejali za vsak kraj, ki se ponaša z urejenostjo in čistočo. Čeprav se v Radgoni trudijo, da bi bilo mesto čisto, jim to ne uspeva. Seveda k temu prispevajo sami in obiskovalci mesta. Na komunalni skupnosti, ki zbira sredstva za vzdrževanje in čistočo, so nam povedali, da so ljudje zelo malomarni. K še večji nastlanosti pa prispevajo potniki, ki potujejo skozi mesto, ko kar skozi okna avtomobilov odmetavajo vse od papirjev do steklenic.
Na sliki: delavca komunalnega podjetja Radgona Leopold Hari in Peter Gantar, ki ju vsak dan srečujemo pri njunem delu, pometanju radgonskih ulic in trgov. L. Kramberger

GORENJE — ELRAD

Razstava ročnih del

V delovni organizaciji GORENJE—ELRAD so pripravili razstavo ročnih del in likovnih izdelkov učencev osnovne šole s prilagojenim učnim programom dr. Janko Šlebinger iz Gornje Radgone. Razstavo je organiziralo DPD SVOBODA Gorenje-Elrad.

Razstava je prijetna kulturna osvežitev za zaposlene.

L. K.

DOMANJŠEVCI

Proslava ob 70. obletnici

V nedeljo je bila v Domanjševcih velika slovesnost v počastitev dneva vstaje in 70. obletnice obstoja GD Domanjševci. Kroniko društva je podal njen sekretar Jožef Škerlak, ki je orisal celotno požrtvovalno pot društva od začetka pa do danes. Med drugim je ugotovil, da je v zadnjem času društvo zelo aktivno in prizadevno, saj je doseglo že vrsto uspehov na raznih področjih.

Slavnostna govornika sta še bila predsednik KO SZDL Nikolaj Feher in predstavnik OGZ Ernest Öri. S pohvalnimi besedami sta vzpodbudila gasilce za še bolj aktivno delo v prihodnje. Bogat kulturni program so izvedli učenci dvojezične OŠ Domanjševci.

Na koncu slovesnosti so zaslužnim članom GD podelili diplome za aktivno delo v gasilski službi ter za nesebično pomoč v času svojega delovanja. Diplome so dobili gasilci za 50-letno, 40, 30, 20 in 10-letno delovanje, priznanja pa občani, ki so na razne načine prispevali k bolj aktivnemu delovanju društva.

Naloge GD Domanjševci v prihodnje so: prizidek vaško-gasilskemu domu, zgradili bodo orodjarno, v gasilske vrste pa bodo še naprej aktivno sprejemali mlade člane. Drago Jakič

gorenjevarstroj

Delovna organizacija Gorenje—Varstroj Industrija in montaža, n. sol. o. Lendava, TOZD Purlen

Komisija za delovna razmerja TOZD Purlen **objavlja** dela in naloge

VODJA LABORATORIJA

Pogoj: visoka šola kemijske smeri
nad dve leti delovnih izkušenj na področju poliuretanskih pen

Komisija za delovna razmerja TOZD VARIS **objavlja** dela in naloge

SERVISIRANJE SANITARNIH KABIN

Pogoj: — KV vodoinštalater
— nad 6 mesecev delovnih izkušenj
— dvomesečna poskusna doba
— vozniški izpit B kategorije

Kandidate prosimo, da v roku 15 dni po objavi pošljejo pismene ponudbe s kratkim opisom dosedanjih zaposlitev ter podatke o strokovni izobrazbi na naslov: Gorenje—Varstroj, Industrijska ul. 69220 Lendava.

Po izteku roka bodo prijavljeni kandidati o izbiri obveščeni v 30 dneh.

KAJAKAŠTVO

Mura — ekipni zmagovalec

Veslaški klub Varaždin je bil organizator odprtega prvenstva Hrvatske s kajaki in kanuji v slalomu in spustu na divjih vodah. Na tekmovanju so sodelovali kajakaši in kanuisti iz Bosne in Hercegovine, Hrvatske in Slovenije. Med njimi so bili tudi člani brodarskega društva Mura iz Kroga, ki so dosegli lepe uvrstitve. Najuspešnejši med njimi je bil Varga, ki je v konkurenci članov K-1 zasedel prvo mesto v spustu, medtem ko je bil v slalomu drugi. Uspešni so bili tudi ostali tekmovalci iz Kroga. Tako je v spustu pionir Karas zasedel tretje mesto v disciplini K-1, mladinca Titan in Meolic pa sta bila tretji in četrti. Med mladinkami je nastopila kot edina Kosijeva. V disciplini C-2 za turiste pa sta Borovič—Kosi zasedla tretje mesto, Titan—Mataj pa peto. V slalomu sta brata Verban v disciplini C-2 zasedla drugo mesto, v disciplini K-1 sta bila mladinca Meolic in Titan tretja in četrta, pionir Karas pa osmi.

Sicer pa so bili na tekmovanju najuspešnejši predstavniki brodarskega društva Mura iz Kroga, ki so z 204 točkami v skupni uvrstitvi osvojili prvo mesto pred Varteksom 186, Hrastnikom 184, Končarjem 132, Slavijo 122, Nivojem 101 in Vrbasom 84 točk.

KOLESARSTVO

Kapun tretji

Partizan iz Dola je v počastitev padlih borcev — kolesarjev pripravil 16. tradicionalno mednarodno kolesarsko dirko za „Veliko nagrado Dola". Na dirki je sodelovalo okrog 150 kolesarjev, med njimi tudi tekmovalci Pomurja iz Beltinec in Partizana iz Veržeja. Najuspešnejši med njimi je bil Kapun iz Veržeja, ki je v konkurenci starejših mladincev na 64 km dolgi progi zasedel tretje mesto s časom zmagovalca 1:29,15, za Kosirnikom (Rog) in Podobnikom (Reka). Med mlajšimi mladinci na 48 km dolgi progi je Berden zasedel deveto, Sreš pa enajsto mesto, oba pa sta na cilj pripeljala s časom zmagovalca 1:07,40.

Kalamar peti

V Varaždinu je bila tradicionalna kolesarska dirka „Po poteh kalniških partizanov", na kateri je sodelovalo nad 60 mladincev iz Hrvatske in Slovenije. Dirka je hkrati veljala za prvenstvo Hrvatske. Na tekmovanju so sodelovali tudi tekmovalci KK Pomurje iz Beltinec in se lepo odrezali. Zlasti je presenetil Kalamar, ki je zasedel peto mesto. V prvi skupini in v času zmagovalca pa so prišli na cilj ostali pomurski tekmovalci, ki so se takole uvrstili: Sreš 16, Titan 17, Berden 18.

STRELJANJE NA GLINASTE GOLOBE

Beltinčarji šesti v državi

V Ptuju je bilo 30. državno prvenstvo v streljanju na glinaste golobe v disciplini trap. Na mednarodnem olimpijskem strelišču v Hajdošah se je zbralo več kot 100 strelcev iz 14 ekip. Zmagala je ekipa Vojvodine iz Novega Sada s 541 točkami, lep uspeh pa je dosegla tudi ekipa SD Štefan Kovač iz Beltinec, ki je s 512 točkami zasedla šesto mesto.

MALI NOGOMET

Podelili pokale

Partizan Križevci pri Ljutomeru je pripravil turnir v malem nogometu, na katerem je sodelovalo 24 ekip. Zmagala je ekipa Križevec, ki je v finalu premagala Grlavo s 5:1. Tretji je bil Triglav iz Ljutomera. Ob tej priložnosti je v imenu ZTKO Ljutomer Tone Ficko podelil prvi in drugi ekipi Križevec pokala za osvojeni prvi mesti v občinski ligi Ljutomer. Predsednik KS Križevci Milan Koren pa je podelil pokal ekipi Bučečovec, zmagovalcu pokalnega tekmovanja v krajevni skupnosti.

O. M.

ROKOMETNI TURNIR V INGOLSTADTU

Jugo team drugi

V Ingolstadtu v ZR Nemčiji je bil mednarodni rokometni turnir, ki ga je pripravil Jugo team, moštvo, ki ga sestavljajo naši delavci na začasnem delu. Na turnirju je sodelovalo pet moštev, doseženi pa so bili naslednji rezultati: TV Jugo team—MTV Ingolstadt 12:6, TV Ingolstadt—Polet MS 12:7, MTV Ingolstadt—ESV Ingolstadt 6:8, TV Jugo team—TV Ingolstadt 6:16, ESV Ingolstadt—Polet 16:10, TV Ingolstadt—MTV Ingolstadt 7:9, TV Jugo team—ESV Ingolstadt 16:7, MTV Ingolstadt—Polet 9:16, TV Ingolstadt—ESV Ingolstadt 7:4, TV Jugo Team—Polet 10:13. Vrstni red: 1. TV Ingolstadt, 2. TV Jugo team, 3. Polet, M. Sobota, 4. ESV Ingolstadt in 5. MTV Ingolstadt.

S tem turnirjem, na katerem so moštva kljub veliki vročini prikazala dopadljive igre, se je rokometno moštvo Jugo teama poslovilo od aktivnega igranja. Ob tej priložnosti je župan mesta Ingolstadt Pavle Wegmann podelil posebno priznanje ustanovitelju in vodji rokometnega moštva Jugo Teama Egonu Rüsenbergu za njegovo uspešno delo. Rüsenberg je prejel tudi odlikovanje bavarske rokometne zveze. Za njegovo dolgoletno in uspešno delo z našimi rokometaši pa se mu zahvaljuje tudi naše športno uredništvo.

F. Maučec

Posnetek je z rokometnega srečanja med Jugo teamom in TV 1861 Ingolstat.

NOGOMET

Beltinka:Csakanydoroszlo 7:1

V povratni prijateljski mednarodni nogometni tekmi je Beltinka v Beltincih premagala madžarsko moštvo Csąkanydoroszlo z visokim rezultatom. Strelci golov so bili: Krapec 3 ter Čerpnjak, Gjerek, Balažic in Mertuk po enega. Za goste je bil uspešen Babič. Sodil je Barbarič iz Lipovec.

Prvo mesto Kerenčičevi

V Moščancih je bil turnir v malem nogometu, na katerem je sodelovalo 13 ekip. Kljub slabemu vremenu je turnir uspel. Zmagala je ekipa Kerenčičeve pred Kanalom in Puconci.

Š. A.

ORL LENDAVA

Prvo mesto Črenšovcem

Končan je bil prvi krog tekmovanja v občinski rekreacijski rokometni ligi Lendava, kjer sodelujejo tri moštva. Naslov prvaka po treh turnirjih je osvojilo moštvo Črenšovec.

Črenšovci	6	5	0	1	89:70 10
Velika Polana	6	2	0	4	87:81 4
Mladinec	6	2	0	4	76:103 4

M. Utroša

POL — moški

Ljutomer brez poraza

V zadnjem kolu pomurske odbojkarske lige je Ljutomer premagal Veržej s 3:0. Tekma Cankova—Radenci pa ni bila odigrana.

Ljutomer	10	10	0	30:5	20
Cven	10	7	3	23:12	14
Pomurje	10	7	3	24:14	14
Radenska	9	3	6	10:19	6
Cankova (—2)	9	2	7	10:24	2
Veržej	10	0	10	5:30	0

Prvo mesto Turnišču

V Turnišču je bil nogometni turnir, ki ga je organizirala sodniška nogometna organizacija občine Lendava. Na turnirju so sodelovala štiri moštva. Rezultati: Turnišče—Nedelica 5:3, Renkovci—Sodniki 2:0 in Turnišče—Renkovci 11:2. Vrstni red: 1. Turnišče, 2. Renkovci, 3. Nedelica in 4. Sodniki. Najboljši strelec na turnirju je bil Mujdrica (Turnišče), ki je dosegel 10 golov. Za najboljšega igralca pa je bil proglašen Lutar (Turnišče). Odslej bo turnir tradicionalen.

II. ONL Lendava

Končna lestvica

Panonija	24	17	6	1	89:32 40
Borba	24	17	4	3	94:36 38
Črenšovci	24	16	3	5	72:37 35
Nedelica	24	14	3	7	83:39 31
Odranci	24	14	3	7	85:43 31
Mostje	24	13	2	9	61:35 28
Bistrica	24	11	5	8	53:41 27
Polana	24	10	2	12	61:60 22
Lakoš	24	9	2	13	45:50 20
Pince	24	6	3	15	34:91 15
Žitkovci	24	3	4	17	32:62 10
Zvezda	24	3	2	19	15:94 8
Piramida	24	3	1	20	23:127 7

Podlesek šesti

V Kanadi je bilo mladinsko svetovno prvenstvo v rokoborbi, ki se ga je udeležil kot član jugoslovanske reprezentance tudi Franc Podlesek iz M. Sobote. V kategoriji do 74 kilogramov je zasedel solidno 6. mesto. Njegov uspeh bi bil prav gotovo večji, če bi nastopil v svoji in ne v višji kategoriji. Kljub temu smo lahko z njegovim uspehom zadovoljni. Sodelovanje mu je omogočila Radenska, kajti soboški Partizan nima sredstev.

F. M.

KOMENTIRAMO

MURA IN LENDAVA BOLJŠI SPOMLADI

Pretekla nogometna sezona je bila izredno razgibana, saj v nobeni regiji ni toliko nogometnih moštev in tekmovanj kot v Pomurju. Oba pomurska predstavnika v slovenski ligi Mura iz Murske Sobote in Lendava sta bila solidna, saj je Mura zasedla tretje, Lendava pa peto mesto. Tako Mura kot Lendava pa sta bolje igrali v spomladanskem delu tekmovanja. Sobočani so zalogo 11 točk iz jesenskega dela tekmovanja spomladi povečali na 28, kar pomeni, da so jih v drugem delu dosegli 17. Zlasti dobro pa so igrali v finišu, saj zadnjih deje tudi, da so bili Lendavčani edino moštvo v slovenski ligi, ki so tako v Lendavi kot v Šmartnem premagali novega slovenskega prvaka. Moštvo Lendave v slovenski ligi bo še naprej vodil profesor Stanko Maučec, ki pa bo zaradi odhoda nekaterih igralcev, Braniša je odšel k Admiri v Avstrijo, Gašpar v JLA, nekateri igralci pa nameravajo prenehati z aktivnim igranjem, moral zopet ustvarjati novo moštvo. Zato računajo, da bodo v klub pritegnili nekatere talentirane nogometaše iz občinske rekreacijske lige, v prvo moštvo pa uvrstili vet kol niso doživeli poraza. Zaradi odpovedi Šmartnega in Slovana, prvih dveh moštev v slovenski ligi, je nogometna zveza Slovenije ponudila sodelovanje v drugi zvezni ligi soboški Muri, vendar so v klubu trezno presodili in ugotovili, da trenutno nimajo pogojev za uspešno tekmovanje v višjem razredu. V nogometnem klubu Mura so si namreč načrtno in dolgoročno zastavili delo, ki temelji na ustvarjanju boljših pogojev in strokovnem delu. V klubu posvečajo posebno skrb vsem petim selekcijam s katerimi delajo domači strokovni kadri. Z rekonstrukcijo nogometnega stadiona in z zgraditvijo nekaterih prepotrebnih objektov bodo ustvarjeni še boljši pogoji za delo. Sicer pa si v nogometnem klubu Mura prizadevajo, da bi z začetim delom nadaljevali, dobro sodelovali z osnovnimi šolami in rekreacijskimi klubi, iz katerih bi v svoje vrste vključevali mlade in perspektivne igralce. Dogovorili so se tudi, da bo peto selekcijo še tudi perspektivne mladince. Kljub predvidenim težavam pa se ljubitelji nogometa v Pomurju lahko nadejajo, da bosta Mura in Lendava tudi v novi sezoni igrali vidno vlogo v slovenski ligi. V slovenski mladinski ligi pa so z uspehom nastopala moštva Mure, Lendave in Ljutomera.

Nogometno moštvo Mure iz Murske Sobote. Foto: F. M.

Rekreacijsko nogometno tekmovanje v Pomurju je potekalo v treh medobčinskih nogometnih ligah Murska Sobota, kjer tekmujejo moštva iz ljutomerske, radgonske in soboške občine ter v dveh občinskih ligah lendavske občine. V prvi medobčinski nogometni ligi Murska Sobota je naslov prvaka prepričljivo osvojilo moštvo Beltinke iz Beltinec, ki jo vodi Ivo Maučec. V prvem delu tekmovanja so imeli Beltinčani nevarnega tekmeca Bakovce, saj sta moštvi zbrali enako število točk. Zal pa do pravega obračuna ni prišlo, ker so Bakovci v nadaljevanju zelo popustili. Za največje presenečenje pa je vsekakor poskrbelo moštvo Tešanovec, ki v Melinci, kjer so zmagali Melinci z 2:1, bo odločila skupščina medobčinske nogometne zveze Murska Sobota v začetku avgusta. V kolikor bo ostalo pri doseženem rezultatu je prvak Grad, če pa bo tekma registrirana s 3:0 za Veržej, bo prvak Veržej. Obstaja pa tudi možnost, da se tekma registrira z 0:0, kar bi pomenilo, da je prvak Grad. Novi prvak bo namreč postal član prve medobčinske lige, iz te pa izpade moštvo Apač. V tretji medobčinski nogometni ligi Murska Sobota je novi prvak Bogojina in bo v novi sezoni nastopala v drugi medobčinski ligi. Naslov prvaka si je moštvo Bogojine zagotovilo v drugem delu tekmovanja, ko je moštvo Serdice, ki je pravo presenečenje, nekoliko popustilo.

V prvi občinski nogometni ligi Lendava Turnišče tokrat ni imelo resnega tekmeca, saj je ves čas tekmovanja vodilo in naposled osvojilo naslov prvaka. Poleg tega so nogometaši Turnišča, ki jih vodi Alojz Dogar, osvojili tudi naslov občinskega pokalnega prvaka. Prijetno pa so presenetili nogometaši Dobrovnika, ki so prepričljivo osvojili drugo mesto. V drugi občinski nogometni ligi Lendava je naslov prvaka osvojilo moštvo Panonije iz Gaberja pred Borbo iz Kobilja, ki je zaostala le za dve točki. Obe moštvi sta se uvrstili v prvo občinsko ligo. Ker pa se bo prva občinska liga Lendava povečala od 10 na 12 članov, bosta zadnji dve moštvi iz prve lige Renkovci in Kapca, ki bi sicer morali izpasti iz lige odigrali kvalifikacijski tekmi s tretje in četrto uvrščenima

Nogometno moštvo Lendave. Foto: F. M.

naprej vodil Zoran Cirkvenčič ob pomoči tehničnega vodje Slavka Zorca.

Z doseženimi rezultati v pretekli tekmovalni sezoni so zadovoljni tudi pri Lendavi, saj za drugouvrščnim moštvom v slovenski ligi zaostajajo le dve točki, za tretjeuvrščeno Muro pa eno, medtem ko so se z jesenskim prvakom Železničarjem po točkah izenačili. Tudi Lendava si je od 10 točk, ki jih je osvojila v prvem delu tekmovanja, njihovo število spomladi povečala na 27, v drugem delu tekmovanja pa doživela le dva poraza. Zanimivo je osvojilo tretje mesto, čeprav je prvič tekmovalo v tej konkurenci. Najbolj je razočarala Cankova, ki tekmovanja ni končala in bo v novi sezoni, v kolikor bodo hoteli tekmovati, lahko nastopala v tretji medobčinski ligi. Zelo razburljiv je bil finiš v drugi medobčinski nogometni ligi Murska Sobota, kjer sta borbo za prvo mesto vodili moštvi Grada in Veržeja, medtem ko je jesenski prvak Dokležovje v nadaljevanju popustil. Še vedno pa ni znan prvak druge medobčinske lige, kajti o razveljavljeni tekmi med Veržejem moštvoma v drugi občinski ligi, Črenšovci in Nedelico. Žreb je določil, da bosta po dve tekmi odigrali Renkovci in Črenšovci ter Kapca in Nedelica. Zmagovalca bosta postala nova člana prve občinske lige Lendava. Kvalifikacijski tekmi bosta 2. in 9. avgusta.

Poleg omenjenih nogometnih tekmovanj v ljutomerski, radgonski in soboški občini poteka še tekmovanje v malem nogometu. To zgovorno kaže, da je nogomet daleč najbolj razširjena športna panoga v Pomurju, ki tudi privablja zelo veliko gledalcev.

Feri Maučec

Helikopter republiškega sekretariata za notranje zadeve, ki ga delavci milice uporabljajo za nadzor prometa na bolj prometnih cestah in pri reševanju v gorskih nesrečah, deluje pa v sklopu Postaje letalske milice Brnik, je prejšnji teden dvakrat pristal v Pomurju. Tokrat je stekla humana akcija za reševanje človeških življenj. V prvem primeru se je z življenjem boril komaj 5 ur star dojenček, vendar je njegovo življenje ugasnilo, ko je bil helikopter še na poti iz Ljubljane v M. Soboto. V drugem primeru, nekaj dni pozneje, pa je let helikopterja rešil življenje 28-letnega težkega bolnika, katerega je izpred murskosoboške bolnišnice v Rakičanu odpeljal na Klinični center v Ljubljano.

Tekst in foto: Š. Abraham

OGENJ V STREHI

Šele sedaj smo dobili poročilo o prometni nesreči v Podgradu pri Gornji Radgoni. 14. julija ob 23. uri je Janko Vrbančič iz Radenec vozil tovorni avto s priklopnikom, na katerem so bile naložene gajbe s slatino. Zaradi neprimerne hitrosti je v blagem levem ovinku priklopnik zaneslo na desno stran, odtrgala se je desna stranica in gajbe s pijačo so zletele z vozila. Gmotna škoda znaša 80 tisoč dinarjev.

21. julija ob 14.35 se je zgodila prometna nesreča na lokalni cesti v Gradišču. Voznik kolesa z motorjem Jože Gjerek iz Murskih Črnec je v vaškem križišču naglo zavil na levo in peljal skozi križpotje. V tem hipu mu je nasproti pripeljal s tovornim avtom Jože Pintarič iz Skakovec, ki je sicer močno zavrl, vendar nesreče ni uspel preprečiti. Medtem je namreč Gjerek že zapeljal proti tovornjaku in trčil v branik, padel je in se poškodoval.

V Turnišču se je 21. julija ob 15.15 uri zgodila prometna nezgoda, ki je terjala življenje 80-letnega kolesarja Franca Jaušovca iz Turnišča. Mož se je peljal po regionalni cesti in nepričakovano zavil v levo. Zaradi tega je prišlo do trčenja z osebnim avtom, ki ga je vozil Franc Koren iz Turnišča. Kolesar je padel in se hudo poškodoval. Prepeljali so ga v bolnico, kjer je čez tri dni umrl.

O prometni nesreči poročajo tudi iz Žiberc. 22. julija voznik kolesa z motorjem Senat Preložnjak iz Zgornje Ščavnice v Žibercih ni mogel izpeljati blagega desnega ovinka, znašel se je na levi strani cestišča in tako trčil z osebnim avtom, s katerim se je nasproti pripeljal Zlatko Pravdič iz Podgrada. Preložnjak se je hudo poškodoval in so ga odpeljali v bolnico.

V 48. številki Vestnika smo poročali o prometni nesreči, ki se je zgodila 10. julija v Gornji Radgoni. Tedaj sta pred osebni avto stekla dva otroka, stara po 13 let. Zapisali smo, da se je O. L. hudo poškodoval. Posledice so bile resnično hude, saj smo prejeli poročilo iz soboške bolnice, da je 23. julija 13-letni Oto Lampret umrl.

V Beltincih se je 24. julija zgodila prometna nesreča, ko je voznik motornega kolesa Franc Zver iz Odranec vozil po Panonski ulici. Kaže, da je peljal z neprimerno hitrostjo, sicer ne bi padel in se hudo poškodoval.

26. julija ob 23.15 uri je zagorelo gospodarsko poslopje Štefana Horvata v Gomilicah. Ogenj je zajel ostrešje, seno in kmetijski inventar. Gmotna škoda znaša 300 tisočakov. Bila bi seveda še večja, ko ne bi prišli na pomoč gasilci iz domače in sosednjih vasi. Vzrok požara še ugotavljajo.

Š. S.

RAZPISNE KOMISIJE DELOVNIH SKUPNOSTI KOMITEJA ZA URBANIZEM, GRADBENIŠTVO IN KOMUNALNE ZADEVE TER SEKRETARIATA ZA NOTRANJE ZADEVE

razpisujejo

1. PRIPRAVNIKA Z VIŠJO IZOBRAZBO

pri Komiteju za urbanizem, gradbeništvo in komunalne zadeve

Pogoj: višja izobrazba pravne ali gradbene smeri.

2. REFERENTA

za vodenje občinskega registra prebivalstva na Sekretariatu za notranje zadeve

Pogoj: srednja izobrazba in eno leto delovnih izkušenj.

3. DVA ČLANA KOMISIJE ZA IZPITE

voznikov motornih vozil

Pogoj: srednja izobrazba ali inštruktorski izpit za vse kategorije motornih vozil in opravljen preizkus usposobljenosti pred komisijo za inštruktorske izpite RSNZ.

Delovno razmerje za razpisana prosta dela in naloge se sklene za nedoločen čas s polnim delovnim časom.

Kandidati morajo poleg navedenih pogojev imeti še moralno-politične kvalitete.

Prijave kolkovane z din 4,00 z dokazili o strokovnosti in življenjepisom je vložiti pri Komiteju za urbanizem, gradbeništvo in komunalne zadeve oz. pri Sekretariatu za notranje zadeve Občine M. Sobota v 15 dneh po objavi razpisa.

Kandidati bodo o izidu razpisa obveščeni v 30 dneh po izteku roka za prijavo.

ZADNJA VEST

UTOPITEV

Če se sprehodite po našem podeželju, boste našli veliko nezavarovanih mlak, ki nenehno izzivajo nesrečo. V mnogih izmed teh odprtin so že ugasnila človeška življenja. Zadnji smrtni primer je iz Čepinec. 26. julija ob 13.30 uri se je v vaški mlaki utopil 3-letni Tomaž Kerec. Igral se je na dvorišču, naenkrat pa je odšel od doma, kar je seveda močno vznemirilo starše. Začeli so ga iskati, seveda v upanju, da se kje igra. Naposled so ga našli. Niso mu mogli več pomagati. Ob tem naj povemo, da je vaška mlaka v Čepincih bila sicer ograjena, vendar slabo, sicer otrok ne bi zašel vanjo.

Š. S.

PRISPEVKI ZA KIRURGIJO

ZA IZGRADNJO KIRURŠKEGA BLOKA SO DAROVALI: Delavci internega oddelka Spl. bolnišnice M. Sobota (namesto venca na grob pok. Kous dr. Franca) — din 1.800,00; Delavci pljučnega oddelka Spl. bolnišnice M. Sobota (namesto venca na grob pok. Kous dr. Franca) — din 1.100,00; Delavci transfuzijske postaje Spl. bolnišnice M. Sobota (namesto venca na grob materi Topič Marjete) — din 500,00; Weingerl Anton, Partizanska 50/a, Murska Sobota (začasno zaposlen v ZRN) — DM 200,00; Sindikat »Potrošnik-a« — Skupne službe (namesto venca na grob pok. materi Beznec Ludvika) — din 500,00; Konferenca sindikatov Pomurski tisk OOS Tiskarna (namesto venca na grob. pok. sodelavcu Karas Darku) — din 1.500,00; Rojs Vida, Ljutomer — din 10.000,00; Sindikat Avtoradgona, Gornja Radgona (namesto venca ob smrti matere Kozar Elizabete iz Zbigovec 80) — din 700,00; Družina Brunec Murska Sobota, Kidričeva 18 (namesto venca na grob pok. Horvat Belu) — din 500,00;

Darovalcem se zahvaljujemo!

Prispevek nakazujte na račun: 51900-763-30297

POROKE

Dušan CMREKAR, gradbeni delovodja, Šalinci 19 in Ingrid KOZAR, vzgojiteljica, Veržej 9; Viktor PINTARIČ, modni modelar, Murski Črnci 37 in Gabrijela FERENCEK, administratorka, Tešanovci 88; Jožef HAUKO, trgovski pomočnik, Veščica 60 in Zalika KOUS, medicinska sestra, Bakovci, Soboška 28; Franc ZEMLJIČ, avtoelektrikar, Petanjci 119/a in Darinka KUZMA, kmetijska tehnica, Borejci 44; Marjan BAIČ, strojni ključavničar, Černelavci 22 in Sonja HORVAT, operaterka AOP, Murska Sobota, Arh. Novaka 19; Milan KAŠTRUN, monter, Moravci 34 in Sonja HORVAT, dijakinja, Moravci 7.

ČESTITAMO!

KRVODAJALCI

ELMA Lendava — Janez Škrban (5), Matija Lackovič (5), Štefan Jaklin (3), Barbara Špilak (4), Mirko Šernek (5), Jože Kasaš (23), Irena Škrban (2), Jože Hozjan (5), Zorica Tivadar (4), Jože Magdič (4), Marija Bogdan (3), Gizela Kukovec (2), Marija Farkaš (4), Slavica Marčeta (2), Gabriela Pangrač (2) Ana Temlin (3), Katarina Jaklovič (5), Milka Novak (1), Marija Gabor (4), Janez Gazdag (1).

PRIMAT Lendava — Janez Frančič (3), Franjo Šarkezi (4), Karel Žižek (2), Štefan Žalik (2), Franc Pavšič (2), Radislav Šimonič (2), Anton Borač (1), Janez Somi (2), Štefan Tot (1), Anton Lebar (1), Franc Horvat (1), Beko Jurij (1), Franc Gaister (1), Štefan Verbančič (1), Franc Kepe (1), Vladimir Tkalec (1), Jože Špilak (2), Avgust Novak (1), Branko Grebenjak (1), Andrej Pucko (1), Martin Lebar (2).

MDA Goričko 81 — Marija Ferčak (1), Peter Žagar (1), Zdravko Šolaja (1), Darko Štruc (1), Boris Razgoršek (1), Ivan Košir (1), Anton Žalec (1), Marjan Bendra (1), Stane Dolhar (1), Marjan Mrvar (1), Helmut Frank (1), Marjan Ljubenko (1), Vitomir Mržljak (1), Ivo Kovač (1), Jože Čemart (1), Jože Bajc (1).

OD DRUGOD — Majda Senčar (2), Anton Antolič (3), Alojz Senčar (14), Ana Senčar (4), Jože Lapoši (4), Ana Hanžekovič (3), Jožko Ilješ (2), Marija Žitek (3), Bogomir Filipič (3), Jože Senčar (4), Janez Senčar (3), Alojzija Šterhec (3) — Vsi iz Bučečovec. Leopold Murota (4), Verica Poldanf (2), Alojz Hamler (1), Franc Prelog (1), Branko Versič (4), Hatija Kovačič (2), Milica Kovačič (4), Ana Lebar (5), Milan Lebar (5), Alojzija Kralj (4), Franc Kovačič (3), Anton Ostrc (5), Anton Divjak (3), Bogomir Kralj (2), Marija Šumak (3), Matija Ros (3), Milica Farkaš (3), Slavko Murota (3), Cvetka Ostrc (1), Marija Kralj (4), Branko Osterc (5) — vsi iz Vučje vasi. Franc Fartek (60) TMI, Karel Kolar (12), Hegeduš Janez (6), Slavko Štiblar (20), Boris Goldinjskij (3) — Vsi iz BLISKA, Mirko Kociper (9), Marjan Dervariš (2), Rudi Kulič (3) — Vsi iz POMURJA, Marjan Šebjan (2) TEMELJNA POMURSKA BANKA, Martin. Gujtman (5) LEDAVA, Elizabeta Zadravec (5) BOLNICA, Ivan Karas (8) DIANA, Franc Kreft (5), Evgen Hašaj (9) — iz PANONIJE, Ludvik Šebjanič (9) KIK POMURKA, Franc Kuzma (14) PETROL, Alojz Gjerek (11) SOBOTA, Matija Jerebic (10), CERTUS, Franc Sep (12) PTT, Majda Schek (3) AGROMERKUR, Ana Matjašec (44) LIPA, Pavla Divjak (3), Janez Divjak (2), Martin Sintič (2) — vsi iz Dobrave.

OD DRUGOD — Branko Brunec (3), Ključarovci, Karel Cedula (5), Karolina Ceduk (2), Marjan Šijanec (2), Antonija Šijanec (7), Frančiška Kovačič (1) — vsi iz Zasadov.

UMRLI

Jože Litar, 21 let, Odranci 121; Ladislav Gerenčer, 30 let, Dobrovnik 47; Janez Ferencek, 35 let, D Dobrovnik 21; Mihaly Gal, 67 let, Pince 16; Jurij Voroš, 70 let, Dolga vas 130; Kalman Žabot, 71 let, Dolnja Bistrica 8; Vendel Lebar, 72 let, Lendava, Mlinska 3; Štefan Vöröš, 76 let, Dolnji Lakoš 33; Franc Zver, 77 let, Turnišče 167; Jože Hozjan, 78 let, Gomilice 130; Mahaly Varga, 78 let, Kapca 62; Štefan Lebar, 79 let, Hotiza 1; Jožef Ptičar, 79 let, Kot 20; Katarina Rahuha, 60 let, Gaberje 147; Marija Feher, 68 let, Lendava, Kolodvorska 14; Ilona Simon, 70 let, Dolina 1; Bara Hozjan, 72 let, Velika Polana 218; Ilona Csuka, 72 let, Trimlini 29; Marija Kovačič, 72 let, Odranci 74; Elizabeta Koštrič, 75 let, Lendava, Kovačeva 19; Kristina Lutar, 75 let, Odranci 121; Helena Kocet, 78 let, Kapca 128; Ana Sobočan, 82 let, Mostje 67; Barbara Denša, 86 let, Nedelica 84; Marija Matjašec, 86 let, Velika Polana 143; Ana Horvat, 92 let, Strehovci 65; Marija Bukovec, 93 let, Dolnji Lakoš 46; Jože Stanjko, 56 let, Gajševci 1; Alojz Ostrš, 74 let, Moravci 114; Franc Viher, 77 let, Gresovščak 2; Janez Šajt, 78 let, Boreci 46; Franc Kardinar, 80 let, Grlava 2; Rajko Topolovec, 83 let, Veržej 74; Elizabeta Štrakl, 52 let, Ključarovci 4/b; Marija Ohman, 54 let, Boreci 45; Antonija Kristofič, 75 let, Veščica 29; Ana Sušec, 78 let, Boreci 23; Antonija Vrbanjščak, 80 let, Veržej 148; Marta Štrakl, 82 let, Križevci 9; Alojzija Kosi, 82 let, Desnjak, 46; Antonija Filipič, 84 let, Logarovci 59; Georgina Horvat, 84 let, Pristava 40; Jakob Kurbus, 51 let, Podgrad 26; Jože Smerčnjak, 56 let, Brezje 6; Anton Bombek, 68 let, Vratji vrh 16; Jože Korošak, 72 let, Kraljevci 39; Štefan Gjerkeš, 73 let, Segovci 46; Gabriel Zamuda, 74 let, Lutverci 17; Alojz Steyer, 75 let, Lešane 14; Ivan Maruško, 79 let, Apače 73; Alojz Kovačič, 79 let, Črešnjevci 53; Margareta Potočnik, 20 let, Vratji vrh 9; Marija Bayard, 32 let, Kutinci 1; Marija Hamler, 47 let, Apaška 20, Gornja Radgona; Ana Reiter, 60 let, Melanjski vrh 7; Marija Kurnik, 67 let, Gornja Radgona, Pintaričeva 16; Julijana Fišer, 72 let, Ivanjševski vrh 59; Marija Maruško, 74 let, Segovci 31; Frančiška Marovič, 78 let, Kobilščak 19; Marija Moric, 80 let, Pdgrad 19; Ana Kupljen, 80 let, Janžev vrh 2; Antonija Lukovnjak, 81 let, Gornja Radgona, Ljutomerska 12; Ana Lebar, 82 let, Lutverci 56; Katarina Perša, 82 let, Stanetinci 29; Marija Gobec, 83 let, Apače 30; Terezija Jančar, 93 let, Apače 53; Franc Šeruga, 73 let, Bokrači; Amalija Matejko, 70 let, umrla v Franciji; Viljem Recek, 37 let, Pertoča 48; Štefan Ferencek, 60 let, Vučja gomila 24; Martin Lopert, 79 let, Bogojina 8; Svetlana Hajdinjak, 26 dni, Pertoča 124; Ana Šumak, 79 let, Bogojina 76; Barbara Horvat, 92 let, Bukovnica 23; Franc Kohek, 35 let, Lipovci 238; Štefan Horvat, 35 let, Murska Sobota, Gregorčičeva 55; Jože Rogač, 36 let, Petanjci 16/a; Anton Urbanč, 42 let, Murska Sobota, Grajska 9; Jože Bedič, 53 let, Murska Sobota, Kroška 3; Andrej Smodiš, 56 let, Rakičan 125; Štefan Zrinski, 60 let, Murska Sobota, Kidričeva 16; dr. Franc Kous, 62 let, Murska Sobota, Alija Kardoša 7; Nikolaj Dündek, 63 let, Skakovci 71; Anton Gregl, 68 let, Dokležovje 5/a; Ivan Markoja, 68 let, Melinci 122; Martin Luthar, 69 let, Puconci 87; Ivan Hladen, 70 let, Dokležovje 103; Štefan Vöröš, 70 let, Bratonci 29; Aleksander Kisilak, 70 let, Bodonci 38; Štefan Preininger, 72 let, Čepinci 51; Štefan Vogrinčič, 73 let, Krog 139; Jože Kregar, 73 let, Tešanovci 115; Alojz Vrečič, 74 let, Murska Sobota, Cvetkova 35; Franc Serec, 74 let Satahovci 32; Koloman Mörec, 74 let, Puconci 42; Jože Ošlaj, 74 let, Filovci 147; Ivan Sečko, 75 let, Dom oskrbovancev Rakičan; Mihael Bakan, 75 let, Murska Sobota, Kroška 45; Viktor Lah, 77 let, Gerlinci 99; Štefan Hirci, 78 let, Beltinci, Ribiška pot 19; Karel Ožvald, 79 let, Čepinci 38; Aleksander Hari, 79 let, Križevci 193; Štefan Luthar, 79 let, Sebeborci 54; Štefan Jakob, 81 let, Lipovci 120; Štefan Vogrinčič, 81 let, Krašči 18; Franc Lovenjak, 81 let, Poznanovci 39; Ivan Bagoroš, 82 let, Petanjci 73; Anton Gaber, 84 let, Serdica 70; Aleksander Šiftar, 88 let, Murska Sobota, Štefana Kuzmiča 38; Abraham Ferenc, 93 let, Hodoš 44/a; Zlatka Košar, 15 let, Murska Sobota, Staneta Rozmana 6; Marjeta Kuzma, 42 let, Skakovci 5; Martina Grabar, 49 let, Murska Sobota, Staneta Rozmana 14; Terezija Korošec, 82 let, Šulinci 32; Etelka Varga, 82 let, Ivanjševci 27; Cecilija Fuchs, 82 let, Vidonci 84; Terezija Horvat, 83 let, Bratonci 92; Terezija Poredoš, 84 let, Veščica 38; Etelka Flisar, 84 let, Vaneča 9; Ivan Holler, 84 let, Gerlinci 86; Julijana Žibirik, 85 let, Martjanci 32; Julijana Rajnar, 86 let, Krog 19; Alojzija Roposa, 87 let, Dokležovje 111; Karolina Kular, 88 let, Vidonci 70; Justina Benko, 88 let, Korovci 14; Rozalija Rogač, 96 let, Nuskova 17.

; Marija Vučak, 79 let, Krašči 33; Rozina Büček, 84 let, Sotina 19; Marija Mikola, 85 let, Murska Sobota, Matije Gubca 7; Ana Svetec, 86 let, Krog 101; Vilma Šbül, 86 let, Skakovci 19; Terezija Korpič, 87 let, Adrijanci 15; Marija Miklavčič, 89 let, Rakičan 11; Terezija Veren, 90 let, Bodonci 64, Ana Počič, 92 let, Fokovci 39.

URADNE OBJAVE

Leto XV | Murska Sobota, dne 30. julija 1981 | Štev.: 32

URADNE OBJAVE OBČINSKIH SKUPŠČIN: GORNJA RADGONA, LENDAVA, LJUTOMER IN MURSKA SOBOTA

Odgovorni urednik: Martin Vinčec

283. Odlok o prepovedi reje domačih živali na območju mesta Ljutomer

284. Odlok o spremembi območij katastrskih občin Ključarovci, Logarovci in Precetinci na območju občine Ljutomer

285. Odlok o spremembi in dopolnitvi odloka o komunalnih taksah v občini Ljutomer

286. Odlok o določitvi prispevka za izvajanje sistema obrambe pred točo na območju občine Ljutomer za obdobje 1981—1985 v letu 1981

287. Odločba o spremembi in dopolnitvi določbe o ustanovitvi Delavske univerze Ljutomer

288. Odredba o pošiljanju cenikov za proizvode in storitve, katerih cene so v pristojnosti občine, občinski skupnosti za cene Gornja Radgona v potrditev

283

Na podlagi 4. člena Zakona o prekrških (Uradni list SRS, št. 12/77), in 204. člena statuta občine Ljutomer (Ur. objave občin Pomurja, št. 10/74) je skupščina občine Ljutomer na seji zbora združenega dela in zbora krajevnih skupnosti dne 9/7—1981 sprejela

ODLOK O PREPOVEDI REJE DOMAČIH ŽIVALI NA OBMOČJU MESTA LJUTOMER

1. člen

Zaradi higiene in zaščite zdravja prebivalstva ter estetskega izgleda mesta Ljutomer je reja konj, govedi, prašičev, ovac, koz, perutnine in zajcev (v nadaljnem besedilu: domačih živali) v najožjem in ožjem območju mesta Ljutomer prepovedana, razen v primerih, ki jih določa ta odlok.

2. člen

V ožjem območju mesta Ljutomer je dovoljena reja perutnine in zajcev izjemoma samo za lastne potrebe pod pogojem, da so živali v ograjenih prostorih izven stanovanjskih zgradb.

Prostori za rejo perutnine in zajcev ne smejo v ničemer kaziti estetskega videza mesta in kvarno vplivati na higieno in zaščito zdravja prebivalstva.

3. člen

Izjemoma lahko redijo domače živali na ožjem območju mesta Ljutomer le tista gospodarstva, ki so z dnem uveljavitve tega odloka že obstajala in jim je kmetijstvo glavni vir dohodka, njihovo stalno prebivališče pa je mesto Ljutomer.

Reja domačih živali je možna pod pogojem, da so prostori za rejo domačih živali (hlevi, gnojišča, gnojnične jame, tekališča in druge naprave, ki imajo kakršnokoli zvezo z rejo, urejene v skladu s sanitarnimi in veterinarskimi predpisi ter ne kvarijo estetskega videza mesta.

4. člen

Na širšem območju mesta Ljutomer lahko redijo domače živali le tista gospodarstva, ki so z dnem uveljavitve tega odloka že obstajala, pod pogojem, da so prostori za rejo domačih živali, ki imajo kakršno koli zvezo za rejo, urejeni v skladu s sanitarnimi in veterinarskimi predpisi ter ne kvarijo estetskega videza mesta.

5. člen

Mesto Ljutomer se razdeli na najožje, ožje in širše območje.

1. V najožje območje spadajo:

— mestno središče, to je območje zazidalnega načrta mestnega središča (številka projekta: 056-80 z junijem 1980). To območje omejujejo: Ulica Slavka Osterca, Rajh Nade, Stari trg, Vrazova ulica, Miklošičev trg, Kajuhova ulica, Razlagova do DO Konus, Prešernova cesta do križišča z ulico Slavka Osterca. V mestno središče spadata tudi obojestransko zazidava Volkmajerjeve in Cvetlične ulice,

— blokovna cona, to je zazidalni načrt dela stanovanjske soseske S-3, (št. projekta: 150/79 z dne februar 1981) ki ga omejujejo železniška proga na severovzhodu, Užiška ulica, Ormoška cesta, Ulica Rajh Nade do Železniške postaje.

2. V ožje območje mesta spadajo:

— zazidava med železniško progo, ulica Rajh Nade, Slavka Osterca, Prešernova cesta do proizvodnih obratov Delovne organizacije Tehnostroj,

— zazidava med Prešernovo cesto, Ulico prvega slovenskega tabora in celotno naselje Jana Baukarta do proizvodnih obratov delovne organizacije MTT,

— stanovanjsko naselje med Železniško progo na severovzhodu, Ormoško cesto in Užiško ulico,

— stanovanjsko naselje, ki ga omejujejo Ormoška cesta, Kaučičeva ulica in Stari trg,

— obojestranska zazidava Lendavske ceste, ulice Ante Trstenjaka, Staneta Rozmana in Obrtno-stanovanjsko cona ob Jeruzalemski cesti — zazidalni načrt Ormoška — Lendavska,

— celotno Kidričevo naselje — v mejah, ki ga določa zazidalni načrt tega območja (št. projekta: 1517/79) z dne 25/9-1979,

— obojestranska zazidava Cankarjeve ceste, Vrazove ulice in Razlagove ulice do stavbe Dimnikar,

— obojestranska zazidava Ptujske ceste do hišne številke 10 in 11.

3. V širše območje mesta Ljutomer spadajo vsa ostala območja po urbanističnem načrtu mesta Ljutomer (št. projekta, 1380/75) marec 1980.

Načrt mesta Ljutomer z vrisanimi mejami najožjega, ožjega in širšega območja je sestavni del tega odloka.

6. člen

Za izvajanje določb tega odloka skrbi sanitarna, veterinarska in komunalna inšpekcija.

Če pristojna inšpekcija pri izvajanju nadzora ugotovi, da upravičenec iz 2., 3. in 4. člena odloka ne izpolnjuje pogojev tega odloka, prepove nadaljno rejo domačih živali in predpiše ustrezne ukrepe.

Gospodarstva, katerim je kmetijstvo glavni vir dohodka iz 3. člena tega odloka, ugotavlja občinski upravni organ pristojen za kmetijstvo.

X.

Ta odločba začne veljati osmi dan po objavi v Uradnih objavah občin Pomurja.

Številka: 020—1/81
Datum: 20/7—1981

Predsednik skupščine
občine Ljutomer:
Franc ŠTRAKL, ekon., l. r.

288

Na podlagi 59. in 60. člena zakona o temeljih sistema cen in družbeni kontroli cen (Uradni list SFRJ, št. 1/80 in 38/80) in 9. člena odloka o pravicah in dolžnostih občinskih organov na področju družbene kontrole cen ter o načinu uresničevanja posebnega družbenega interesa pri opravljanju nalog občinske skupnosti za cene občine Gornja Radgona (Uradne objave, št. 1/81) in v zvezi z odlokom o najvišji ravni cen vse proizvode in storitve in o obveznem pošiljanju cenikov zanje v potrditev skupnostim za cene (Uradni list SFRJ, št. 33/81) je izvršni svet skupščine občine Gornja Radgona na seji, dne 9. julija 1981 sprejel

ODREDBO

o pošiljanju cenikov za proizvode in storitve, katerih cene so v pristojnosti občine, občinski skupnosti za cene Gornja Radgona v potrditev

1. člen

Samoupravne organizacije in skupnosti in samostojni obrtniki, ki proizvajajo proizvode in opravljajo storitve, katerih cene so v pristojnosti občine, so dolžne poslati občinski skupnosti za cene v potrditev cenike teh proizvodov in storitev.

2. člen

Samoupravne organizacije in skupnosti in samostojni obrtniki iz prejšnjega člena pošljejo cenike občinski skupnosti za cene preden začnejo prodajati proizvode in opravljati storitve oziroma preden povečajo cene proizvodov in storitev.

3. člen

Z dnem, ko začne veljati ta odredba, neha veljati odredba o pošiljanju cenikov za posamezne proizvode in storitve občinski skupnosti za cene v potrditev (Uradne objave, št. 21/81).

4. člen

Ta odredba začne veljati z dnem objave v Uradnih objavah pomurskih občin.

Številka: 38—15/80
G. Radgona, 9/7—1981

PREDSEDNIK
izvršnega sveta SO G. Radgona
Karel OSOJNIK

7. člen

KAZENSKE DOLOČBE

Z denarno kaznijo od 1.000 do 5.000 din se kaznuje za prekršek posameznik:

— ki redi domače živali v nasprotju z določili tega odloka,

— ki ne uredi hlevov in drugih prostorov ter naprav, namenjenih za rejo domačih živali, v skladu z veterinarskimi in sanitarnimi predpisi.

PRIHODNE IN KONČNE DOLOČBE

8. člen

Rejci domačih živali iz drugega člena odloka so dolžni do 31/12-1981 urediti vodotesna gnojišča, gnojnične jame, ograditi tekališča za živino in urediti prostore (hleve).

Rejci domačih živali iz 3. člena odloka so dolžni urediti prostore za rejo domačih živali do 31/12-1981 in iz 4. člena odloka v roku 6 mesecev po uveljavitvi tega odloka.

9. člen

Rejci domačih živali iz najožjega in ožjega območja mesta Ljutomer, ki jim kmetijstvo ni glavni vir dohodka, izgubijo pravico do reje z 31/12-1981.

10. člen

Z dnem, ko začne veljati ta odlok, preneha veljati odlok o prepovedi reje domačih živali na območju mesta Ljutomer (Uradni vestnik okraja Maribor, številka 10/65).

11. člen

Ta odlok začne veljati osmi dan po objavi v Uradnih objavah občin Pomurja.

Številka: 322-1/81-3
Datum: 9/7-1981

Predsednik
skupščine občine Ljutomer
Franc ŠTRAKL, ekon., l. r.

284.

Na podlagi 4. člena zakona o zemljiškem katastru (Ur. l. SRS, št. 16/74) ter 204. člena statuta občine Ljutomer (Uradne objave občin Pomurja, št. 10/74) je Skupščina občine Ljutomer na seji zbora združenega dela in zbora krajevnih skupnosti dne 9/7-1981 sprejela

ODLOK

O SPREMEMBI OBMOČIJ KATASTRSKIH OBČIN KLJUČAROVCI, LOGAROVCI IN PRECETINCI NA OBMOČJU OBČINE LJUTOMER

1. člen

S tem odlokom se območje katastrskih občin Ključarovci, Logarovci in Precetinci spremeni zaradi izgradnje akumulacijskega jezera in regulacije potoka Ščavnice.

2. člen

Del katastrske občine Ključarovci, ki obsega parcele št. 731/14, 731/15, 731/16, 794/2, 794/3, 700, 701, 723/1, 723/2, 724, 725, 1122/2, 1140/1, 1140/2 in 1123/1 se pripojijo h katastrski občini Logarovci.

Parcele št. 788/1, 781/1 in 1087/3 se izločijo iz katastrske občine Logarovci in pripojijo h katastrski občini Ključarovci.

Del katastrske občine Precetinci, ki obsega parcele št. 147/2, 149/2, 180, 435/2, 435/3, 435/5, 435/6, 98/3, 430/2, 435/4, 97, 93/7, 436/2 in 435/1 se pripojijo h katastrski občini Logarovci.

Parceli št. 473/5 in 1090/7 se izločita iz katastrske občine Logarovci in pripojita h katastrski občini Precetinci.

3. člen

Sprememba območja katastrskih občin Ključarovci, Logarovci in

Precetinci se izvede v vseh delih zemljiško-katastrskega operata pri geodetski upravi občine Ljutomer in zemljiško—knjižnega aparata pri Temeljnem sodišču urska Sobota — enoti v Ljutomeru v skladu z veljavnimi predpisi.

4. člen

Ta odlok začne veljati osmi dan po objavi v Uradnih objavah občin Pomurja.

Številka: 45-1/81
Datum: 9/7-1981

Predsednik
skupščine občine Ljutomer
Franc Štrakl, ekon., l. r.

285

Na podlagi 1. in 4. člena zakona o komunalnih taksah (Ur. list SRS št. 29/65, 7/70, 7/72 ter 204, člena statuta občine Ljutomer (Ur. objave št. 10/74) je skupščina občine Ljutomer na seji zbora združenega dela in zbora krajevnih skupnosti dne 9/7-1981 sprejela

ODLOK

o spremembi in dopolnitvi odloka o komunalnih taksah v občini Ljutomer

1. člen

Drugi člen odloka o spremembah in dopolnitvah odloka o komunalnih taksah v občini Ljutomer (Ur. objave št. 17/81) se spremeni in glasi:

Ta odlok začne veljati osmi dan po objavi v uradnih objavah občin Pomurja, uporablja pa se od 1/1-1982 daje.

2. člen

Ta odlok začne veljati osmi dan po objavi v uradnih objavah.

Štev.: 423-1/81
Datum: 9/7-1981

Predsednik
skupščine občine Ljutomer
Franc ŠTRAKL, ekon., l. r.

286

Na podlagi 17. in 20. člena zakona o sistemu obrambe pred točo (Ur. list SRS št. 33/79) in 204. člena statuta občine Ljutomer (Ur. objave občin Pomurja št. 10/74) je skupščina občine Ljutomer na seji zbora združenega dela in zbora krajevnih skupnosti dne 9/7-1981 sprejela

ODLOK

o določitvi stopenj prispevka za izvajanje sistema obrambe pred točo na območju občine Ljutomer za obdobje 1981—1985 v letu 1981.

1. člen

Za pokrivanje materialnih in funkcionalnih stroškov za delovanje tistega dela sistema obrambe pred točo, ki ga predstavljajo strelna mesta, plačujejo delavci v temeljnih organizacijah združenega dela na podlagi samoupravnega sporazuma o temeljih plana območne samoupravne skupnosti za obrambo pred točo v SV Sloveniji in sicer:

— delavci v TOZD primarne proizvodnje v višini (po stopnji) 0,32 % od doseženega dohodka v tekočem letu,

— delavci v TOZD sekundarne proizvodnje v višini (po stopnji) 0,16 % od doseženega dohodka v tekočem letu,

— delavci zaposleni v drugih zainteresiranih samoupravnih organizacijah in skupnostih pa v višini (po stopnji) 1,3 % od dohodka, doseženega v tekočem letu.

2. člen

Prispevek iz 1. člena odloka so dolžni plačevati tudi delavci TOZD, ki niso podpisali samoupravnega sporazuma o temeljih plana območne samoupravne skupnosti za obrambo pred točo v SV Sloveniji za obdobje 1981—1985.

3. člen

Prispevek po stopnjah in 1. člena tega odloka se plačuje v korist Območne samoupravne skupnosti SV Slovenije za obrambo pred točo Maribor na račun št. 51800-842-030-591.

4. člen

Ta odlok začne veljati naslednji dan po objavi v Uradnih objavah občin Pomurja.

Številka: 320-2/78-3
Ljutomer, dne 9/7-1981

Predsednik
skupščine občine Ljutomer
Franc ŠTRAKL, ekon., l. r.

287.

Na podlagi 113., 121. in 125. člena zakona o usmerjenem izobraževanju (Ur. l. SRS št. 11/80) in 204. člena statuta občine Ljutomer (Ur. objave občin Pomurja št. 10/74) je Skupščina občine Ljutomer na seji zbora združenega dela in zbora krajevnih skupnosti dne 9/7—1981 sprejela

ODLOČBO O SPREMEMBI IN DOPOLNITVI ODLOČBE O USTANOVITVI DELAVSKE UNIVERZE LJUTOMER

I.

Odločba o uskladitvi odločbe o ustanovitvi Delavske univerze Ljutomer (Ur. objave 1/73) se uskladi z zakonom o usmerjenem izobraževanju tako, da se prečiščeno besedilo glasi:

II.

Ime izobraževalne organizacije je: Delavska univerza Ljutomer.

III.

Sedež izobraževalne organizacije je v Ljutomeru, Glavni trg 1.

IV.

Delavska univerza je pravna oseba in je vpisana v sodni register organizacij združenega dela pri pristojnem temeljnem sodišču.

V.

Delavska univerza je samoupravna izobraževalna organizacija v sistemu izobraževanja, katere dejavnost je posebnega družbenega pomena.

VI.

Temeljna naloga delavske univerze je organizacija in izvajanje izobraževanja odraslih. V tem okviru delavska univerza:

1. izvaja različne programe za izpopolnjevanje in usposabljanje:

— za stalno izobraževanje na področju kulture, samoupravljanja, družbenopolitičnega dela, ljudske obrambe in družbene samozaščite in na drugih področjih družbenega delovanja in življenja;

— za sistematično in stalno izpopolnjevanje za potrebe dela v okviru področja ali stroke;

— za izpopolnjevanje za zahtevnejša dela v okviru pridobljenega poklica ali za delo v sorodnih dejavnostih in strokah;

— za sistematično uvajanje v delo, pridobivanje posameznih strokovnih znanj, spretnosti in delovnih navad, potrebnih za opravljanje določenih del in nalog;

— za sistematično pridobivanje osnov znanja iz varstva pri delu, požarne varnosti in higienskega minimuma;

— za sistematično usposabljanje za samoupravljanje ter spoznavanje organizacije dela in proizvodnih procesov v združenem delu.

2. Razvija in izvaja oblike pomoči delavcem, drugim delovnim ljudem in občanom, ki s samoizobraževanjem pridobivajo znanje in strokovno izobrazbo v skladu z zakonom o usmerjenem izobraževanju.

3. Organizira in izvaja osnovnošolsko izobraževanje v okviru verificirane osnovne šole za odrasle ali oddelkov redne šole.

4. Izvaja programe ali dele programov za pridobivanje izobrazbe v srednjem izobraževanju pod pogoji, ki jih določa zakon o usmerjenem izobraževanju, če so se tako dogovorili in sporazumeli izvajalci v posebni izobraževalni skupnosti;

5. Sodeluje z uporabniki v zvezi z opravljanjem nalog pod točko 1, 2, 3 in 4. pri:
— ugotavljanju izobraževalnih interesov in potreb,
— planiranju izobraževanja odraslih,
— pripravi vzgojno-izobraževalnih programov in
— usmerjanju.

6. Skrbi za razvoj izobraževanja odraslih in stalno posodabljanje vzgojnoizobraževalnih programov.

7. Sodeluje v delu družbenopolitičnih in drugih organizacij in društev.

8. Sodeluje z drugimi izobraževalnimi organizacijami, organizacijami združenega dela ter raziskovalnimi organizacijami da bi zagotovili racionalno izkoriščanje prostora in opreme, izobraževalne tehnologije in sredstev ter zagotavljali medsebojno sodelovanje in skupno zaposlovanje učiteljev in drugih strokovnih delavcev.

9. Opravlja naloge občinske matične knjižnice za območje občine do ustanovitve občinskega kulturnega centra.

VII.

Delavska univerza lahko izdaja spričevala s splošno veljavnostjo za verificirane izobraževalne programe v skladu z zakonom o usmerjenem izobraževanju.

VIII.

Delavska univerza vskladi svoj statut, ki vsebuje določbe, naštete v 337. členu Zakona o združenem delu.

Statut potrdi občinska skupščina.

IX.

Z dnem uveljavitve te odločbe neha veljati odločba št. 022—3/71—2, ki jo je izdala skupščina občine Ljutomer dne 26. 1. 1973 in je bila objavljena v Uradnih objavah občin Pomurja št. 1/73.

Radijski in televizijski spored od 31. julija do 6. avgusta

PETEK

RADIO MURSKA SOBOTA

15.30 Zabavna glasba, vmes reklamna sporočila, 16.00 Dnevnik, 16.10 Ob koncu tedna, 17.00 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi in ob 18.00 Vključitev spored Radia Ljubljana

TV LJUBLJANA

17.30 POROČILA 17.35 godba brez not: Codona, 1. del 18.05 OBZORNIK 18.15 MARX IN ENGELS — POSTAJE NJUNEGA ŽIVLJENJA 19.00 NE PREZRITE 19.15 RISANKA 19.24 TV IN RADIO NOCOJ 19.26 ZRNO DO ZRNA 19.30 TV DNEVNIK 19.55 VREME 19.57 PROPAGANDNA ODDAJA 20.00 USTVARJANJE TITOVE JUGOSLAVIJE, zadnji del dokumentarne serije 21.00 PROPAGANDNA ODDAJA 21.05 V ZNAMENJU 21.20 NOČNI KINO: NA VRAT NA NOS (delovni nasl.) ameriški film

ljubljanska banka
Pomurska banka

Oddajniki II. TV mreže:

17.00 Split : PJ V PLAVANJU, prenos s slov. kom. 18.30 ROCK KONCERT 19.00 ZNANOST 19.30 TV DNEVNIK 20.00 NARODNA GLASBA 20.30 POROČILA 20.40 NAŠ ČAS, dokumentarna serija 21.25 PREDSTAVLJAMO VAM PORTUGALSKO (Do 23.25)

TV ZAGREB

15.30 Poletno popoldne, 17.40 Horizonti (oddaja v madžarskem jeziku), 17.55 Pregled sporeda, 18.00 Poročila, 18.05 TV koledar, 18.15 Oddaja za otroke, 18.45 Pesem, ki traja, 19.15 Risanka, 19.30 Dnevnik, 20.00 Ustvarjanje Titove Jugoslavije: »Razglasitev republike«, 21.00 Zabavnoglasbena oddaja, 21.45 Dnevnik, 22.00 Poreklo mafije.

TV AVSTRIJA

PRVI PROGRAM

8.00 Jutranja poročila, 8.05 Eci, peci, pec, 8.30 Latinščina, 9.00 Angleščina, 9.30 Film, 11.05 Možje z jeklenimi živci, 11.20 Klub seniorjev, 12.00 Opoldanska redakcija, 14.00 Film, 15.00 Budenbrookovi, 16.00 Eci, peci, pec, 16.30 Film, 16.55 Spanček zaspanček, 17.00 Pan — Optikum, 17.25 Pregled sporeda, 17.30 Mi, 18.00 Avstrija v sliki, 18.30 Čas v sliki, 19.15 Film, 20.20 Dokumentarna oddaja, 21.10 Reklame in šport, 21.20 Nočni studio, 22.20 Poročila.

DRUGI PROGRAM

16.55 Pregled sporeda, 17.00 Galerija, 17.30 Brez nagobčnika, 18.30 Čas v sliki, 19.15 Dokumentarna oddaja, 20.00 Domači profesionalci, 20.20 Politika v petek, 20.50 Deset pred deseto, 21.20 Film in poročila.

TV MADŽARSKA

15.10 Cena življenja, gruzinski film. 16.15 5 min meteorologije. 16.20 Dve avtonomni republiki. 17.00 Spored študia Pecs. 17.30 Prijatelj narave. 17.50 10 minut za ribiče. 19.30 TV dnevnik. 19.00 Delta, znanstveni magazin. 19.25 Zanamec pred menoj, 2. del. 20.20 Kviz. 20.50 TV dnevnik. 21.00 Lahko noč, odrasli! Rajska dekleta, nadaljevanka.

SOBOTA

RADIO MURSKA SOBOTA

15.30 Zabavna glasba, vmes reklamna sporočila, 16.00 Dnevnik, 16.10 Prijetno soboto vam želimo (Naš nasvet, sobotna reportaža), 16.45 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 18.00 Prenos sporeda RLJ.

TV LJUBLJANA

16.10 POROČILA 16.15 SKOK V PRETEKLOST, angleški mladinski film 17.10 NAŠ KRAJ 17.25 PJ V NOGOMETU v odmoru .. 19.10 ZLATA PTICA 19.15 RISANKA 19.24 TV IN RADIO NOCOJ 19.26 ZRNO DO ZRNA 19.30 TV DNEVNIK 19.55 VREME 19.27 PROPAGANDNA ODDAJA 20.00 BITKA ZA BRITANIJO, angleški film 22.05 PROPAGANDNA ODDAJA 22.10 NAŠ KRAJ JE LEP, zabavno glasbena oddaja TV Zagreb 23.00 TV KAŽIPOT 23.20 POROČILA

ljubljanska banka
Pomurska banka

Oddajniki II. TV mreže:

17.00 Split JUGOSLOVANSKO PRVENSTVO V PLAVANJU prenos, slov. komentar 18.15 GLASBENO POPOLDNE 19.30 TV DNEVNIK 20.00 ROMANTIKA PROTI KLASICIZMU, dokumentarna serija 20.55 POROČILA 21.05 FELJTON 21.35 ŠPORTNA SOBOTA 21.55 Dvořak: KONCERT ZA VIOLONČELO IN ORKESTER (do 22.40) NS

TV ZAGREB

16.50 Pregled sporeda, 16.55 Predstava za otroke, 18.00 Poročila, 18.05 TV koledar, 18.15 Mladinska oddaja, 18.45 Poetično gledališče, 19.15 Risanka, 19.27 Nocoj, 19.30 Dnevnik, 20.00 Jesen brez cesarja, 21.45 Dnevnik, 22.00 Za konec tedna.

TV AVSTRIJA

PRVI PROGRAM

8.00 Jutranja poročila, 8.05 Latinščina, 8.35 Francoščina, 9.05 Italijanščina, 9.35 Dokumentarna oddaja, 12.00 Opoldanska redakcija in film, 16.00 Oddaja za otroke, 16.30 Stari parnik, 16.55 Spanček zaspanček, 17.00 Dva x sedem, 17.25 Festival mladih & glasba na Dunaju, 18.00 Avstrija v sliki, 18.30 Ča v sliki, 19.15 Film, 21.05 Šport, 21.25 Film in poročila.

DRUGI PROGRAM

14.55 Pregled sporeda, 15.00 Športno popoldne, 17.0 Dva x sedem, 17.25 Šport, 18.00 Trailer, 18.30 Čas v sliki, 19.15 Film, 20.45 Religija, 21.00 Film in poročila.

TV MADŽARSKA

8.05 Naš ekran. 8.25 Za otroke. 9.35 Banda črne mačke, pon. 13.10 Jelen. 13.20 Za otroke. 14.15 Kratki filmi. 15.10 Brodolomci, nadaljevanka. 16.00 Izkopanine ob Renu. 16.45 SP v kajaku, prenos. 18.30 TV dnevnik. 19.00 Zabavna in pop-glasba, festival. 20.30 Okoli in okoli, film. 22.15 TV dnevnik.

NEDELJA

RADIO MURSKA SOBOTA

10.05 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 11.00 Srečanje na pomurskem valu, 12.00 Spored v madžarskem jeziku, 13.00 Doma in onkraj meja, 13.30 V nedeljo popoldne, 14.30 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi

DEŽURSTVO: 9.00 — 13.00 Telefon 21-232.

TV LJUBLJANA

9.10 Poročila; 9.15 Sezamova ulica, otroška serija; 10.15 Šoferja, nadaljevanka TV Beograd; 11.10 TV kažipot; 11.30 Narodna glasba: Srečanje koroških vižarjev (za JRT); 12.00 Kmetijska oddaja; 13.00 Poročila (do 13.05); 15.45 Življenje z očetom, ameriški film; 17.40 Poročila; 17.45 Split: Jugoslovansko prvenstvo v plavanju, prenos; 18.45 Graditelji, dokumentarna oddaja TV Titograd; 19.15 Risanka; 19.22 TV in radio nocoj; 19.24 Zrno do zrna; 19.30 TV dnevnik; 19.55 Vreme; 19.57 Propagandna oddaja; 20.00 M. Vučetić: Bilo je, pa je minilo, nanizanka TV Novi Sad, M. Vučetić: Naše zgodbe, nanizanka TV Beograd; 21.05 Portret družine Rivalico, dokumentarna oddaja TV Koper; 21.35 V znamenju; 21.50 Nogomet Crvena zvezda:Dinamo, reportaža; 22.20 Športni pregled

ljubljanska banka
Pomurska banka

ODDAJNIKI II. TV-MREŽE:

16.00 Nedeljsko popoldne; 17.30 Ubiti mojega dragega, ameriški film; 19.00 Risanke; 19.30 TV dne dnevnik; 20.00 Čas jazza; 21.05 Poročila; 21.15 Prva sobota, ponovitev zabavno glasbene oddaje (do 22.15)

TV ZAGREB

9.00 Brazde, 9.45 Pregled sporeda, 9.50 Poročila, 10.00 Filmska matineja za otroke, 11.30 Oddaja o narodni glasbi, 12.00 Kmetijska oddaja, 13.55 Pregled sporeda, 14.00 Kritična točka, 14.30 Človek od nikoder (angleški film), 16.00 Nedeljsko popoldne, 17.30 Ubiti mojega dragega (ameriški film), 19.00 Zagreb 81, 19.15 Risanka, 19.30 Dnevnik, 20.00 Naša krajevna skupnost (humoristična serija), 20.35 Na svoj način: Mile Pavlovič, 21.00 Hodoljublja, 21.30 Dnevnik, 21.50 Nogomet: »Crvena zvezda« — »Dinamo«, 22.20 Športni pregled.

TV AVSTRIJA

11.00 Tiskovna ura, 14.20 Prišel je kot tujec, 15.50 Ostržek, 16.15 Popotovanje z Odisejem, 16.40 Klub seniorjev, 17.25 Pregled sporeda, 17.30 Srečanje z živali in človekom, 18.00 Avstrija v sliki, 18.25 Religija, 18.30 Čas v sliki, 18.50 Šport, 19.15 Izboljševalec sveta (drama), 21.40 Glas islama, 21.45 Poročila.

TV MADŽARSKA

8.05 Spored za otroke. 13.15 Tisti, ki je ubil Libertyja Valanceja, western. 14.55 Priporočamo naše sporede; spored prihodnjega tedna. 15.25 SP v kajaku, prenos. 16.40 Ptičja vas v močvirju, kratek film. 16.55 Spored plesne skupine Budimpešta. 18.00 Teden; aktualnosti, reportaže. 19.05 Petrocelli, kriminalka. 19.50 To nas je pokopalo, Gabi Jobba. 20.50 Telešport.

PONEDELJEK

RADIO MURSKA SOBOTA

15.30 Zabavna glasba, vmes reklamna sporočila, 16.00 Dnevnik, 16.10 Spored slovenske narodnozabavne glasbe, 16.30 Športna oddaja, 16.40 Najbolj iskane plošče preteklega tedna, 17.00 Vključitev osrednjega slovenskega sporeda.

TV LJUBLJANA

17.35 Poročila; 17.40 Vrtec na obisku: Naša galerija; 17.55 Mozaik kratkega filma: Pesem vesla, ameriški film; 18.35 Obzornik; 18.45 Pop godba: Šarlo Akrobata (za JRT); 19.15 Risanka; 19.24 TV in radio nocoj; 19.26 Zrno do zrna; 19.30 TV dnevnik; 19.55 Vreme; 19.57 Propagandna oddaja; 20.00 M. Kmecl: Friderik z Veroniko, predstava MGL; 21.30 Kulturne diagonale; 22.10 V znamenju

ODDAJNIKI II. TV MREŽE:

17.40 TV dnevnik v Madžarščini; 18.00 TV dnevnik; 18.15 A. Šenoa: Zlatarjevo zlato, lutkovna nadaljevanka; 18.30 Pripovedi o vstaji; 18.45 Glasbena medigra; 19.00 Športni grafikon; 19.30 TV dnevnik; 20.00 Znanost; 20.50 Poročila; 21.00 Srečno, tujka, avstralska nadaljevanka; 21.50 Iz sporeda TV Skopje: Goce Delčev, dokumentarna oddaja (do 22.20)

ljubljanska banka
Pomurska banka

TV ZAGREB

15.20 Poletno popoldne, 17.55 Pregled sporeda, 18.00 Poročila, 18.05 TV koledar, 18.15 Oddaja za otroke, 18.30 Slovenske narodne pripovedke za otroke, 18.45 Pop parada, 19.15 Risanka, 19.30 Dnevnik, 20.00 V agoniji (drama), 21.20 Izbran trenutek, 21.25 Kultura danes, 22.10 Dnevnik, 22.25 En avtor, en film.

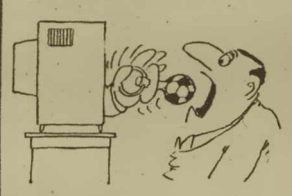

TV AVSTRIJA

PRVI PROGRAM

8.00 Jutranja poročila, 8.05 Eci, peci, pec, 8.30 Prosim za mizo, 9.00 Angleščina, 9.30 Dogodivščine z balonom (film), 12.00 Opoldanska redakcija, 14.00 Nameni nekega klovna (show Jerryja Lewisa), 14.45 To je TV, 15.10 Jacques Offenbach, 16.00 Eci, peci, pec, 16.30 Lassie, 16.55 Spanček zaspanček, 17.00 Svet živali, 17.25 Pregled sporeda, 17.30 Mi, 18.00 Avstrija v sliki, 18.30 Čas v sliki, 19.15 Šport v ponedeljek, 20.05 Lisjaki, 20.55 Večerni šport, 21.25 Poročila.

DRUGI PROGRAM

16.55 Pregled sporeda, 17.00 Vidiki, 17.30 Bonanza, 18.30 Čas v sliki, 19.15 Dallas, 20.05 Kjer predpisujejo srečo, 20.50 Deset pred deseto, 21.20 Prva predstava, 23.40 Poročila.

TV MADŽARSKA

NI SPOREDA

TOREK

RADIO MURSKA SOBOTA

15.30 Zabavna glasba, vmes reklamna sporočila, 16.00 Dnevnik, 16.10 Glasbena oddaja, 16.40 Pota mladih — mladi in zemlja, 18.00 Sotočje, 18.45 Prijetni glasbeni utrinki, 19.00 Prenos sporeda RLJ.

TV LJUBLJANA

18.00 Poročila; 18.05 Beli delfin, francoska risana serija; 18.20 Jugoslovanski narodi v pesmi in plesu: Večna hiša; 18.35 Obzornik; 18.45 Mostovi—Hidak, oddaja za madžarsko narodnostno skupnost; 19.00 Knjiga; 19.15 Risanka; 19.24 TV in radio nocoj; 19.26 Zrno do zrna; 19.30 TV dnevnik; 19.55 Vreme; 19.57 Propagandna oddaja; 20.00 Odprto za ustvarjalnost; 20.50 Colette: Claudine, 1. del francoske nadaljevanke; 22.10 V znamenju; 22.35 Za lahko noč z radijskim pihalnim kvintetom

ODDAJNIKI II. TV MREŽE:

17.40 TV dnevnik v Madžarščini; 18.00 TV dnevnik; 18.15 Pionirski TV studio; 18.45 Narodna glasba; 19.30 TV dnevnik; 20.00 Blood, Swet and Tears, zabavno glasbena oddaja; 20.50 Legende danes, dokumentarna serija; 21.10 Poročila; 21.20 Kolumbijska dokumentarna filma (do 21.50)

ljubljanska banka
Pomurska banka

TV ZAGREB

15.25 Poletno popoldne, 17.55 Pregled sporeda, 18.00 Poročila, 18.05 TV koledar, 18.15 Pionirski TV studio, 18.45 Izročilo, 19.15 Risanka, 19.30 Dnevnik, 20.00 Notranjepolitična oddaja, 21.00 Krila, 22.40 Dnevnik.

TV AVSTRIJA

PRVI PROGRAM

8.00 Jutranja poročila, 8.05 Eci, peci, pec, 8.30 Latinščina, 9.00 Angleščina, 9.30 Prišel je kot tujec, 11.15 Vse življenje je kemija, 12.00 Opoldanska redakcija, 14.00 Medeni mesec (film), 15.50 Risanka, 16.00 Eci, peci, pec, 16.25 Oddaja z miško, 16.55 Spanček zaspanček, 17.00 Jadrnica 121 SP, 17.25 Pregled sporeda, 17.30 Mi, 18.00 Avstrija v sliki, 18.30 Čas v sliki, 19.15 Prizma, 20.00 Dekle s predmestja, 22.10 Poročila.

DRUGI PROGRAM

16.55 Pregled sporeda, 17.00 Usmeritev, 17.30 Bonanza, 18.30 Čas v sliki, 19.15 Oddaja za razvedrilo, 20.03 Apropos film, 20.50 Deset pred deseto, 21.20 Klub 2 in poročila.

TV MADŽARSKA

15.00 Naše telo. 15.30 Zabavna in pop-glasba. 16.45 Kratek film. 17.00 Šah mat. 17.20 Poldrug milijon korakov na Madžarskem, od Sümega po podnožja Alp. 18.30 TV dnevnik. 19.00 Banda črne mačke, sovjetska kriminalistična serija. 20.10 Panorama; pojavi v svetovni politiki. 20.40 Vračajo se domov na obisk, 1. del. 21.20 TV dnevnik.

SREDA

RADIO MURSKA SOBOTA

15.30 Zabavna glasba, vmes reklamna sporočila, 16.00 Dnevnik, 16.10 Nekaj minut z . . ., 16.30 Koncert na domačem valu, 17.00 Prenos sporeda RLJ

TV LJUBLJANA

17.45 Poročila; 17.50 Rdeča Zora, otroška nadaljevanka TV Beograd; 18.20 Okrogli svet; 18.30 Obzornik; 18.45 Naši predstavniki (MPZ Celje 81); 19.15 Risanka; 19.24 TV in radio nocoj; 19.26 Zrno do zrna; 19.30 TV dnevnik; 19.55 Vreme; 19.57 Propagandna oddaja; 20.00 Marjana moje mladosti, francoski film; 21.45 Miniature: Dunajski bidermajer; 22.10 V znamenju

ljubljanska banka
Pomurska banka

ODDAJNIKI II. TV MREŽE:

17.40 TV dnevnik v Madžarščini; 18.00 TV dnevnik; 18.15 Sezamova ulica, otroška serija; 18.45 Prijatelji glasbe; 18.30 TV dnevnik; 20.00 Kaimija, predstava Ljudskega gledališča iz Tuzle; 21.45 Poročila; 21.50 Šoferja, ponovitev nadaljevanke; 22.50 Odprta knjiga (do 23.20)

Opomba: 17.25—19.15 Nogomet Radnički:Budučnost

TV ZAGREB

15.20 Poletno popoldne, 17.55 Pregled sporeda, 18.00 Poročila, 18.05 TV koledar, 18.15 Sezamova ulica, 18.45 Prijatelji glasbe, 19.15 Risanka, 19.30 Dnevnik, 20.00 Letni koncert, 21.15 Izbira v sredo, 22.30 Dnevnik.

TV AVSTRIJA

PRVI PROGRAM

8.00 Jutranja poročila, 8.05 Oddaja z miško, 8.35 Latinščina, 9.05 Angleščina, 9.35 Lovec v primeru, 11.00 Na strehi, 11.15 Prizma, 12.00 Opoldanska redakcija, 14.00 Dokumentarna oddaja, 15.00 Možje z jeklenimi živci, 15.10 Jacques Offenbach, 16.00 Oddaja za otroke, 16.30 Viking Viki, 16.55 Spanček zaspanček, 17.00 Popi, 17.25 Pregled sporeda, 17.30 Mi, 18.00 Avstrija v sliki, 18.30 Čas v sliki, 19.15 Afriška kraljica (film), 20.55 Poročila.

DRUGI PROGRAM

16.55 Pregled sporeda, 17.00 Dežela in ljudje, 17.30 Luč pravičnih (nadaljevanka), 18.30 Čas v sliki 19.15 Kavarna Central, 20.05 Religije sveta, 20.50 Deset pred deseto, 21.20 Sramota polka (film), 23.05 Poročila.

TV MADŽARSKA

8.05 Za otroke. 8.25 TV reprize. 15.10 Naše telo, 10. del. 15.35 Izbira cilja, sovj. film. 16.55 Na tehtnici, debatni spored. 17.25 Kronika Južnega Alföldа; spored študia Szeged. 18.30 TV dnevnik. 19.00 Skrivnosti morja; Atlantida, 2. del. 19.50 Komu gre bolje; delavska prenočišča. 20.15 Lepa beseda, literarna TV revija. 21.15 TV dnevnik.

ČETRTEK

RADIO MURSKA SOBOTA

15.30 Zabavna glasba, vmes reklamna sporočila, 16.00 Dnevnik 16.10 Glasbena oddaja, 16.30 Kultura inmi — mi in kultura, 17.00 Prenos sporeda Radia Ljubljana.

TV LJUBLJANA

18.00 Poročila; 18.05 Divja leta, mladinska nadaljevanka TV Beograd; 18.35 Obzornik; 18.45 Na sedmi stezi; 19.15 Risanka; 19.24 TV in radio nocoj; 19.26 Zrno do zrna; 19.30 TV dnevnik; 19.55 Vreme; 19.57 Propagandna oddaja; 20.00 Studio 2; 21.25 V znamenju; 21.40 Nasilje v družini: Billy, zadnji del angleške dokumentarne serije

ljubljanska banka
Pomurska banka

ODDAJNIKI II. TV MREŽE:

17.40 Tv dnevnik v Madžarščini; 18.00 TV dnevnik; 18.15 Babičin vnuk, otroška serija; 18.45 Ugrabitev, angleška serija; 19.30 TV dnevnik; 20.00 3—2—1 . . . Gremo, oddaja o filmu in TV; 23.00 Poročila (do 23.05)

TV ZAGREB

15.25 Poletno popoldne, 17.55 Pregled programa, 18.00 Poročila, 18.05 TV koledar, 18.15 Babičin vnuk, 18.45 Ugrabitev, 19.15 Risanka, 19.30 Dnevnik, 20.00 Zunanjepolitična oddaja, 20.50 Zabavnoglasbena oddaja, 21.45 Dnevnik, 22.00 Dubrovniške poletne igre.

TV AVSTRIJA

PRVI PROGRAM

8.00 Jutranja poročila, 8.05 Eci, peci, pec, 8.30 Dežala in ljudje, 9.00 Angleščina, 9.30 Afriška kraljica, 11.15 Waltonovi, 12.00 Opoldanska redakcija, 14.00 Od nas za vas (glasbena oddaja), 15.30 Opazovanje ptičev, 16.00 Eci, peci, pec, 16.30 Marko, 16.55 Spanček zaspanček, 17.00 TV kuhinja, 17.25 Pregled sporeda, 17.30 Mi, 18.00 Avstrija v sliki, 18.30 Čas v sliki, 19.15 Angleški film, 20.35 Izgubljen rokopis, 21.20 Večerni šport, 22.10 Poročila.

DRUGI PROGRAM

16.55 Pregled sporeda, 17.00 Popotovanje po Avstriji, 17.30 Luč pravičnih, 18.30 Čas v sliki, 19.15 Dalli, dalli, 20.50 Deset pred deseto, 21.20 Klub 2 in poročila.

TV MADŽARSKA

14.55 Izbira cilja, 2. del sovj. filma. 16.05 Stop, prometna varnost. 16.15 Pravljica: Obuti Maček. 16.55 TV borza. 17.05 Iz Evrope v Azijo, dokumentarni film. 17.35 Telešport. 18.30 TV dnevnik. 19.00 Pravni primeri. 19.40 Dame in gospoda. lahko! Spored Bele Pauditsa. 20.10 Uročitelj, TV igra po Jozsefu Lengyelu. 21.35 TV dnevnik.

tedenski koledar

PETEK, 31. julij — Ignac
SOBOTA, 1. avgust — Alfonz
NEDELJA, 2. avgust — Evzebij
PONEDELJEK, 3. avgust — Lidija
TOREK, 4. avgust — Janez
SREDA, 5. avgust — Snežana
ČETRTEK, 6. avgust — Vlasta

kino

»PARK« MURSKA SOBOTA

31. julija ob 18. in 20. uri in 2. avgusta ob 16, 18. in 20. uri zahodno nemški barvni film: »HAMBURŠKA MAFIJA«;

3. in 4. avgusta ob 18. in 20. uri italijanski barvni kinemaskopski film: »Preluknjani dolar« in

5. in 6. avgusta ob 18. in 20. uri zahodno nemški film: »POROČILO IZ SANT PAULIJA«;

KRIŽEVCI PRI LJUTOMERU

1. in 2. avgusta film: »MED JASTREB«;

»SVOBODA« GORNJA RADGONA

31. julija ob 19.30 uri ameriški znanstveni fantastični film: »MORILSKI ROJ«,

1. avgusta ob 19.30 uri ameriška ljubezenska drama: »AMERIŠKI GIGOLO«, Film za otroke ni primeren;

2. avgusta ob 9.30 uri — ameriški znanstveni fantastični film: »AMERIŠKI GIGOLA«. Film za otroke ni primeren.

LENDAVA

1. avgusta italijanski kriminalni film: »POLICAJ, KI JE LJUBIL ŽENE«;

2. avgusta — ameriški avanturistični film: »ČLOVEK PAJEK«;

3. avgusta — angleška kriminalka: »SMRT NA NILU«;

prodam

Vinograd z zidanico — z elektriko v čentibskih goricah, prodam. Lahko se zgradi še ena. klet. Na sredini vinograda je rezervar. Naslov v upravi lista. Le-262

Osebni avto GS CLUB 1220 — letnik 1976, prevoženih 78000 km — dobro ohranjen — garažiran — cena 110.000,00 din, prodam. Vzamem tudi ček za gradbeni material. Kapun Branko, Stročja vas 16/a, pri Ljutomeru. Vi-263

POSESTVO s 4 ha zemlje, hiša z gospodarskim poslopjem na Murskem polju, prodam. Informacije v upravi lista. Vi-262

TRAKTORSKI OBRAČALNIK SIP 200, prodam. Zadravec Marjan, Vučja vas 29, Križevci pri Ljutomeru, Vi-261

SEME KRMNEGA OHROVTA, prodam. Tešanovci 12. M-2463

MALE PUJSKE, prodam. M. Črnci 13. M-2465

FORD CORTINA — starejši letnik, ugodno prodam. Ogled v popoldanskem času. Karoli, Gederovci 15. M-2467

FIAT 125 P — letnik 1979 — dodatno opremljen, prodam. Naslov v upravi lista. M-2468

TELEVIZOR Gorenje črno-beli, prodam. Tel. 22-433 ali Škrlec, Naselje 14. divizije 56, M. Sobota. M-2470

ZAMRZOVALNO SKRINJO — novo in strešno opeko, prodam. Lipovci 119, Beltinci. M-2471

DOMAČO PIJAČO (klintan) ugodno prodam. Velika Polana 115. M-MM

FIAT SPECIAL 125 — original italjanski — športno opremljen, prodam. Skuhala Jakob, Ključarovci 30, Križevci pri Ljutomeru. M-2431

HIŠO manjšo z 11 arov zemlje v Hrastja-Moti, prodam. Informacije Korošec, Hrastje-Mota 78, Radenci. M-2432

ČESTITKE IN POZDRAVI

Dragemu sinu Emilu Kežmahu; ki služi vojaški rok v Radovljici, ob praznovanju 19. rojstnega dne iskreno čestitajo in želijo vse najboljše, prijetnih trenutkov v vojaški suknji, po odsluženju pa vesel povratek v domači kraj — mama, sestra Milena in stari starši iz Rakičana.

Dragemu sinu in bratu Milanu Kavašu iz Trnja, ki služi vojaški rok v Zaječaru, želijo za 19. rojstni dan vse najboljše v želji, da bi mu dnevi v vojaški suknji hitro minili in da bi se zdrav vrnil med svoje najdražje — oče, mama, sestre in brat z družinami.

PRIKOLICO za živino (novo), prodam. Naslov v upravi lista. M-2433

TRAKTOR FERGUSON 558, prodam. Varga Evgen, Dolga vas 23. M-2435

OBRAČALNIK za kosilnico BCS, prodam. Gradišče 14, Tišina. M-2437

BUGGY — registriran, prodam. Balaško Milan, Lendavska 17/a, M. Sobota. M-2438

GRADBENO PARCELO z gradbenim dovoljenjem v Borejcih pri M. Soboti in les žagan za strešno konstrukcijo 8 m, okrog 9 m^3, prodam. Naslov v upravi lista. M-2440

R 8 — starejši letnik — registriran do aprila 1982 — nujno prodam. 14. divizije 17, tel. 22-367. M-2441

KRAVO — staro 9 let, 8 mesecev brejo, prodam. Noršinci 52, Martjanci. M-2442

126 P — registriran, prodam. Polana 19, tel. 23-833. M-2443

KRAVO s teletom — kontrola A ali telico, 9 mesecev brejo, prodam. Vučak Herman, Bodonci 107. M-2445

SIMCA 1000 GLS, prodam. Mačkovci 47, tel. 77-125. M-2446

OKNA rabljena dvo in tro-delna, otroški športni voziček in prikolico za moped, prodam. Odranci 161. M-2448

GARSONJERO v M. Soboti, prodam. Naslov v upravi lista. M-2449

TRAKTOR STAYER 180 KS s koso in jermenico — registriran, prodam. Noršinci 19, Martjanci. M-2451

ZASTAVO 101 — letnik 1978, prodam. Ižakovci 143, Beltinci. M-2452

GOBELIN — original WIEHLER 65 × 88, Pettit-Point, prodam. Bursač, Čakovec, tel. 042 811-058. M-453

CITROEN GS CLUB 1220, prodam. Fujs Jože, Lomanoš 52, G. Radgona. M-2454

MALE PUJSKE, prodam. Gradišče 4, Tišina. M-2455

DVE KRAVI vozni — dobri mlekarici, prodam. Zadravec Jože, Strehovci 30, Dobrovnik. M-2456

R 6 TL — letnik 1970 v nevoznem stanju, registriran — lahko tudi po delih, prodam. Čepinci 99, Gor. Petrovci. M-2457

LADA SL — dobro ohranjeno, prodam. Krog 10/b. M-2458

AVTO 750 KOMBI — letnik 1977 (potreben majhnega popravila), prodam. Črenšovci 122. M-2460

ŠOTOR za dve osebi — rabljen eno sezono, prodam. Informacije, tel. 22-758. M-2461

HRASTOVE PLOHE, prodam. Naslov v upravi lista. M-2462

HRASTOVE PLOHE PRODAM. Anton Božič, Iljaševci 22, p. Križevci pri Ljutomeru. Vi—264

MALE PUJSKE — UGODNO PRODAM. Puconci 78. M—2519

KUHINJSKE ELEMENTE s kombiniranim štedilnikom prodam. Štefan Rogač, Stara 22, M. Sobota. M—2521

MALE PUJSKE PRODAM. Tišina 67. M—2522

FIAT 750 de lux, starejši letnik, prodam. Krog 74. M—2523

ŠKODA 110, karambolirana, tudi po delih naprodaj. Turnišče 94. M—2524

ENOOSNO PRIKOLICO, 3 t, kiper, registrirano in traktorsko škropilnico, po ugodni ceni prodam. Franc Grah, Černelavci n. h., telefon 23-109. M—2525

VW 1200, letnik 1968, v dobrem stanju, ugodno prodam. Lapoši, Sotina 82 ali avtobusna postaja M. Sobota. M—2526

FIAT 850 šport, generalno popravljen, motor še garancija za 60.000 km, kompletno obnovljeno podvozje, športne izvedbe, brezhiben, naprodaj za 93.000 din. Zora Maroša, Tišinska 19, M. Sobota. M—2527

P 126, prevoženih 35.000 km, prodam. Vrtna 2, stanovanje 13, M. Sobota, telefon 22-281. M—2528

ZASTAVO 750, letnik 74, obnovljen, prodam ali zamenjam z doplačilom za večjega. Informacije: bufet Turnišče. M—2529

ZASTAVO 750, registriran, v voznem stanju, prodam. Cena 15.000 din. Car, Dankovci 22, telefon 77-029. M—2530

SEDEŽNO GARNITURO MEBLO E PROGRAM, ugodno prodam. Jože Hakl, Radenci 258. M—MM

PEVSKO OZVOČENJE, 100 W, prodam. Anton Sobočan, Gornja Bistrica 158, telefon 81-173 — dopoldne. In—265

TRAKTOR FERGUSON 558 z originalno kabino — prevoženih 850 ur, prodam. Gančani 41. M—2490

POHIŠTVO s sedežno garnituro za dnevno sobo in spalnico prodam. Naslov v upravi lista. M—2491

ALFA ROMEO 1600 prodam po ugodni ceni. Moravci 95. M—2492

TRAVO v Kupšincih prodam. Kupšinci 46. M—2493

TRAVNIK in mešani gozd na Gorici ter njivo (primerna za vikend) v Šalamencih prodam. Šalamenci 10, Puconci. M—2494

KONJA (polšahkega) prodam. Rakičan 82. M—2492

KOMBANJ EPLE 250 prodam. Žižki 95/a. M—2496

TAM 5500 KIPER — v voznem stanju — registriran do aprila 1982 — po zelo ugodni ceni prodam. Smodiš, gostilna, Stanjevci 6. M—2497

RIPSOVO seme — primerno za zeleno gnojenje ali za živinsko krmo prodam. Bogojina 167. M—2498

ZASTAVO 750 DELUX prodam. Štefan Potočnik, Vadarci 42. M—2499

ZASTAVO 750 DELUX, letnik 1972, ugodno prodam. Dervarič, Nemčavci 35/b. M—2500

FORD ESCORD — letnik 1971, ugodno prodam. Moščanci 27, tel. 77-126. M—2502

ŠKODA 100 STD, letnik 1973, ugodno prodam. Moščanci 27, tel. 77-126. M—2503

NSU ugodno prodam. Informacije, Boris Vrečič, Vaneča 37. M—2504

126 P v nevoznem stanju za rezervne dele prodam. Ogled na Agroservisu, M. Sobota (pri Šadlu). M—2505

SAMONAKLADALKO prodam. Karl Bertalanič, Šratovci 17. M—2506

AUDI 60 ugodno prodam. Vrstne hišice, Radenci. M—2509

KATRCO, staro dve leti, prodam. Črnelavci 9. M—2510

KRAVO, 5 mesecev brejo, prodam. Tišina 42. M—2511

KORUZO, večjo količino, prodam. Krog 82. M—2512

FOTELJ — zelen (tekstil), star 3 mesece in nov tepih, ugodno prodam. Ivolja Sabo, Vrtna 8, st. 2, M. Sobota. M—2513

MOTOR TOMOS s 4 prestavami — registriran do 1982 — star eno leto, nujno prodam. Ahmeti Zečir, Zbigovci 8, G. Radgona. M—2514

OBRAČALNIK, plug — enobrazdni in sejalnik 8-vrstni — v dobrem stanju, prodam. Naslov v upravi lista. M—2516

VINOGRAD — pol ara — z gospodarskim poslopjem prodam. Štefan Feher, Kranjčeva 13, Lendava. Le—261

PEUGEOT 304, letnik 1972, prodam. Kroška 40, M. Sobota. M—2517

KOBILO prodam. Žitkovci 21, Dobrovnik. M—2518

TOVORNI AVTO MAN 635 KIPER prodam. Martin Bartol, Dolič 11, Kuzma. M—2473

PUHALNIK št. 13 in drobilec za zrnje št. 14 prodam. Mačkovci 42. M—2474

AVTOMATIK 3 — dobro ohranjen — prodam. Branko Hajdinjak, Šratovci 5, Radenci. M—2476

KRAVO, staro 6 let, prodam. Motovilci 75, Grad. M—2477

KOSO za traktor STAYER 180 prodam. Štefan Tratnjek, Lipa 123. M—2480

MOTOR PUCH 175 prodam. Tel. 21-210 od 6. do 14. ure. M—2481

KRAVO s teletom — kontrola A — in traktor FEUT 18 KS prodam. Noršinci 32, Martjanci. M—2482

OMARO za spalnico — malo rabljeno — prodam. Koren, Stara 10, M. Sobota. M—2483

MALE PUJSKE prodam. Markišavci 10. M—2485

OTROŠKO POSTELJO in zibelko — malo rabljeni — prodam. Benko, Št. Kovača 18. M. Sobota. M—2486

KRAVO, brejo 5 mesecev, vozno, prodam. Pečarovci 105, Mačkovci. M—2487

FASADNI PESEK, terenoba Zreče, 3500 kg, prodam. Vprašati: Šercerjevo naselje 11, M. Sobota. M—2488

ŽETVENO NAPRAVO za kosilnico BCS prodam. Panonska 95, Beltinci. M—2489

kupim

STAREJŠO HIŠO z vrtom v okolici M. Sobote ali Ljutomera kupim. Plačam v gotovini. Naslov v upravi lista. M—2434

TRAKTOR STEYR od 18 do 30 KS, v dobrem stanju, kupim. Džuro Novak, Gornji Zebanec 63, 42313 Selnica. M—2464

RABLJENE KUHINJSKE ELEMENTE s pomivalnim koritom kupim. Naslov v upravi lista. M—2507

sobe

SOBO v Murski Soboti iščeta mlada zakonca brez otrok. Naslov v upravi lista. M—2478

OPREMLJENO ali neopremljeno sobo in kuhinjo s posebnim vhodom išče starejša ženska. Naslov v upravi lista. M—2439

zaposlitve

NATAKARJA, NATAKARICO ali kuharico sprejmemo v redno delovno razmerje. Gostišče Gjergjek, Tišina 5/A. Oglasite se po 5. avgustu. M—2447

NATAKARICO ali NATAKARJA zaposlimo. Nastop službe po 3. avgustu. Kidričeva 31, M. Sobota. M—2472

SAMOSTOJNA VODOVODNA INŠTALATERJA sprejmemo v del. razmerje takoj. Vinko Lutar, ml., vodovodno inštalaterstvo, Gregorčičeva 40, M. Sobota. M—2484

Mlajšega delavca za izdelavo betonskih izdelkov iščem. Jože Jakopec, Limbuška cesta 52, Limbuš. M—2531

ODBOR ZA MEDSEBOJNA DELOVNA RAZMERJA OSNOVNE ŠOLE 17. OKTOBER BELTINCI

razpisuje prosta dela in naloge:

1. **učitelja matematike—fizike ali matematike,** PRU za nedoločen čas ali absolventa ustrezne smeri za določen čas
2. **dve delavki v kuhinji** za nedoločen čas z uspešno končano osnovno šolo
3. **en delavec za čiščenje** — moški za nedoločen čas, uspešno končana osnovna šola.

Pismene prijave z dokazili pošljite v roku 15 dni od objave na Osnovno šolo 17. oktober Beltinci. Začetek opravljanja vseh del in nalog je 1. 9. 1981.

razno

PREKLIC!

Preklicujem neresnične besede, ki sem jih izrekel Vendelu Bunderlu iz Doliča ter se mu zahvaljujem, da je odstopil od tožbe. Horst Kovač, Dolič 120, p. Kuzma. M—2436

IZGUBLJENO!

Izgubil sem novo desno sandalo na relaciji Gornja Radgona-Paričnjak. Poštenega najditelja prosim, da mi jo proti nagradi vrne. Jože Klemenčič, trgovina Merkur (železnina), Gornja Radgona — pri carini. M—2479

OBVESTILO!

Obveščam javnost, da nisem plačnica dolgov, ki bi jih naredil moj mož Štefan Hozjan iz Brezovice 16. Cecilija Hozjan, Brezovica 16, p. Turnišče. M—2508

STANOVANJSKO HIŠO v Motovilcih št. 28, z gospodarskim poslopjem in garažami — primerne za delavnice ali skladišče, oddam v najem. Franc Grah, Črnelavci n. h., telefon 23-109. M—2525

PREKLIC!

Preklicujem veljavnost hranilne knjižice št. 04121—0, izdano pri Kmetijskem kombinatu G. Radgona, TOZD MESO IZDELKI. Vili Pfajler, Nasova 17, p. Apače. M—2466

ZAHVALA

V 81. letu starosti nas je zapustila naša draga mama, tašča, stara mama in babica

Ana Bagari

iz M. Sobote

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem ter vsem tistim, ki so nam izrekli sožalje, darovali vence in cvetje ter jo pospremili na njeni zadnji poti. Iskrena hvala osebju Doma oskrbovancev Lukavci, g. župniku za opravljeni pogrebni obred ter pevcem za odpete žalostinke.

M. Sobota, 21. 7. 1981

Žalujoči: sin Aleksander z družino, hčerka Marija z družino ter ostalo sorodstvo

Smrt se izlila je v bledo obličje,
pogled je zaplaval v neznani spokoj,
ni več trpljenja, ne bolečine,
življenje je trudno končalo svoj boj

ZAHVALA

V 54. letu starosti nas je po petletni bolezni nepričakovano, mnogo prezgodaj, tiho in brez slovesa zapustil dragi mož, oče in brat

Franc Rituper

upokojenec iz Otovec

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem iz bližnje in daljnje okolice za poklonjene vence in cvetje, izrečeno sožalje ter vsem, ki ste ga v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti in poslednjič počastili spomin na njega.
Posebna zahvala sodelavcem DO Konstruktor, godbenikom iz Bakovec, DO Plama Podgrad, govorniku ZB in invalid. upokojencev NOV ter predstavniku KS Mačkovci za poslovilne besede ob odprtem grobu, duhovniku za opravljeni pogrebni obred in pevcem iz Otovec za odpete žalostinke.

Otovci, 25. julija 1981

Žalujoči: žena Irena, sin Franc, sin Rafael z Nives, sestra Sidonija z družino, sestra Emilija iz Urugvaja, brat Rudi z ženo, družina Erdeli iz Canade, družina Gregorec iz Maribora in ostalo sorodstvo

VESTNIK

VESTNIK — Glasilo občinskih konferenc SZDL Murska Sobota, Gornja Radgona, Lendava in Ljutomer—Izdaja Zavod za časopisno in radijsko dejavnost Murska Sobota, Titova 29/1 — Ureja uredniški odbor:

Štefan Dravec (direktor in glavni urednik), Juš Makovec (pomočnik direktorja in glavnega urednika), Ludvik Kovač (odgovorni urednik), Brigita Bavčar, Jani Dominko, Jože Graj, Milan Jerše, Janez Kurbus, Dušan Loparnik, Feri Maučec (šport), Štefan Sobočan, Janko Stolnik (dopisništvo), Branko Žunec, Gönter Endre (tehnični urednik), Nevenka Emri (lektor). Naslov uredništva in uprave: Murska Sobota, Titova 29/1 — Telefon: Novinarji 21-232, 21-064 in 21-383; direktor in glavni urednik, odgovorni urednik, naročniški oddelek, računovodstvo, gospodarsko-propagandna služba in tajništvo 21-064 in 21-383, dopisništvo Gornja Radgona tel. 74-597, dopisništvo Lendava tel. 75-085 in dopisništvo Ljutomer tel. 81-317 — Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo — Celotetna naročnina 300,00 din, polletna 150,00, za inozemstvo celoletna naročnina 700,00 din (330 Sch, 47 DM), za delovne organizacije 400,00. Tekoči račun pri SDK Murska Sobota 51900-603-30005 — Devizni račun pri Jugobanki Ljubljana 50100-620-000112-25730-30-1-01176 — Cena posamezne številke 8 dinarjev. Tiska ČGP Večer Maribor — Po pristojnem mnenju je Vestnik oproščen plačila temeljnega davka od prometa proizvodov.

»Če tuga v srce vseli se in smeh
in jasni spev zamre in žar v očeh,
nikomur ni za rožice več mar.«

OSMRTNICA

Sredi brezskrbnih počitnic je za vselej utihnilo srce našemu

Otu Lamprehtu

učencu 5. razreda

Do preranega groba smo ga pospremili v soboto, 25. julija 1981.

OSNOVNA ŠOLA GORNJA RADGONA

Žalujoči: UČENCI IN UČITELJI

Dve leti v črni zemlji spiš,
a v mislih in v srcih z nami še živiš.

V SPOMIN

16. julija sta minili dve boleči leti, odkar nas je za vedno zapustila naša draga mama in stara mama

Helena Časar

iz Ženavelj

Težko je spoznanje, da te ni več med nami. Naše misli so vedno pri tebi in spomin na tebe ne bo nikoli ugasnil. Hvala vsem, ki se je še spominjate in obiskujete njen grob, prinašate cvetje in prižigate sveče.

Žalujoči: hčerka Elza z družino, sin Franc z družino ter ostalo sorodstvo

V SPOMIN

27. julija je minilo eno leto, odkar nas je mnogo prezgodaj tiho zapustila naša draga žena, mama in sestra

Vera Gal

iz Lendave

Tebe ni več med nami, a spomin nate ne bo nikoli zbledel. Vsem, ki se je še spominjate in krasite s cvetjem njen prerani grob, najlepša hvala.

Žalujoči — VSI NJENI

ZAHVALA

Ob nepričakovani in boleči izgubi
dragega sina in brata

Milana Smodiša

iz Ženavelj

se iskreno zahvaljujemo sorodnikom, dobrim sosedom, prijateljem in znancem, ki ste ga spremljali na njegovi zadnji poti, zasuli grob z venci in cvetjem ter nam v težkih trenutkih lajšali globoke bolečine. Hvala Radenski TOZD Moravske toplice in TOZD Zvezda M. Sobota za vso pomoč in darovane vence. Hvala mladinskemu aktivu Ženavlje, gasilskemu društvu in predstavnici KS za poslovilne besede ob odprtem grobu ter vsem za izrečena sožalja in godbi na pihala.

Ženavlje, 8. 7. 1981

Žalujoči: mama Emilija, brat Karel z zaročenko in sestra Anica z družino

ZAHVALA

Ob prezgodnji in boleči izgubi našega dragega
moža, očeta, tasta in starega očeta

Karla Vratariča

iz Polane

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, dobrim sosedom, sovaščanom, prijateljem in znancem, ki so nam ob nepričakovani izgubi požrtvovalno priskočili na pomoč in v tolažbo dragega pokojnika spremljali ob pogrebu in mu darovali številne vence in šopke ter v velikem številu počastili njegov spomin. Iskreno hvaležnost izrekamo tudi medicinskemu osebju internega oddelka soboške bolnišnice, posebno pa dr. Štivanu za njegovo požrtvovalno pomoč v času pokojnikovega zdravljenja. Posebna hvala tudi g. duhovniku za lep pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke, godbi, Gasilskemu društvu Polana, kolektivu KZ Panonka M. Sobota in tov. Severju za poslovilne besede ob grobu.

Hvaležni smo vsem za sočustvovanje!

VSI NJEGOVI

Solze se bodo morda posušile,
a srčne rane nikoli zacelile!
Vse naše misli, čustva in dejanja,
ti vsak izmed nas v spomin poklanja.

V SPOMIN

3. avgusta bo minilo eno leto, odkar nas je za vedno zapustila naša draga žena in mama

Uršula Rajnar

iz Bakovec

Draga žena in mama! Čas hiti, toda spomin nate še živi. Težko je spoznanje, da te ni več in nadvse boleča je resnica, da te nikoli več ne bo, toda tvoj lik ostane v naših srcih do konca dni. Hvala vsem, ki ste jo ohranili v lepem spominu in obiskujete njen prerani grob.

ŽALUJOČI: mož, otroci in bratje

ZAHVALA

V 16. letu starosti nas je za vedno zapustil
naš dragi sin in brat

Stanko Ferencek

iz Tešanovec

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, znancem in vsem, ki so ga pospremili na njegovi zadnji poti in mu darovali vence. Posebno zahvalo izrekamo krajevni skupnosti, gasilcem in mladini iz Tešanovec, vzgojnemu zavodu Planina pri Rakeku, VIZ Veržej, OŠ Prekmurske brigade, centru za socialno delo iz M. Sobote in kolektivu KIK Pomurka TOZD Agromerkur iz M. Sobote. Hvala gospodu duhovniku Škaliču in pevcem za odpete žalostinke.

Žalujoči: mama, oče, brata Ludvik in Vlado, sestri Zlatica in Suzana, stara mama in ostalo sorodstvo

Umrla je mama — ne, ni umrla,
oči le častne je zaprla,
da se po trudu in po boju,
oddahne v blaženem pokoju.

ZAHVALA

V 87. letu starosti nas je za vedno zapustila naša draga
mama, babica in prababica

Ana Rajnar

roj. Lukač

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, dobrim sosedom in znancem ter vsem, ki ste sočustvovali z nami, nam izrekli sožalje, darovali cence, šopke cvetja ter drago pokojnico pospremili na njeni zadnji poti. Iskrena hvala č. g. župniku in kaplanu za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke ter kolektivu ZGEP Pomurski tisk TOZD Kartonaža.

Vsem še enkrat — iskrena hvala!

Krog, M. Sobota, 19. 7. 1981

Žalujoči: sinova Jože in Štefan z družinama, vnuki, pravnukinje, brat Ignac in ostalo sorodstvo

Dnevi naših let — vseh jih je
sedemdeset let ali ako smo
prav krepki osemdeset let;
in kar je naš ponos v njih,
je le trud in težava . . .

ZAHVALA

Tiho in mirno, kakršno je bilo njegovo življenje, nas je v 78. letu starosti zapustil naš ljubljeni mož, oče, stari oče in brat

Karel Šiftar

zidarski delovodja v pokoju
iz M. Sobote

Ob tej boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo sorodnikom, sosedom, prijateljem, znancem ter vsem, ki ste z nami sočustvovali in nam izrekli ustno ali pismeno sožalje, mu darovali vence in cvetje ter vsem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti. Posebna zahvala mgr. dr. Gruškovnjaku za zdravljenje na domu, dr. Hauzerjevi, dr. Kološevi in ostalim zdravstvenim delavcem internega oddelka za njihovo požrtvovalnost in nego v času njegove bolezni. Prav tako se zahvaljujemo kolektivoma Konstruktor TOZD Pomurje in OŠ Edvarda Kardelja ter društvu upokojencev iz M. Sobote za darovane vence. Iskrena hvala tudi govornikoma za besede slovesa in pevcem iz KBC M. Sobota.

Vsem še enkrat — naša zahvala!

Žalujoči: žena Sidonija, hčerki Olga in Terezija z družinama, brat, sestra in ostalo sorodstvo

Oznaka S (samopostrežba) na Certusovih avtobusih pomeni zaupanje. Foto: A. Albert

S sistemom „S" do zaupanja

Če se boste po prvem avgustu peljali z avtobusom od Murske Sobote do Beltinec in Lipe ali na Tišino v Krog ali Moravce, se ne čudite načinu vožnje in plačila. Vstopiti boste namreč morali pri sprednjih vratih, še prej pa pripraviti drobiž, da ga boste — posebej, če bo gneča — kar se dá hitro spustili v posebno kaseto (blagajno, skrinjo), nameščeno pri vozniku. Na njem bo tudi vidno nalepljena tako imenovana »tarifna lestvica za primestni in medkrajevni linijski cesti potniški promet«. Izstopili boste seveda pri zadnjih vratih.

Gre za poseben sistem plačevanja, drugod — doma in na tujem — večidel že uveljavljen. Pravijo mu sistem »S« (samopostrežba), temelji pa na načelu »zaupamo vam«. V Certusovem tozdu Avtobusni promet v Murski Soboti pravijo, da želijo na ta način posodobiti prevozne storitve, predvsem v primestnem prometu. Pri tem računajo na sodelovanje potnikov, kajti v prometnih konicah bo — kot kažejo izkušnje drugih — šlo hitreje, brez večjih zastojev.

Avtobusi, ki bodo — kot že navedeno — po prvem avgustu vozili sprva le na treh progah: M. Sobota — Moravci — M. Sobota, Lipa — Beltinci — M. Sobota in Tišina — Krog — M. Sobota, bodo seveda tudi ustrezno označeni. Kot je razvidno s fotografije, bodo imeli na prednji oziroma zadnji strani nameščeno veliko rdečo črko S, po čemer jih boste še najlažje spoznali. Pa še tole pojasnilo smo dolžni: mesečne vozovnice bodo na teh avtobusih veljale, le da jo bo potnik pri vstopu v vozilo moral pokazati vozniku. Ne bodo pa veljale vozovnice, ki jih bodo potniki kupili v predprodaji, na blagajni avtobusne postaje. V tem primeru bo moral potnik počakati na naslednji avtobus, brez oznake S.

B. Žunec

PODPIS DOGOVORA

Pred nekaj dnevi so v Ljutomeru slovesno podpisali dogovor o nadaljnjem dolgoročnem sodelovanju občin Čakovec in Ljutomer.

Iz dogovora je moč razbrati, da si bosta obe občinski konferenci SZDL prizadevali za sprotno izmenjavo izkušenj v družbenopolitičnem delovanju, pri razvijanju medsebojnega povezovanja in sodelovanja pri reševanju skupnih vprašanj zaposlovanja, priučevanja, štipendijske in stanovanjske politike. Proučili bodo možnosti sodelovanja in gospodarskega razvoja ter razvijali vse ustaljene in nove oblike sodelovanja obeh mladinskih organizacij na kulturnem in športnem področju, posebej pa še na področju mladinskega prostovoljnega dela.

Dogovor predstavlja temeljne oblike sodelovanja, posamezni nosilci nalog pa bodo sprejeli konkretne programe.

Z. S.

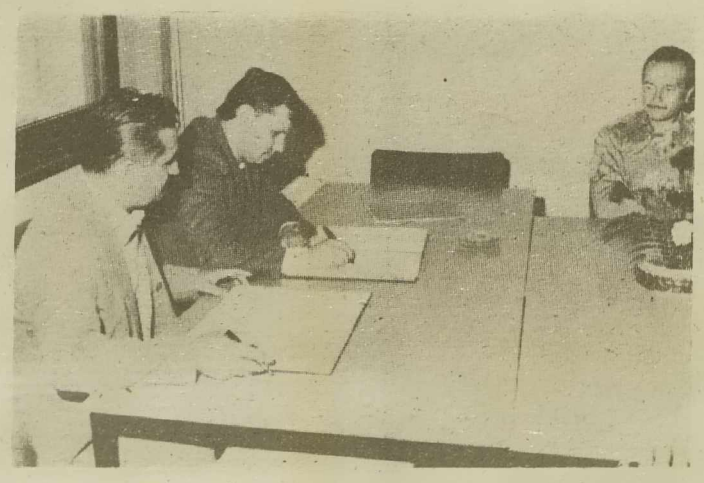

Premalo koncertov

V Murski Soboti je resnično premalo koncertov, kjer bi lahko slišali rock ali punk glasbo, čeprav ravno ti koncerti pritegnejo mnogo mladih, saj starejšim ta zvrst glasbe ni všeč. Če pogledamo v preteklost, bi lahko zatrdili, da je bilo le nekaj takih koncertov, kot si jih želimo mladi. Čeprav je soboški kulturni teden zdavnaj minil, le velja spomniti, da so v sredo zvečer nastopili Duo Pupa in Rudi in skupina Lačni Franz iz Maribora. Na tem koncertu je bilo mnogo mladih, ki so glasbi z veseljem prisluhnili in se ob tem zamislili, kdaj bo tisti čas, ko bo takih koncertov več. Štiri dni za tem je bila že vsakoletna Rock veselica, na kateri je nastopil pevec Tomaž Domicelj, zraven njega pa še Fedor in domača skupina iz Murske Sobote Zasilni izhod. Odziv občinstva na ta koncert je bil povprečen.

Omeniti je treba tudi to, da je bila vstopnina v sredo le 30 dinarjev, v nedeljo pa veliko več, 70 dinarjev. Mnogi so se spraševali, zakaj taka razlika in na to vprašanje ni bilo odgovora. Kdo ve?

Organizatorje koncertov bi veljalo opozoriti, naj v prihodnje upoštevajo želje in organizirajo več koncertov, ki so všeč mladim.

D. C.

Fotografija ne potrebuje komentarja. Toliko bolj presenečen pa je lahko sleherni popotnik (tujec), kateremu (ne)hote (?) kvarimo vtis o naši idilični pokrajini. Podoba s pogledom na pokopališče! Podoba, ki je odraz vseh nas, naše civiliziranosti, kulture, zavesti človeka 20. stoletja. Posebej pa odraz krajanov krajevne skupnosti Cankova, ki so si odlagališče smeti omislili tik pred pokopališčem. Le zakaj se smeti lahko odlagajo »le vsako soboto 8—12«, kot je napisano na »opozorilni« tablici? Morda zato, ker takrat »poskrbijo« zanje marljivi krajani. Tekst in foto: M. SKLEDAR

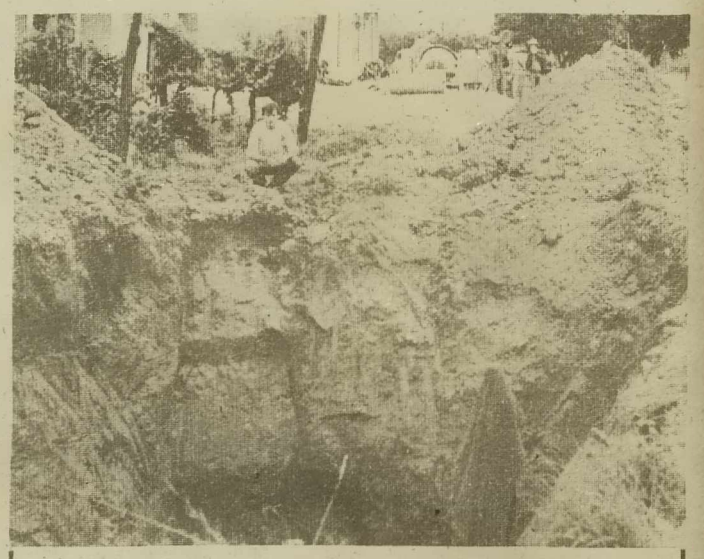

Vaščani Rožičkega vrha vedno znova dokazujejo, da imajo visoko razvito socialistično samoupravno zavest in s prostovoljnim delom gradijo svoj lepši jutri. Pred dnevi so mladinci in člani gasilskega društva zopet zavihali rokave pri gradnji vodnega zajetja ob gasilskem domu. Po izkopu, ki ga je opravila gornjeradgonska komunala, jim je v tednu dni uspelo dokončati ta objekt splošnega družbenega pomena, ki bodo poleg gasilcev — ti so tudi glavni investitor zajetja, katerega predračunska vrednost znaša 100.000 dinarjev — koristili tudi vaščani in VG Kapela.

vp

19. MEDNARODNI KMETIJSKO–ŽIVILSKI SEJEM V GORNJI RADGONI
OD 21. DO 30. AVGUSTA 1981

Razstava živine vseh pasem, prašičev, ovac, perutnine, mesa in mesnih izdelkov, sira itn. Kmečki dom, razstava vin, razna posvetovanja, predavanja, strokovni nasveti, kulinarična razstava, prikaz kmetijske mehanizacije in opreme in bogat zabavni program!

GR

BRIGADIRSKI VRTEC

Asfaltna cesta, vijoča se po hriboviti goričkí pokrajini, nas je znova popeljala v Gornje Petrovce, v brigadirsko naselje. Med vožnjo smo opazili v bližini Gornjih Petrovcev mlade fante in dekleta v svetlo plavih uniformah, ki so z vso delovno vnemo vihteli krampe in lopate ter vozili samokolnice. Da, tudi oni so želeli vložiti čim več svojega truda v cesto, ki bo toliko pripomogla k povezavi in razvoju vasi na Goričkem.

Mi pa smo se napotili kar v štab MDA, saj nas je zanimalo predvsem delo mladinske delovne brigade Rdečega križa. Komandantka brigade RK Alenka Perhavec nas je prijazno seznanila s strukturo in delom 38 brigadirjev. Brigada je sestavljena iz štirih enot, in sicer iz vzgojiteljske, zdravstvene, socialne in tehnične.

Zdravstvena in socialna enota delata po zdravstvenem in socialnem programu na terenu, tehnična enota pa se vključi v delo po potrebi na podlagi ugotovitev zdravstvenih in socialnih enot. Sestavljajo jo fantje in tako le-ti priskočijo na pomoč kmetom pri raznih kmečkih opravilih, pri sanaciji stanovanj ipd.

Otroci v moščanskem vrtcu. (Od desne proti levi: komandant MDA Goričko '81 Stanko Kerčmar, komandantka brigade RK Alenka Perhavec, skrajno levo stoji vzgojiteljica Vera Boršner.)
(Foto: A. A.)

Po kratkem in živahnem pogovoru smo se skupaj z Alenko in komandantom MDA Goričko '81 odpravili na obisk v brigadirske vrtce, kjer so se mlada dekleta ubadala z malčki.

Najprej smo se ustavili kar v Gornjih Petrovcih. Otroke smo zmotili sredi oblikovanja lutk. Brigadirka Štefka Ruš, vzgojiteljica iz Ljubljane, nam je pojasnila, da bodo te lutke služile za dramatizacijo, ker pa nadebudneži tega še ne poznajo v tolikšni meri, se ob lutkah učijo pesmice, se pogovarjajo. Štefki pomagata še dve dekleti Nives Ilužič, dijakinja splošne gimnazije iz Kopra, in Janja Škof, dijakinja pedagoške gimnazije iz Metlike. Zvedeli smo, da obiskuje brigadirski vrtec poprečno 23 malčkov iz Gornjih Petrovec, Šulinec in Stanjevec, ki sicer rednega vrtca ne obiskujejo. Zanimalo pa nas je seveda, kakšen je namen brigadirskih otroških vrtcev in dekleta so nam takoj odgovorila, da dajejo glavni poudarek razvoju in oblikovanju govora, telesni in estetski vzgoji. Prisluhnili smo pogovoru med malčki in vzgojiteljicami in ugotovili, da so malčki govorili v prekmurskem narečju, vzgojiteljice pa v slovenskem jeziku, vendar večjih težav pri sporazumevanju niso imeli.

Dekleta delajo po že sestavljenem programu in tako imajo delo razdeljeno. Poudarile so, da se prav pri razporejanju učne snovi srečujejo z največjimi problemi. Otroci so različnih starostnih skupin od 3 do 7 let, zato dela ne morejo razporediti po starostnih skupinah in ga prilagodijo predvsem mlajšim, kar pa ni vedno zanimivo za starejše otroke.

Na sliki vidimo malčke v brigadirskem vrtcu v Gornjih Petrovcih. Prijetno in koristno je poslušati vzgojiteljico (pri mizi na desni strani), vendar je trenutno slikanje bolj zanimivo.
(Foto: A. A.)

Ob lepem vremenu grejo otroci skupaj z vzgojiteljicami na sprehod, opazujejo in spoznavajo naravo, nabirajo sadeže in cvetlice in se pogovarjajo, ali pa se igrajo kar na dvorišču.

Tako je tudi bilo v Moščancih, kjer so se otroci držali za roke in se vrteli v krogu. Med njimi je bila tudi vzgojiteljica Vera Borštner iz Ljubljane. Povedala nam je, da je letos že drugič na MDA Goričko in da je lansko leto delala prav v tem vrtcu. Zdaj ji pomaga samo ena dijakinja, saj je vzgojiteljsko šolo že končala. Delo z malčki v brigadirskem vrtcu ji je zelo všeč, zato se je letos znova odločila za brigado Rdečega križa. Pravi, da je zelo prijetno videti napredovanje pri otrocih v treh tednih, koliikor so tudi skupaj. Tudi ti otroci, kakor vi ostali, ki obiskujejo brigadirske vrtce, vrtca sicer ne obiskujejo, predvsem zaradi oddaljenosti vasi, so pa zajeti v 80-urni program in malo šolo.

Takole je pripovedovala brigadirka Vera, otroci so pa še dalje uživali v igri, se lovili, kričali, smejali in se kdaj pa kdaj na skrivaj ozrli na nas. Zvedeli bi lahko še marsikaj, pa kaj, ko nas je čas tako priganjal.

Dovolj pa bo vtis, da so bili otroci srečni in zadovoljni v družbi sovrstnikov, poleg tega pa so imeli sedaj tudi oni možnost naučiti se kaj novega in zanimivega. Tudi mlade brigadirke vzgojiteljice se bodo vrnile v domači kraj z novimi izkušnjami in prijetnim občutkom, da so z vloženim delom koristile malčkom in tako obogatile njihovo otroško življenje.

Angela Varga